

דו"ח הפשיעה

סחיטת דמי חסות (פרוטקשן)

מדד הביטחון האישי

משמר לאומי

פשיעה חקלאית

2022

תוכן העניינים

4	פתח דבר - חזרה לנורמליות
6	הייעוד, החזון, המטרות של השומר החדש
8	סחיטת דמי חסות (פרוטקשן)
11	סקר 2022 - סחיטת דמי חסות (פרוטקשן)
18	סחיטת דמי חסות - לפתור את הבעיה בדרך המלך ובדרכים חדשות
20	קריאה לתוכנית לאומית - מאבק בפשיעה הכלכלית בענף הבניה והתשתיות
22	אנחנו במלחמה
28	מדד הביטחון האישי
29	סקר 2022- מדד הביטחון האישי
38	זהירות, שטח אש - שיחות עם רכזי השטח של השומר החדש בנגב
42	משמר לאומי
43	סקר 2022 - משמר לאומי
50	המשמר הלאומי - מודל השומר החדש לקידום ביטחון הפנים בישראל
56	מודלים למשמר לאומי
58	פשיעה חקלאית
59	סקר 2022 - פשיעה חקלאית
72	כשחדשנות וציונות נפגשים
74	עדויות החקלאים
88	שיטת 'חוטא נשכר!' בישראל 2023 - מקרה מבחן מהשטח
92	שומרים על הבית
94	בין האדם לחווה
96	עדויות מתנדבי השומר החדש
104	התייחסויות

ליאה כהן, FUNIA	ניהול פרויקט, דיגיטל ודוברות:
און ריפמן - סמנכ"ל פיתוח ומייסד שותף	מחקר וניתוח:
נחמיה הלר, הערכה ומדידה	
יערה בן אשר (פירון)	
אוריאל גזית - יועמ"ש וממונה קשרי ממשל	מחקר וכתיבה אסטרטגית:
תמיר אבקסיס, ישי בן ארי, תחום מבצעי דרום וצפון, השומר החדש	איסוף מידע, תיעוד והגעה לאירועים בשטח:
חן גלעד	עריכה:
יערה בן אשר (פירון)	הגהה:
יהורם שי	הפקה ותיאום:
מיה טנר	צילומי חקלאים:
פרסומי ישראל	עיצוב גרפי:

ליצירת קשר: אוריאל גזית - יועמ"ש וממונה קשרי ממשל, ארגון השומר החדש
urielg@hashomer.org.il | 050-7425604

חזרה לנורמליות

ביטחונה הלאומי של מדינת ישראל הוכתב מראשית הקמתה על בסיס איומים בגבולותיה. בהתאם לכך, נבנו בישראל מערכות צבאיות מובילות הכוללות מערך לוחמים סדירים ומילואים, הערוכים לתרחישי קצה וללחימה בגזרות קרובות ורחוקות. לצד זאת, מדינת ישראל הוניה לאורך שנים את כלל תחומי הפיתוח והבניה בתחום הביטחון האישי בפנים המדינה וכך הגיעה לסף תהום.

תופעות אדירות בהיקפן מאיימות על קיומה העתידי של המדינה, לא מצד אויבים רחוקים אלא בעקבות תשתיות פליל-לאומניות שגדלו לממדים חסרי תקדים. החל מתופעת דמי-החסות (פרוטקשן) - שהולכת ומתקבעת כנורמה בקרב אלפי בעלי עסקים בתחום התעשייה, הבניה, החקלאות והרשויות המקומיות; דרך מאות אלפי נשקים לא חוקיים בחברה הערבית; תופעת הבניה הלא-חוקית הנאמדת על-פי דו"ח מבקר המדינה ב-3,000 מבנים בשנה; פשיעה וטרור חקלאי בהיקף של יותר מ-1.5 מיליארד שקלים בשנה וירידה בעשרות אחוזים בתחושת הביטחון האישי בכבישי הדרום. הגענו לקצה באירוע המכונן 'שומר חומות', בו חוסר השליטה של גורמי הביטחון בהתפרעויות ובפגיעות הישירות שהתקיימו ביהודים ובגופים המייצגים את המדינה - היה תמרור אזהרה לפוטנציאל הנזק שהחברה הישראלית יכולה לפגוש מבלי שיהיו לה תשתיות בסיסיות להתמודדות עם אתגרים מעין אלו.

התקופה הזו מלווה במשבר אמון ציבורי נרחב ובמגוון תחומים שמאיימים על תחושת השותפות, הייעוד והעתיד המשותף שלנו. הרשתות החברתיות "מתדלקות" את המחלוקות ומעמיקות את הקיטוב והשנאה בין חלקי האוכלוסייה. כל צד מתבצר בדעותיו והקרעים בינינו הולכים וגדלים, כל זאת בשעה שהמדינה סובלת מאובדן משילות פנימי שלא נראה כמותו; זוהי נוסחה מוכחת למחירים כבדים שאנו צפויים לשלם.

לצד זאת, ימי המחלוקת הם זמן שבו חושינו מחודדים ואנו יכולים לרכז את כוחותינו ולגלות את הסגולה הפנימית שלנו דווקא מתוך רגעי הקושי

והמשבר. נדרשת יציאה משותפת מחומות וגדרות המפרידות בינינו לכדי עשייה גדולה ומשותפת שתאחה את הקרעים. נושא הביטחון האישי הוא סכנה גדולה, אך גם הזדמנות גדולה לא פחות.

רבים כבר לא זוכרים, אבל בשנות ה-70 הייתה התערערות ביטחון-אישי נרחבת שהביאה למינויו של מולה כהן ז"ל לתפקיד ניצב במשטרה כדי שיקים לראשונה את המשמר האזרחי כגוף עצמאי תחת המשרד לביטחון פנים. בטווח זמן לא גדול הוקמו למעלה מ-500 מוקדים שכללו למעלה מ-120,000 מתנדבים! אין בנמצא סקר על מצב הביטחון האישי משנות ה-70 כדי שנוכל להשוות למצב העגום בו אנו נמצאים היום, אבל ברור כי מעורבות של חברה אזרחית בחיי ולקיחת אחריות על מצבה - הם התרופה הטובה ביותר "לגוף חולה". הקמת מהלך מהסוג שהוביל מולה כהן ז"ל תוך התאמות לצרכי השעה של זמננו, יכול להוביל לא רק לשינוי מהפכני בתחושת הביטחון האישי, אלא אף לחשוף ולעורר ערכים משותפים של ערבות הדדית, נתינה, אכפתיות ויציאה מאזורי

המחלוקת - ולהניע לפעולה משותפת ללא הבדלי מגזר או דעה פוליטיים. רק לאחרונה פנו אלינו מהמגזר החרדי עם רצון לשיתופי פעולה בתחום הביטחון האישי, ונראה שעוד ועוד קהלים רואים בסוגיה זו כראשונה במעלה. לאורך השנים מדינת ישראל הלכה והשתכללה בתחומים רבים; כמעט בכולם היה זה בזכות פיתוחים שצמחו במגזר העסקי והודות לכוחות "אכפתניקים" מהחברה האזרחית ששילבו מאמצים עם המגזר הציבורי והאיצו תהליכי שינוי. בתקווה שנזכה להפוך את המשבר להזדמנות ואת המחלוקות למרחב של מפגש והתעלות.

לסיום, לאור הזמן והתקופה אביא מסר מהעבר לימינו - "ישנו עם אחד מפורד ומפורד... (מגילת אסתר ג, ח); זה התיאור התרבותי שנותן המן לאחשוורוש אודות עם ישראל. זוהי תזכורת כואבת על זמנים לא רחוקים, בהם היינו מפורדים ומפורדים ללא זכויות ושייכות, מופקרים לידיהם של אחרים. שנדע להתעורר לברכה האדירה של דורנו, לחיות בנורמליות בארצנו שלנו "כעם אחד".

שמחה,

יואל זילברמן,
מנכ"ל ומייסד השומר החדש

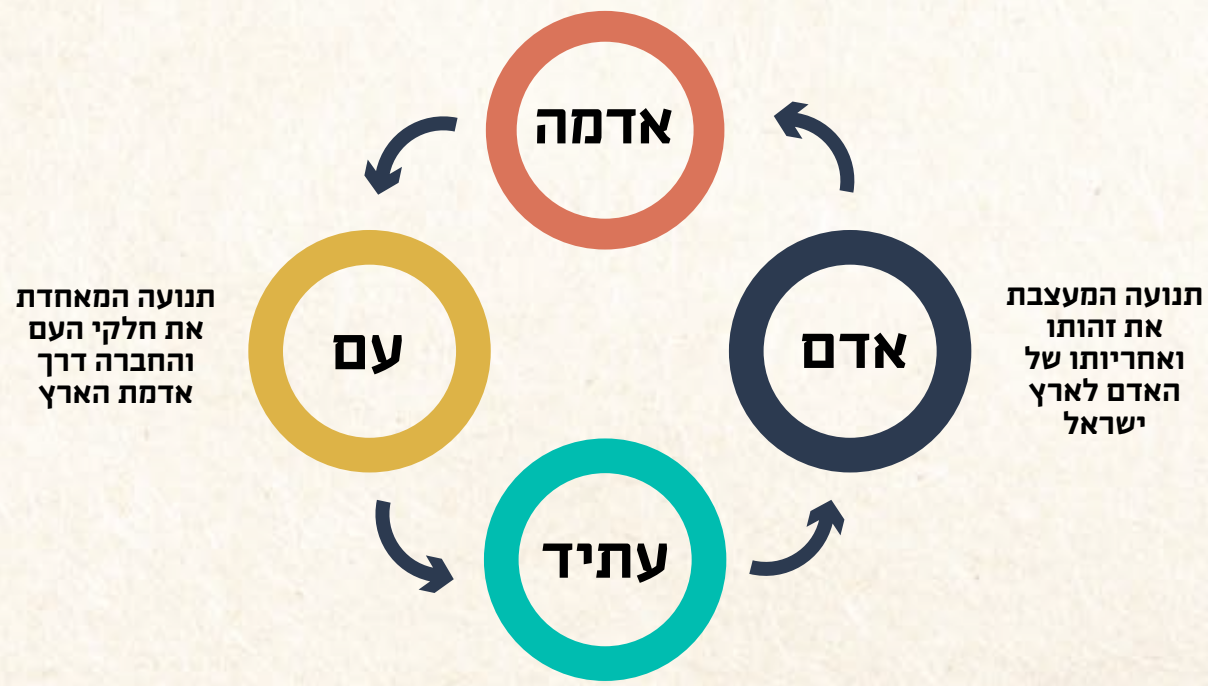
הייעוד, החזון, המטרות של השומר החדש

חזון

תנועה ציונית המחברת בין עם ישראל, מורשתו ואדמתו
לחזיון הערבות ההדדית, האומץ האזרחי ואהבת הארץ - לבניית עתיד משותף טוב יותר

מטרות ארגוניות

תנועה הפועלת עם גופי המדינה
לשמירת אדמות המדינה
עבור הדורות הבאים

רקע

סחיטת דמי חסות - פרוטקשן - היא מתופעות הפשיעה החמורות המתרחשות במדינת ישראל. מגוון ענפים נפגעים ממנה במשק, בהם ענף החקלאות, הבינוי והתשתיות. בתופעה הזו באות לידי ביטוי רבות מהסוגיות הציבוריות והערכיות בהן עוסק ארגון השומר החדש:

- **שמירת אדמות המדינה -** בהקשר החקלאי, גביית דמי חסות באה יד ביד עם השתלטות פיזית על אדמות המדינה ואדמות פרטיות.
- **ריבונות ומשילות -** גביית דמי חסות מתאפשרת במקום בו המדינה לא נמצאת באופן מלא; העברת נכס בנעלי הריבון ומנסה להפוך לריבון באזור שניכס לעצמו.
- **אומץ אזרחי -** אחד מערכי השומר החדש, והוא מתבטא הן בנכונות לעמוד אל מול הפשיעה מבלי להיכנע לאיום, והן בעמידה עיקשת ומכבדת אל מול הרשויות בתביעה לפתרון הבעיה באופן מלא.
- **ערבות הדדית -** כאזרחי המדינה אנחנו מאמינים כי יש לנו אחריות בשמירה על העבודה החקלאית והייערנית, שנוכחותה בשטח היא שורש הקיום שלנו כאן. גם אם המדינה אינה ממלאת את תפקידה, אנחנו נעשה זאת בפועל - במעשה ובלימוד הרעיון הציוני - בכל מקום שיידרש.

תופעת דמי החסות מכה במגוון ענפים ובעלי עסקים, והמענה הנדרש לפתרונה עמוק ורחב. אך מאופי העבירה, היא קשה לאיתור והגדרה וממילא גם לכימות, מדידה ולהצעת פתרונות יעילים מבוססי נתונים. הסקר מהווה ניסיון ראשוני למדידת התופעה והצעת פתרונות.

השומר החדש
2022

פרוטקשן

מחקר סחיטת דמי חסות

איך נראה פרוטקשן מצד הנסחטים? מבט כללי

מה מהבאים התרחש בעסק שלך?

האם חווית ניסיון סחיטה או איום בגביית דמי חסות?

כן ● לא ●

73% מהמשיבים בכל הארץ חוו ניסיון לגביית דמי חסות.

מתוכם כ-40% הודו שנאלצו לשלם בפועל.

לגביית דמי חסות פנים רבות וחמקמקות, מדרישה כמעט ישירה לתשלום, דרך פגיעה בבעלי עסקים שלא משלמים, ועד התקשרות שמתחילה מרצון ובלא ידיעה, אך הופכת לקשר כובל שהתרתו עשויה להוביל לנזק כבד.

מתודולוגיה

קישור לסקר אינטרנטי הופץ באזורים ובקהילות מקצועיות שונות המועדים לתופעה, בשיטת 'כדור שלג', במהלך חודשים דצמבר 2022 - ינואר 2023.

לסקר השיבו 290 משיבים מכל רחבי הארץ: צפון-74, מרכז-122, דרום-70.

המשיבים מתפלגים בין תחומי עיסוק שונים: בינוי ותשתיות, מסחר, חקלאות ותעשייה.

חלק מהמשיבים עוסקים ביותר מתחום אחד והפעילות העסקית של משיבים רבים מתקיימת בכמה אזורים שונים בארץ.

פילוח גאוגרפי לתופעה

למרות הבדלים מסוימים בין האזורים, אין אזור בארץ שלא נפוצה בו תופעת גביית דמי חסות.

ניתן לראות שבמרכז הארץ שכיחות התופעה נמוכה יותר - 63% בירושלים ו-72% בגוש דן נתקלו באופן אישי בגביית דמי חסות, ואילו באזורים מרוחקים יותר השכיחות עולה - 90% בהר הנגב ו-93% בגליל המזרחי ורמה הגולן.

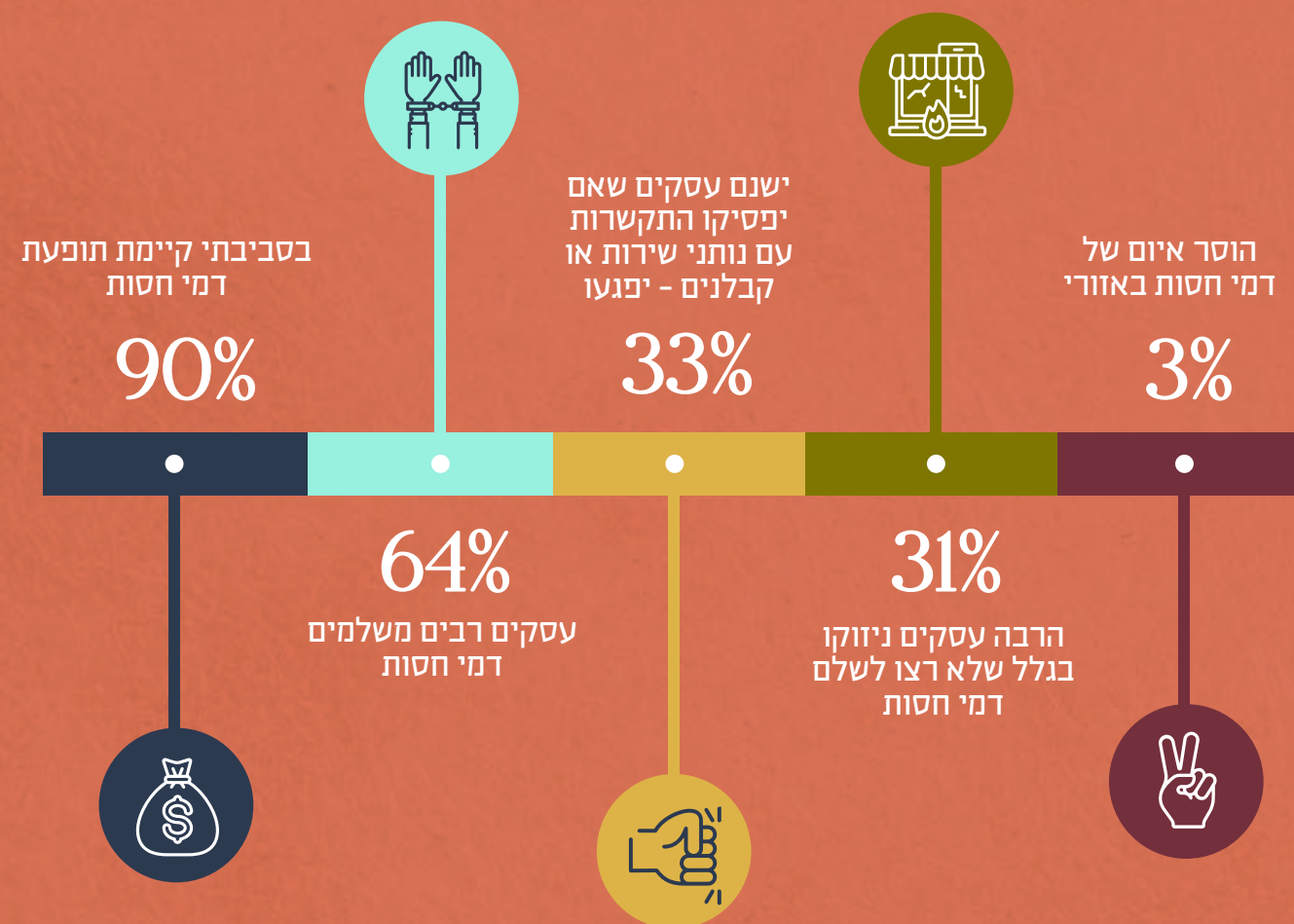
המתרחש בסביבה

מה מהבאים התרחש בסביבתך?

להשלמת התמונה, שאלנו את כל המשיבים, גם אלה שלא נפגעו אישית, על המתרחש בסביבתם.

90% מעידים כי הם או שכניהם נפגעו מהתופעה.

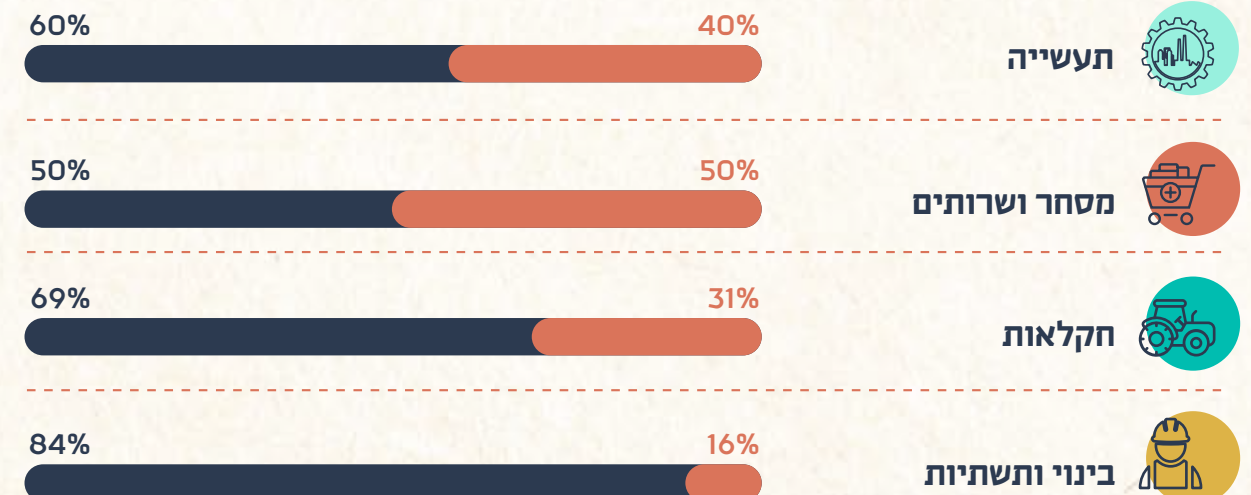
רק 3% מהמשיבים בכל הארץ נתקלו במצב שאיום דמי החסות הוסר מעל העסקים.

סחיטת דמי חסות בעסק

האם חווית ניסיון סחיטה או גביה בדמי חסות?

כן ● לא ●

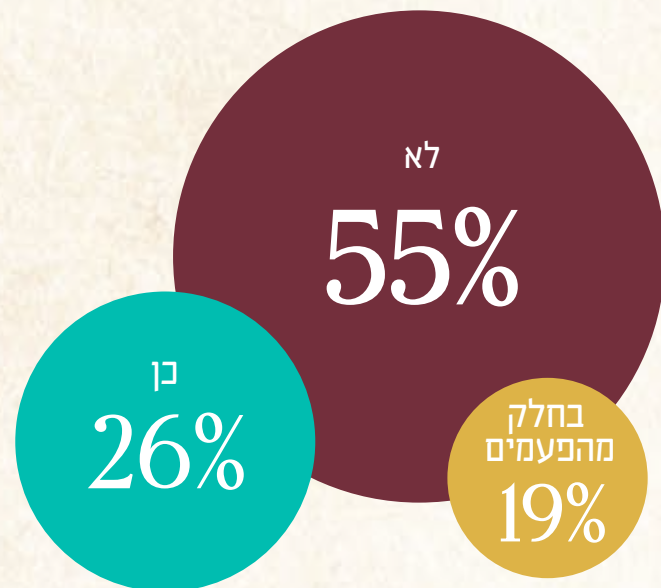

	תעשייה	מסחר ושרותים	חקלאות	בינוי ותשתיות
קיבלתי דרישה לתשלום דמי חסות	43%	50%	53%	59%
העסק שלי ניזוק בגלל שסירבתי לשלם דמי חסות	43%	36%	44%	42%
נאלצתי לשלם דמי חסות	43%	18%	24%	43%
הצלחתי להדוף ניסיון לגביית דמי חסות	19%	25%	12%	16%
יש לי עובדים / נותני שירות שיזיקו לי אם אפסיק לעבוד איתם	5%	18%	32%	14%

תופעת דמי חסות פוגעת יותר בענפים שמתאפיינים בעבודה בשטחים פתוחים או לא מאוכלסים, אזורים בהם הפשיעה ניכרת יותר. ענף החקלאות סובל יותר מהתקשרויות כפויות (32%) - דרך עובדים ונותני שירות שהפסקת העבודה איתם תוביל לפגיעה מצידם. עובדים אלה לעיתים אף גונבים תוצרת תוך כדי עבודה ובכך מגדילים את הנוזק לחקלאי.

דיווח למשטרה

האם דיווחת למשטרה על ניסיון (או ניסיונות) הסחיטה?

חוסר היכולת לשמור על אנונימיות ולקבל הגנה אפקטיבית - מונע דיווח למשטרה.

מדוע לא פנית למשטרה?

כי גובי דמי החסות פועלים באופן 'חוקי' ע"י חברות שמירה.

מי יבוא לעבוד אצלי? השוטרים? אין לי אפשרות להביא קבלן אחר.

אין טעם. הם באים ומציגים את עצמם כחברת השמירה האזורית. המשטרה לא מצליחה לטפל בדברים בסיסיים, איך היא תטפל בזה?

בגלל שכל השכנים משלמים, לא רציתי להיות בפרונט של המאבק.

כי אני צריך להתפרנס מבניה. פניה למשטרה לא תפסיק את דרישותיהם לקבל תשלום עבור שמירה לגיטימית. אז אני משלם.

המשטרה לא פועלת למגר את האיומים, ועצם הדיווח חושף אותי כמדווח ומעלה את הסיכון ואת הגברת הלחץ.

זו הנורמה, אין מה לפנות למשטרה, חבל על הזמן.

תגובתם הייתה שאין פתרון בשטח פתוח, אז למה לפנות?

השוטרים מאוימים, הפרקליטים מאוימים והשופטים מאוימים. משפט צדק לא יהיה. תבינו שבדור עולה שקל, כל מערכת המשפט שעולה הון לא משיגה את התוצאה.

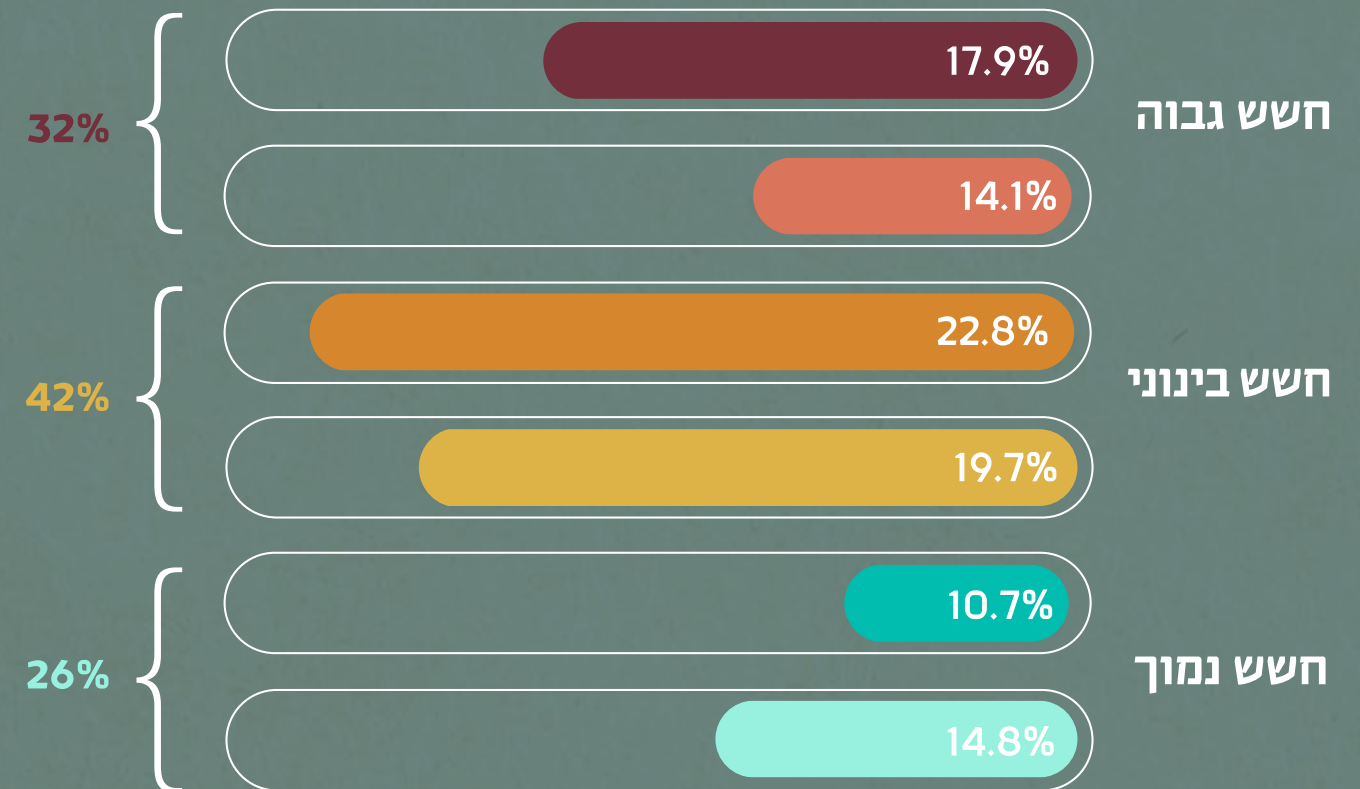
כי צריך להעיד ואז הבדואים ינקמו וישרפו לך את הבית או יפגעו לך במשפחה, אין הרתעה בכלל.

ניסיון הסחיטה היה עוד בשלב מכרז.

כשפניתי בעבר על גניבות ציוד או מכלולים, לאחר שנתתי את מספר הטלפון של הגנב למשטרה, הם אמרו לי לפנות לביטוח ואפילו לא לקחו את מספר הטלפון של הגנבים.

חשש לחיי אדם

לתחושתך, עד כמה קיים חשש לחיי אדם באזורך כתוצאה מאיום הסחיטה?

מעבר לנזק הכספי, פעילות עבריינית מסכנת גם חיי אדם.

מחצית מהמשיבים באזור הדרום השיבו כי יש חשש גבוה לחיי אדם כתוצאה מפעילות עבריינית של גביית דמי חסות.

דיון וסיכום

מכיוון שתופעת דמי החסות לא נחקרה והומשגה דייה עד היום, ומכיוון שנפגעים רבים חוששים לדבר על כך, קשה לדעת בוודאות מיהי אוכלוסיית המחקר ועד כמה המדגם מייצג באופן מדויק או מקורב בלבד.

אך למרות מגבלות אלו ניתן ללמוד ממנו:

1. גביית דמי חסות קיימת בכל אזורי הארץ, יש אזורים מועדים יותר לפורענות ויש פחות, אך אין אזור נקי ממנה.
2. חמקמקות התופעה עולה עם השנים. מעדות המשיבים עולה שדמי חסות נגבים בחשבונית חוקית לא רק באמצעות חברות שמירה, אלא גם באמצעות חברות יעוץ ושירותים, וכן על ידי התקשרויות כפיות עם קבלני משנה ופועלים שבעל הבית לא יכול להחליף.
3. קיים קושי גדול מאוד להתלונן, יותר מאשר בעבירות אחרות, בשל האיום בנוק נוסף למתלונן.
4. ישנם פתרונות למאבק בתופעה - אך הם מחייבים התגייסות מערכתית מלאה של גורמי אכיפה שונים, לאורך זמן.

סחיטת דמי חסות

לפתור את הבעיה בדרך המלך ובדרכים חדשות

במסגרת סקר סחיטת דמי חסות 2022 של השומר החדש, בדקנו כיצד מציעים נפגעי עבירות דמי החסות לפתור את הבעיה והופתענו לקבל תשובות מגוונות, המבטאות מנעד רחב של התייחסות לנושא. **להלן סקירת ההצעות המרכזיות של משיבי הסקר:**

פעולות שיטור ישירות מול המבצעים

הצעות שעסקו בהגברת והחמרת ענישה ואכיפה וחיזוק פעילות המשטרה בשטח:

- **החמרת ענישה** מתוך הבנה שתפיסת העבריינין וענישתו היא רק על אירוע ספציפי שהוא קצה הקרחון של הפעילות העבריינית שהתרחשה, מוצע לקבוע חקיקת פיצוי חמורה משמעותית, על מנת לייצר התרעה ולעודד דיווחים למשטרה. לדוגמא, חקיקת פיצוי של פי 100 מגובה הסחיטה - עבריינין ששחט 5,000 ₪ והורשע - יפצה את הנסחט ב-500,000 ₪. כל עוד משתלם לגבות דמי חסות והענישה מינורית, התופעה לא תיעלם.
- **מיקוד בהיזקים ראשוניים:** פעמים רבות לפני סחיטה מתקיימת גניבה של כלי עבודה יקרים וגרימת נזק. עם קבלת הדיווח הראשוני במשטרה יש להפעיל יחידות סמויות לתפיסת העבריינים, לאתר את מקומות המסתור/ המכירה של כלי העבודה ולהשיבם לבעליהם. אז יש לפעול נגד העבריינים בענישה על פי חוק, כולל תשלום קנס כספי ליחידת האכיפה, פירוק העסק והחרמת הכל לרבות רכבים.
- **הגברת סיורים ליליים של המשטרה באזורי בניה:** המשטרה מכירה את התופעה וגם את הגורמים הפועלים באיזור; יש לעצור מיידית את העבריינים ולפעול נגדם ביד קשה.
- **תוספת ורישות מצלמות פיקוח במרחב הציבורי** לזיהוי רכבים חשודים שמסתובבים סביב אתרי בניה.
- **חקיקה שתאפשר מיפוי ואיתור העבריינים באמצעים מודיעיניים** לפי ניתוחי מדדי סגנון ורמת חיים, תוך שיתוף פעולה עם רשויות המס, המשטרה והשב"כ.
- **הקמת מסגרת אכיפה משטרתית ייעודית לנושא סחיטת דמי חסות, הקמת חברות קש סמויות לאיתור והפללת עבריינות:** נדרשת יחידה ארצית שתפעל מודיעינית ותפגע בכללית בארגוני הפשע. היחידה תקדם הרתעה, אכיפה וענישה חמורה מאד לכל מי שעוסק או תומך בעולם דמי החסות. בין השאר היחידה תקים יחידות סמויות שיפעילו אתרי עבודה/ עסקים פיקטיביים במסווה ויאותרו סחיטת דמי חסות שמגיעה לשעריהן (בדומה לאכיפה בתחום הסמים). זאת על מנת לייצר הרתעה מול העבריינים שיחששו מזהות בעל העסק באופן תמידי ובכדי להביא הוכחות ועדויות מהשטח.

צעדים היקפיים/ מערכתיים

הצעות העוסקות בהיבטים שונים התומכים,

מאפשרים או מצמיחים את תופעת דמי החסות:

- **הגברת האכיפה על משתפי הפעולה של העבריינים בתוך השלטון המקומי:** חלק מהכותבים מצביעים כי קיימת בעיה עמוקה של שוחד ברשויות בדרגים גבוהים ושיתוף פעולה עם העבריינים. העבריינים מקבלים מידע מהרשות מי מקבל היתר בניה ואז הם פונים לקבלן. בנוסף, הם זוכים לשיתוף פעולה סביב מכרזים לפרויקטים ציבוריים של הרשות בקבלת מידע ויכולת שליטה בפרויקטים, הן בשמירה והן בכפיית קבלני משנה על הקבלן הראשי הזוכה.
- **הגברת פיקוח על חברות כיסוי לשירות שלא כולל שירות:** בדיקת אנשים שמתנהלים במסווה של חברות, פועלים וסוחטים בחסות החוק. החברות ממציאות חוזים והסכמים על מתן שירותים, כגון שירותי ניהול או קידום העסק, אך בפועל פרט לקבלת תשלום לא מתקבלת שום תמורה. זוהי השיטה החוקית היום לסחיטה.
- **ייבוש מוקדי פשיעה באמצעות השקעה בחינוך ותשתיות:** בעיית דמי החסות היא רק חלק מבעיית הפשיעה בחברה הערבית, שהיא חלק מבעיה רחבה יותר של נחשלות בחברה הערבית. הטיפול צריך להיות רב מערכתי וארוך טווח וצריך לכלול השקעה בחינוך, בתשתיות ביישובים הערבים, תעסוקה ותחונות שייכות.

הגנה וסיוע על הנפגעים

דוגמא להצעות אשר יקלו על חיי הנפגעים על ידי ניסיון לנתק את הקשר בין הנפגע לפוגע או על ידי סיוע בהגנה או בשיפוי לאחר מעשה:

- **העברת האחריות על השמירה בפרויקטים ציבוריים אל הגוף מזמין (גופי ממשל ארצי/ מקומי):** במכרזים של גורמי שלטון ממשלתיים/עירוניים, האחריות המלאה על השמירה תהיה על הגוף המזמין בכל היבטיה; שהרי אין היגיון לשלם פרוטקשן על פרויקטים של המדינה.
- **סיוע מוגבר למגישי תלונות:** הוצע לשפות באופן מלא את כל הנפגעים שהגישו תלונה בעקבות נזקים נוספים שנגרמו לו בעקבותיה, על מנת לעודד דיווח.
- **פיצוי הנפגעים כמו בטרור:** שהמדינה תאפשר לפצות את הנפגעים מסחיטת דמי חסות בדומה לפגיעה מפעולות איבה וטרור.

קריאה לתוכנית לאומית

מאבק בפשיעה הכלכלית בענף הבניה והתשתיות

ראול סרוגו,
נשיא התאחדות הקבלנים

תופעת הפרוטקשן, המלווה את המגזר העסקי בישראל שנים רבות, החריפה בשנים האחרונות והתרחבה למימדים של פשיעה כלכלית. מה שהחל כ"שמירה" (פרוטקשן) באתרי בניה, התרחב להשתלטות על מכרזי מדינה ושלטון מקומי ושליטה בכל שרשרת האספקה. מדובר בפשעי הלבנת הון בסכומי עתק.

יש כאן תופעה נרחבת ומערך ממוסד ומאורגן המגלגל מיליארדי ש"ח בשנה, הפוגעים לא רק בענף הבניה, אלא גם בחברות תחבורה, חקלאים, תעשיינים ועוד. בענף הבניה והתשתיות התופעה באה לידי ביטוי בהשחתה ושריפה של ציוד וכלי צמ"ה, איומים על חיי אדם, שימוש בנשק חם וכד'. ההשלכות הרוחביות הוות אסון למשק ובמרכזן דרדור הענף, סיכון חיי אדם, פגיעה באיכות ההצעות והפרויקטים, צמצום התחרות וייקור הפרויקטים.

מזמיני העבודה הציבוריים ערים לתופעה היטב, וחלקם אף הפסיקו לבצע סיורי קבלנים בכדי לצמצם את הפגיעה - אך זהו רחוק מלהיות הפתרון. גורמי הפשע הצליחו להתגבר על ה'מכשול' והחלו לאיים פיזית על קבלנים המבקשים לקחת חלק במכרז (במקרים "הטובים" - למנוע מהם לקחת חלק במכרז; במקרים הפחות טובים - להכריח אותם לקחת חלק, בכדי שיעבירו לגורמי הפשע את ביצוע המכרז).

מדובר בתופעה מסוכנת מאין כמוה -

למעשה עברין משתלט על מכרז ביצוע של המדינה ודואג לביצוע שלו, לרוב על ידי קבלן לא מוסמך שאינו עונה לקריטריונים של המכרז, במחיר זול, באיכות נמוכה, ללא הקפדה על בטיחות עובדיו. כל נשכח כי מדובר בגישה של גורמי פשע למכרזי תשתיות ציבוריות, בניה ציבורית במשרד הביטחון, בתי ספר, בתי חולים ועוד. ההשלכות לפגיעה בביטחון הציבור גדולות.

קיים קושי גדול של כלל הנוגעים בדבר - מזמיני העבודה הציבוריים, הקבלנים, משטרה והפרקליטות - לייצר פתרונות אפקטיביים לאור ממדי התופעה. תופעה נרחבת זו כוללת: היעדר משילות, היעדר רגולציה מתאימה (הידעת - גביית דמי חסות אינה מהווה עבירה!), חוסר בהקצאה מספקת של המשאבים המתאימים והסברה הטבעית - 'מחלה שקטה', אין מתלוננים'. בסופו של יום, אנו ניצבים בפני שוקת שבורה - במצב של חוסר יכולת אפקטיבית להילחם ולמגר את התופעה ההולכת ומתפשטת.

במדינת ישראל בינוי התשתיות הכבדות והאזרחיות מהווה 4% מהתמ"ג וצפי הצמיחה לעשור הקרוב, ובפרט לאור הגידול באוכלוסייה, הינו בהיקפים גדולים. במסגרת תוכנית "תשתיות לצמיחה 2020" פרויקטי התשתיות והבינוי הציבורי לשנים

”

גורמי הפשע הצליחו להתגבר על ה'מכשול' והחלו לאיים פיזית על קבלנים המבקשים לקחת חלק במכרז.

“

למגזר הציבורי ולציבור קבלני הביצוע, אנו רואים דחיפות ראשונה במעלה וצורך קריטי בטיפול בתופעת הפשיעה הכלכלית בענפי הבניה.

מדינת ישראל חייבת להוביל תכנית ממשלתית לאומית למיגור אפקטיבי של תופעת הפשיעה הכלכלית בענף הבניה והתשתיות.

התוכנית צריכה לתכלול היבטים שונים בטיפול בפשיעה ובין היתר: חקיקה נכונה שתאפשר למערכת המשפט ליישם צדק ולמגר את התופעה, תקצוב מתאים עבור הרשויות וגורמי אכיפת החוק, מתן כלים למזמיני העבודה להתמודדות במכרזים ציבוריים והגנה על הקבלנים החשופים לפעולות טרור ואיומים, הם ומשפחותיהם.

הקרובות צפויי ביצוע של כ- 170 מיליארדי ש"ח (לא כולל פרויקט המטרו).

בשל צוק העיתים, "התאחדות הקבלנים בוני הארץ" הובילה שולחנות עגולים ויזמה ביחד עם "מרכז הבניה הישראלי" יום מרוכז למציאת כלים אפשריים להתמודדות עם הפשיעה ביחד עם גורמי ממשל רלוונטיים (מרכזי ומקומי), גורמי אכיפת חוק, גורמים עסקיים ופרטיים.

ישנה תמימות דעים בין כלל הגורמים כי נדרש פתרון מערכתי וכי סדרה של פתרונות בודדים, אין בכוחה להביא מזור לתופעה בצורה אפקטיבית. ההתאחדות מקדמת את המאבק ביחד עם גורמי הממשל השונים, בראשם משרד הבינוי והשיכון שלקח על עצמו להוביל וליישם כבר כעת פתרונות לצורך מיגור וצמצום הפשיעה.

בעת הזאת, עת מצוקה קשה לכלל הענף,

אנחנו במלחמה

רות וסרמן לנדה,

חברת כנסת לשעבר ויו"ר השדולה למיגור האלימות בחברה הערבית

החזקה, נשיאה ושימוש בנשק בלתי חוקי וסחר בנשק בלתי חוקי לפרק זמן מוגבל, שבגין יש להחמיר באופן משמעותי את הענישה, לעגן ענישת מינימום ולהפחית את סף הראיות הנדרש להפללה. הבעיה היא שתהליכי החמרת ענישה וקביעת עונשי מינימום בדמוקרטיה הם ארוכים, ויש בהם כדי לערער את עקרון הפרדת הרשויות, המחוקקת והשופטת. לכן, נוכח הצורך במתן מענה מיידי לתופעת הפשיעה, חשוב להגדיר ולמקד מאמץ בטיפול במספר עבירות שהופכות את חיי היומיום של אזרחים רבים לבלתי נסבלים וגורמות לערעור המשילות.

גם הליך הענישה בישראל לוקח זמן רב. לעתים מדובר במספר שנים מהרגע שבו אדם נעצר ועד לרגע שבו ניתן גזר דינו. וגם כאשר ניתן גזר הדין, הענישה היא לעתים תכופות מידי מקלה. בכל הנוגע להגשת כתבי אישום, מחלקת התביעות במשטרה והפרקליטות דורשות על פי רוב סף ראיתי גבוה מאוד, לעתים בלתי אפשרי. לשם המחשה, בשנת 2020 נפתחו בישראל **287,127** תיקים במשטרה, אולם רק ב-**44,015** מקרים מתוכם הוגש כתב אישום.

בהתבצע פשע, למשטרה יש קושי באיסוף ראיות. כתוצאה מכך, שיעורי פענוח הפשיעה נמוכים, עבריינים אינם מאותרים או שאין די ראיות להעמידם לדין, ונוצרת נורמה חברתית של אי-הפללה, שמולידה

אחד מלקחי מבצע 'שומר החומות' הוא שעבריינות פלילית, אם תזנח, תזלוג לממד הלאומני. היעדר דירקטיבה מדינית ברורה והשארית המצב כפי שהוא מסכנים לפיכך את החוסן הלאומי של מדינת ישראל. **גורמים עוינים במרחב האזורי מביטים על היעדר המשילות ופועלים כל העת לאיתור "חוליות חלשות"** (בין היתר, בדמותם של גורמים עברייניים בחברה הערבית), במטרה לערער עוד יותר את היציבות בישראל.

כמי שעסקה בשנים האחרונות בפשיעה ובאלימות הגואה, בעיקר בחברה הערבית, ובהיעדר המשילות בערים המעורבות בנגב ובגליל, וביתר שאת עת כיהנתי כחברת כנסת וכחברה בוועדה לביטחון הפנים, חשוב לי להדגיש שהכתובת הייתה ונותרה לגמרי על הקיר.

לא מדובר בממדי תופעה שלא היו ידועים למקבלי ההחלטות במדינה לפחות בעשור האחרון, אלא שבשנתיים האחרונות הפך הנושא למדובר ביותר בשיח הישראלי הציבורי. לכן, נהיר היה שזה, ולא אחר, יהיה נושא הדגל של כל קמפיין בחירות במהלך הסבב האחרון. לראיה, הוא גם הפך לסוגיה הראשונה בחשיבותה בהכרעת מערכת הבחירות.

על בסיס הנחת היסוד שלפיה אנו נמצאים במצב "מלחמה" בפשיעה, יש להגדיר **"בנק עבירות" (הצתות, סחיטת דמי חסות,**

”

גם הליך הענישה בישראל לוקח זמן רב... וגם כאשר ניתן גזר הדין, הענישה היא לעתים תכופות מידי מקלה...

סגירת תיקים, הסדרי טיעון ורף ענישה נמוך. כתוצאה מכך, השטח לא "נקי" וההרתעה נפגעת. לכן, בגין אותן עבירות שיוגדרו "בבנק העבירות" הזמני שמוזכר לעיל, יש להפחית משמעותית את סף הראיות הנדרש.

בהקשר דומה אך שונה, לא קיימת בחוק הישראלי נורמה של ענישת מינימום כלכלית. בכל ענישה שהיא על העבירות המוגדרות ב"בנק העבירות", יש להוסיף לכליאה גם ענישה כלכלית, שהיא זו שתפגע תדמיתית ומעשית בעבריינים. שהרי המשאבים הכספיים מגדירים, בין

להיערך לאתגרים

הרשות להסדרת סוגיית הבדואים בדרום, האמונה בין היתר גם על מינהלת הבדואים בדרום, הועברה ככלי פוליטי ממשרד למשרד מאז הקמתה. בהינתן כי אוכלוסיית הבדואים בדרום היא מחולל פשיעה משמעותי באזור הנגב (בין היתר, בשל היעדר הסדרת קרקעות במשך שנים, תשתיות רעועות, תשתיות חינוך בעייתיות, היעדר כוח אדם מצד מנגנוני אכיפת החוק בכל מרחב הדרום, תופעת פוליגמיה נפוצה שלא נאכפת ופוגעת בנשים ובילדים

היתר, את מעמדם ב"רחוב". חילוט רכושם הוא כלי מעשי ויעיל בהקשר זה.

יש גם להקים "קבינט ביטחון פנים" אופרטיבי, שיורכב ממנכ"ל משרדי הממשלה ומנציגי הרשויות הרלוונטיות. הקמת מסגרת עיתית כזו תהווה איתות נוסף לאוכלוסייה שהממשלה נחושה למגר את התופעה ועומדת לצד האזרח הנורמטיבי שומר החוק. יתרה מכך, יהיה בכך גם כדי לחזק ולהעצים את המשרד לביטחון הפנים. כיום, ביזור הסמכויות בין משרדי ממשלה ורשויות שונות מחליש את האפשרות לנהל מלחמה אמיתית בתופעה.

ועוד), חשוב להבין שהתעלמות מהסוגייה הבדואית בכלל, ובדרום בפרט, תמנע טיפול יעיל בפשיעה.

יש צורך בהידוק ובהעצמת הרשות הקיימת לטיפול בסוגיית הבדואים בדרום ובהכפפתה למשרד לביטחון הפנים, הפיכת עיר או מרחב לפיילוט מוצלח בכל הנוגע לסילוק נשק בלתי חוקי והיערכות מחודשת בנושא ביטחון הפנים. יש ליצור "סיפור הצלחה" ולבנות מחדש את האמון האבוד במנגנוני האכיפה והחוק. יש

בכך כדי לאותת לעבריינים שכוונות הממשלה רציניות בכל הנוגע במלחמה בפשיעה. יצירת פיילוט, כאבן בוחן שניתן ללמוד ממנה, היא גם תחומה בזמן וניתנת לביצוע, לעומת טיפול ברמת המקרו במדינה כולה.

זאת ועוד: יש להתאים את בניין הכוח המשטירי למפת האתגרים - תוספת אנשי שטח, מודיעין, טכנולוגיה, הפיכת השיטור לעבודה מועדפת עבור לוחמים משוחררים במשך ארבע שנים ומתן תמריצים לשוטרים בנגב ובגליל. אינספור דיונים התנהלו בוועדות הכנסת השונות ומעל פלטפורמות ציבוריות ופומביות נוספות בהקשר זה.

שוב ושוב נאמר **שמשטרת ישראל מונה כ-35-30 אלף שוטרים לכל משימותיה** הרבות ברחבי המדינה. כל זאת, לעיני ולאוזני העבריינים וגורמים עוינים מבחוץ - דבר שפוגע מהותית בממד ההרתעה של גורמי אכיפת החוק במדינה. **הנוכחות המשטרתית הנמוכה ברחובות פוגעת לא רק ביכולת**

הביצוע, אלא כמובן גם בתחושת הביטחון של האזרח, כמו גם בתחושת המסוגלות והשליטה של הגורמים העברייניים.

במקביל לעיבוי שורות המשטרה, יש לבצע בחינה מעמיקה ומיידית של רה-ארגון בתפיסות לגבי הפעלת המשטרה על ידי המפכ"ל וצוות מטעמו. זאת בדגש על הצבת שוטרים עם הכשרה מיוחדת למרחב הפתוח בפריפריה, שידמו "מיני-צבא", עם מסוקים במקרה של סגירת צירי תנועה מרכזיים או התקוממות אזרחית והפרות חוק וסדר, כפי שהיו בשומר החומות. יש מקום גם להתנהלות ייעודית לערים מעורבות ולהקמת יותר "חדרי מצב" במרכזים עירוניים, שיתופעלו על ידי משטרת ישראל בשיתוף עם הרשויות המקומיות ומרכז השלטון המקומי בישראל, במטרה לנתר את הפעילות העבריינית במרחב העירוני, תוך שימוש מרבי באמצעים טכנולוגיים.

השוטרים חשים שהם אינם מגובים מצד הקצונה הבכירה ומנגד, אינם מוערכים דיים על ידי האזרחים. חלק גדול מתחושה זו נובע מהשכר.

תמריץ לשוטרים

בנוסף, יש להתחיל בהעלאת השכר ותנאי השוטרים המתחילים, תוך מתן תמריצים על ביצוע איכותי, עידוד העשרה אקדמית והשתלמויות ותגמול הולם לפעילות בנגב ובגליל. גובה השכר הוא מהסיבות העיקריות לפרישה הגדולה ממשטרת ישראל. שכר נטו של שוטר מתחיל נע בין 6,700-7,500 שקל בממוצע, תלוי בתפקיד. נוספות לכך הטבות שונות שנועדו לדרבן ולשמר את הצעירים בעיקר להמשיך בתפקיד, מתוך מחשבה שבעתיד תנאיהם ישתפרו משמעותית.

משיחה עם שוטרים רבים במהלך השנה וחצי האחרונות עולה כי תחושת השליחות שהייתה פעם במשטרה ושגרמה לאיחוד ולגיבוש בין שוטרים, אשר פעלו כשלנגד עיניהם עומדות טובת המדינה והשמירה על שלום הציבור - לא נעלמה, אך פחתה. השוטרים חשים שהם אינם מגובים מצד הקצונה הבכירה ומנגד, אינם מוערכים דיים על ידי האזרחים. חלק גדול מתחושה זו נובע מהשכר. לא פעם נדרשים השוטרים לעבוד משמרות כפולות, השוטר "מוקפץ" מביתו פעמים רבות, וסידור העבודה שנשלח לשוטרים לקראת סוף השבוע תמיד נתון לשינויים בשל היעדר כוח אדם.

מעבר לשכר שסייע דה פקטו לכלכלת הבית, הרי שמעמד השוטר בעיני עצמו ובעיני הציבור ישודרג אם שכרו ישודרג.

יש לשקול מתן הטבות מס לשוטרים שמוכנים להעתיק את מקום מגוריהם לנגב ולגליל ולתגמל סיירים ולוחמים במשטרה, למשל באמצעות מתן עדיפות לשוטרים במיזמים מיטיבים דוגמת מחיר למשתכן ועוד. יש להגדיר את עבודת השיטור כעבודה מועדפת עבור לוחמים משוחררים מצה"ל, ולייצר מיזמי דיור ייעודיים לשוטרים, כדוגמת מיזמי דיור עבור משרתי הקבע בצה"ל. על ציר הזמן, ולאחר ייצוב והסדרת מצבת כוח האדם

במשטרה, ניתן יהיה - בהתאמה - להציב קריטריונים מוקפדים יותר לקבלת שוטרים נוספים לשורות המשטרה.

משימה נוספת היא יצירת כוח משימה ייעודי במשטרת ישראל לטיפול בפשיעה החקלאית בנגב ובגליל. תופעת הפשיעה החקלאית הפכה לבלתי נסבלת, ואילו מנגד - היעדר סנכרון המערכות (גורמי אכיפת החוק, מנגנוני הפיצוי, מתן סיוע פסיכולוגי לנפגעים ועוד) בולט ביותר. התופעה הגיעה לממדי ענק ואין להתעלם ממנה, ולפיכך היא מצריכה היערכות ייעודית לטיפול בסוגיה באופן ריכוזי, אשר יתוכלל במשטרת ישראל.

כאן דרושה הגדלה משמעותית ומיידית במצבת כוח האדם בתביעה המשטרתית, שבמסגרתה מטופלים כשני שלישים מהעבירות. כ-90% מהעבירות מטופלות כיום בידי גורמי תביעה שונים ולא על ידי הפרקליטות. ישנו צורך דחוף בחיזוק מערך התביעה במשטרת ישראל. הוספת תקנים של שוטרים והגברת עבודת אכיפת החוק מבלי לתגבר את התביעה המשטרתית יובילו לקריסה של מערך התביעה, שעמוס עד לעייפה ממילא.

בנוסף, יש ליצור באופן מידי כוח משימה ייעודי בפרקליטות, לטובת "פשיעה בחברה הערבית". למרבה הפלא, הפשיעה בחברה זו לא נתפסה עד היום כבעלת עניין רב לציבור. לפיכך, ובהיעדר כוח אדם מספק, הנושא לא קיבל את תשומת הלב הנדרשת בפרקליטות. הקמת יחידות מיוחדות, כפועל יוצא מדירקטיבה מדינית, בכל אחד מגופי התביעה ובכלל זה בפרקליטות, תאפשר מיקוד בתופעת הפשיעה בכלל, וזו בחברה הערבית בפרט, ותסייע למזער משמעותית את התופעה.

ליצור חלופות מעצר

צעד נוסף ומתבקש הוא הקמת אגף מודיעיני מתכלל בנושא הפשיעה בכלל, והפשיעה הכלכלית בפרט, במשרד לביטחון הפנים. הוא יכול נציגים מרשות המיסים (מכס, מע"מ, מס הכנסה), המשטרה, הפרקליטות והרשות לניירות ערך (בנושא ההשתלטות העבריינית על מכרזים), וימוקם במשרד לביטחון הפנים.

שיתוף המידע יתבצע תוך הקפדה יתרה על ביטחון מידע (מבחיני פוליגראף תכופים, סיווג ביטחוני גבוה מאוד לעובדים ועוד). תופעות כגון חשבונות פיקטיביות והשתלטות על מכרזים הפכו לשכיחות מאוד ודורשות היערכות מתואמת בין גופים שונים. יש מקום גם לייעול ולזירוז תהליך הבקרה והפיקוח על ביצועי אנשי אכיפת החוק, באופן שיגביר את הגיבוי הניתן לשוטרים לביצוע עבודתם. אין מנוס מקיום הליך בקרה מוקפד על השימוש בכוח מול אזרחי המדינה.

כלומר, לאחר שימוש בנשק, גם בידי גורמי אכיפת חוק המוסמכים לכך, נדרשת בדיקה פנימית של נסיבות האירוע. עם זאת, הנושא המרכזי ברשימת הסיבות לפרישה מהמשטרה הוא תחושת היעדר הגיבוי של שוטרים מצד מפקדיהם, בעיקר בכל הנוגע לשימוש בכוח ובנשק. לפיכך, יש לייעל ולזרז ככל הניתן את תהליך הבקרה על השימוש בכוח ולמנוע פרסום עד לסיום הבדיקה, על מנת לשמור על פרטיות השוטרים.

כאן אני קוראת ליצירת מקומות כליאה נוספים. בישראל קיימים כיום 32 מתקני כליאה על סוגיהם השונים, בניהול ובפיקוח השב"ס. מתקני הכליאה סובלים מתפוסה מלאה ומצפיפות שאינה עומדת בתקן ובנהלים שנקבעו בפסיקת בג"ץ בנושא. בעקבות

הפסיקה, הצטמצם דרמטית מספר תאי הכליאה, בשל הרחבת תנאי המחיה לכל אסיר, שנקבעו בפס"ד האמור. תקן הכליאה בישראל כיום, על פי צו בתי הסוהר, עומד על 14,100 כלואים.

בסוף מאי 2022 התקיים דיון בוועדת ביטחון הפנים של הכנסת, שם, נציג שב"ס הציג כי באותם ימים עמד מספר הכלואים על 14,995 - כלומר, בחריגה מצו בתי הסוהר. בשל הצפיפות לא נותר למשרד לביטחון הפנים ולשב"ס אלא לעשות שימוש בצו השחרור המינהלי ולשחרר לפחות 852 (באותה התקופה) כלואים.

יש לדעת כי ועדת השחרורים רשאית להעניק שחרור מוקדם לאסירים העומדים בתנאים מסוימים (בין אם קיצור קצוב, קיצור "שליש", שחרור על תנאי ועוד). שחרורים אלה מבוצעים כמובן על פי חוק ועל פי תקנות הנקבעות מראש, אך מעצם הידיעה של נאשמים, עוד טרם הוכרע גזר דינם, כי הם עשויים להיות מועמדים לקיצור שליש מהעונש שיוטל עליהם, קיימת פגיעה אינהרנטית נוספת ברמת ההרתעה של בתי המשפט ושלטון החוק.

לפיכך, ישנו צורך בהול בבניית מתקנים נוספים, ביצירת חלופות מעצר באמצעות תוכנית שיקום, שתכלול הטבות למפעלים בפריפריה להעסקת אסירים משוחררים שישבו בכלא בגין עוונות של עד שלוש שנות מאסר ובהעלאת כמות האסירים המשתקמים. נכון שהאמור לעיל לא נגע באופן אבסולוטי בכל, אך שר לביטחון הפנים שיבצע חלק ניכר מהאמור לעיל, יקנה את עולמו בציבוריות הישראלית, שנאנקת תחת היעדר המשילות.

מדד

הביטחון האישי

השומר החדש 2022

רקע

סקר מדד הביטחון האישי שהחל לראשונה לאחר אירועי שומר החומות (2021), נערך זו השנה השנייה.

הסקר בוחן את תחושת הביטחון של אזרחים בכל רחבי הארץ, בנגב ובגליל, ליד הבית ורחוק ממנו, במרחב העירוני, הכפרי ובערים המעורבות. כל אחד מאיתנו מחפש ביטחון וודאות, אלו תלויים במשתנים שונים המופיעים בממצאים.

השנה הוספנו ובחנו גם את השפעת מצב הביטחון האישי על ההצבעה בבחירות האחרונות שהתקיימו בנובמבר 2022.

מעבר לממצאים שעלו מהשטח, אנו פועלים כדי להיות שותפים בקידום פתרונות, מתוך אמונה בערך של אומץ אזרחי והכרה ביכולת אזרחי המדינה להיות שותפים פעילים בשיפור מציאות החיים בכל רחבי ארץ ישראל.

מתודולוגיה

- **המדגם:** 510 משיבים מתוכם 456 משיבים יהודים ו-54 משיבים ערבים.

- **מועד הדגימה:** 12.01.2023

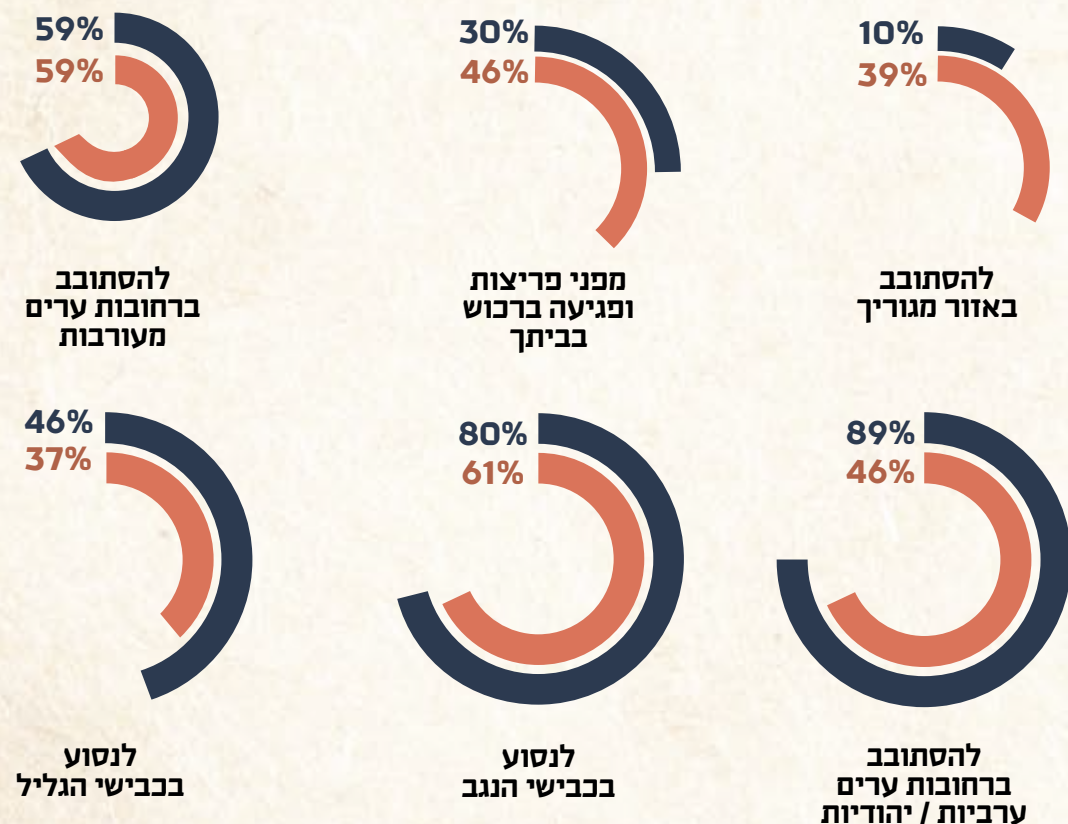
- **איסוף נתונים:** המחקר נערך על ידי מחלקת המחקר של השומר החדש. הדגימה בוצעה בעזרת פאנל המשיבים של Ipanel.

- **מגבלות:** היקף הדגימה בחברה הערבית קטן יחסית, ולכן יש להיזהר בהסקת מסקנות על ההבדלים בין המגזרים, בכל מקום שהפערים לא גדולים.

תחושת חוסר ביטחון השוואה לפי מגזר

(הגרף מציג את אחוז הלא בטוחים)

● מגזר ערבי ● מגזר יהודי

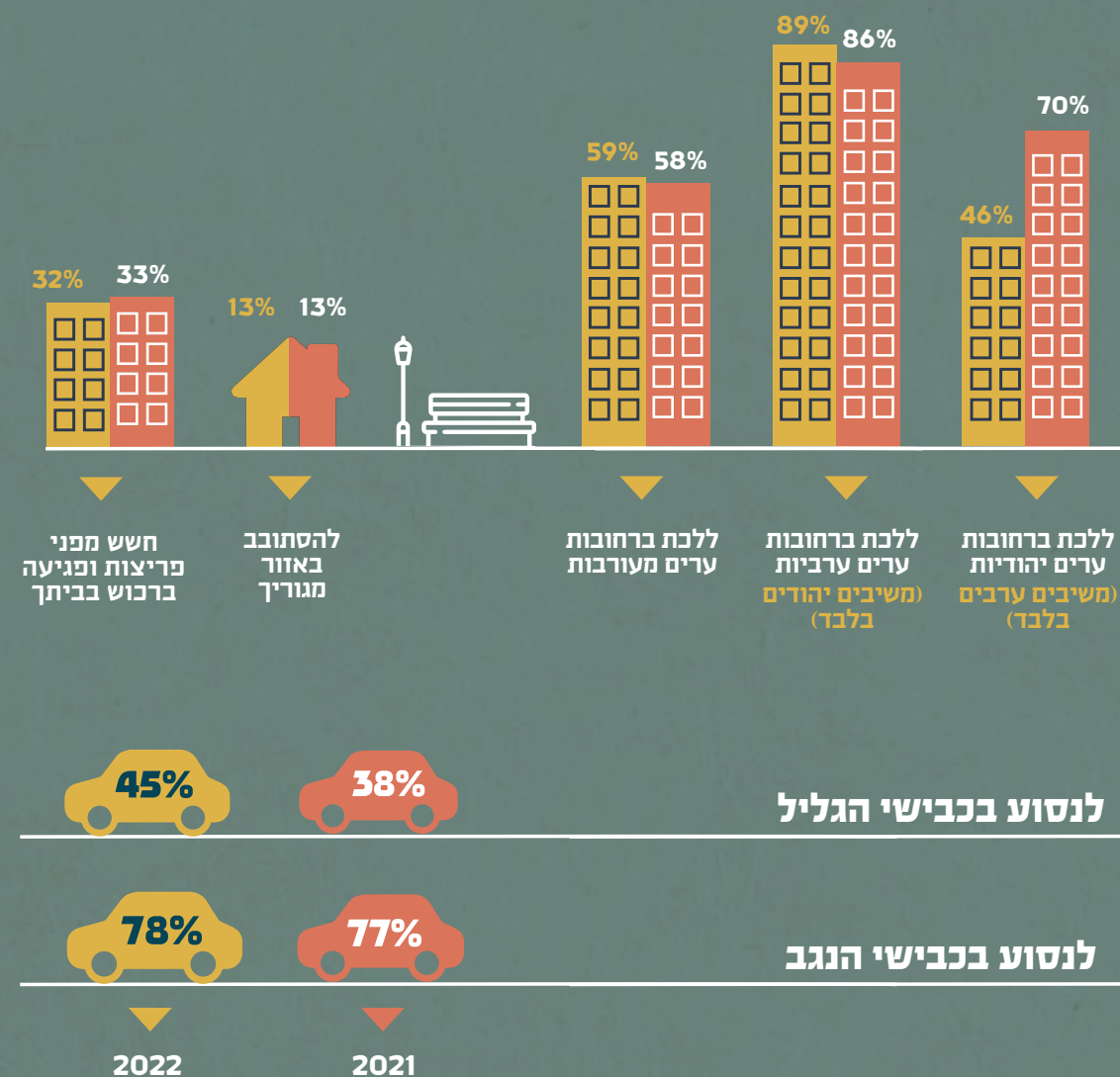
ערבים מרגישים פחות בטוחים באזור מגוריהם (39%) ופחות בטוחים מפני פריצות ופגיעה ברכוש בבית (46%) בהשוואה ליהודים (10%, 30% בהתאמה). עם זאת, ביחס לשנה שעברה ישנה התחזקות של תחושת הבטחון במגזר הערבי בהיבטים אלו, בעוד שבמגזר היהודי אין שינוי.

יהודים מרגישים פחות בטוחים להסתובב ברחובות ערים ערביות (89%) בהשוואה לערבים המסתובבים בערים יהודיות (46%). כמו כן, יהודים מרגישים פחות בטוחים לנסוע בכבישי הנגב (80%) ובכבישי הגליל (46%) בהשוואה לערבים (61%, 37% בהתאמה).

חוסר הביטחון בערים המעורבות דומה.

תחושת חוסר ביטחון אישי

(הגרף מציג את אחוז הלא בטוחים)

● 2022 ● 2021

תחושת הביטחון של תושבי הערים המעורבות השתפרה מ-52% המרגישים לא בטוח בערים ב-2021 ל-38% ב-2022.

גם תחושת הביטחון של ערבים ישראלים להסתובב בערים יהודיות השתפרה מ-70% לא בטוחים ב-2021 ל-46% בלבד שלא בטוחים ב-2022, לא חל שינוי בחוסר הביטחון של יהודים בערים ערביות והוא נותר גבוה (89%).

תחושת ביטחון בשנה החולפת

לפי מגזר

האם בשנה החולפת תחושת הביטחון שלך...

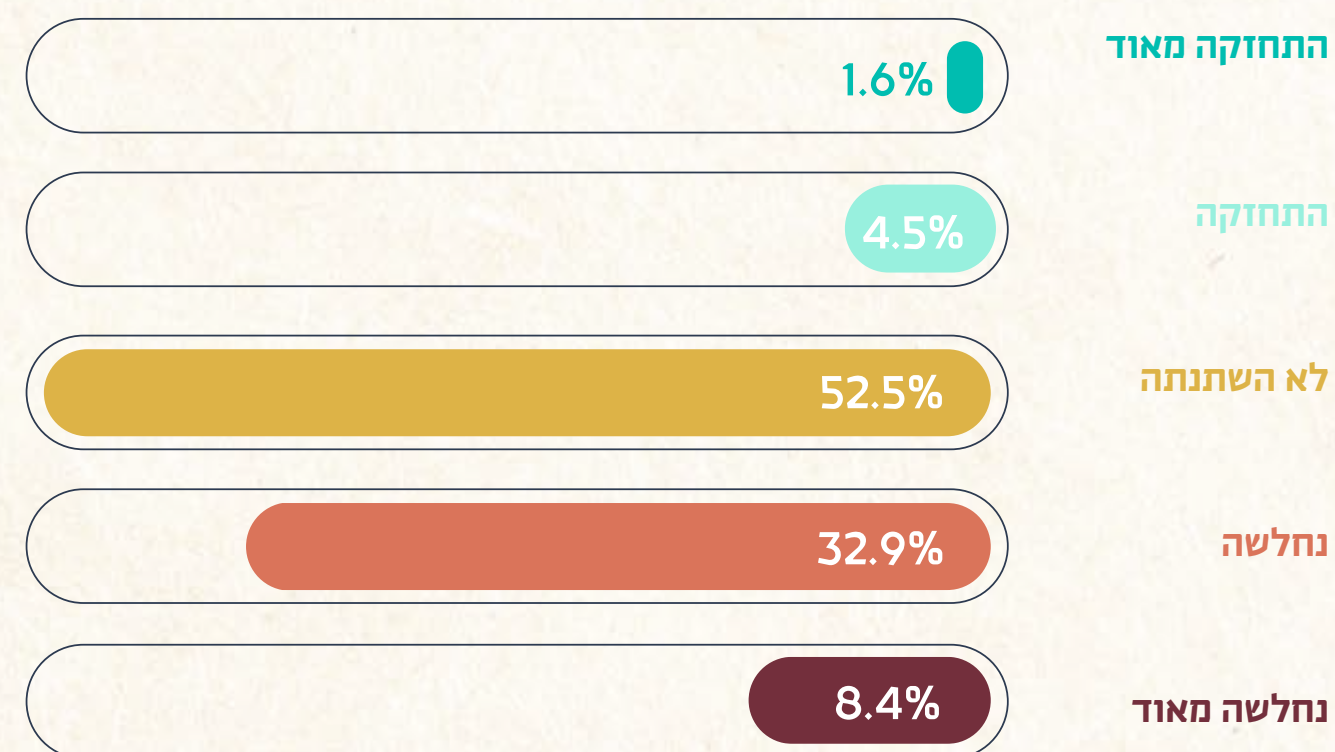

במגזר הערבי תחושת הביטחון התחזקה בקרב 12% מהמשיבים (לעומת 6% מהיהודים) אך נחלשה בקרב 44% (לעומת 41% מהיהודים).

תחושת ביטחון בשנה החולפת

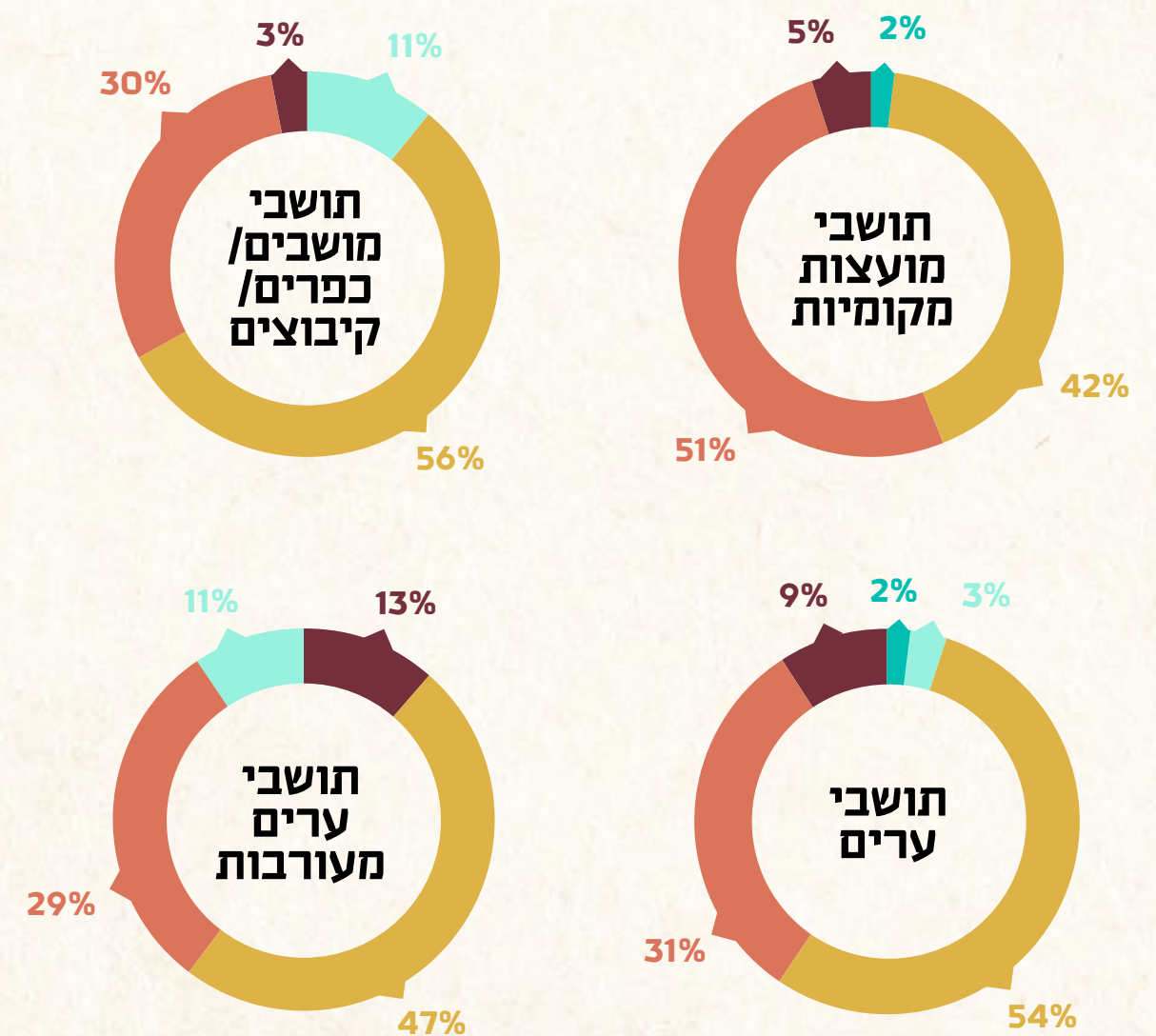
כלל המשיבים

האם בשנה החולפת תחושת הביטחון שלך...

תחושת ביטחון בשנה החולפת לפי סוג ישוב

האם בשנה החולפת תחושת הביטחון שלך...

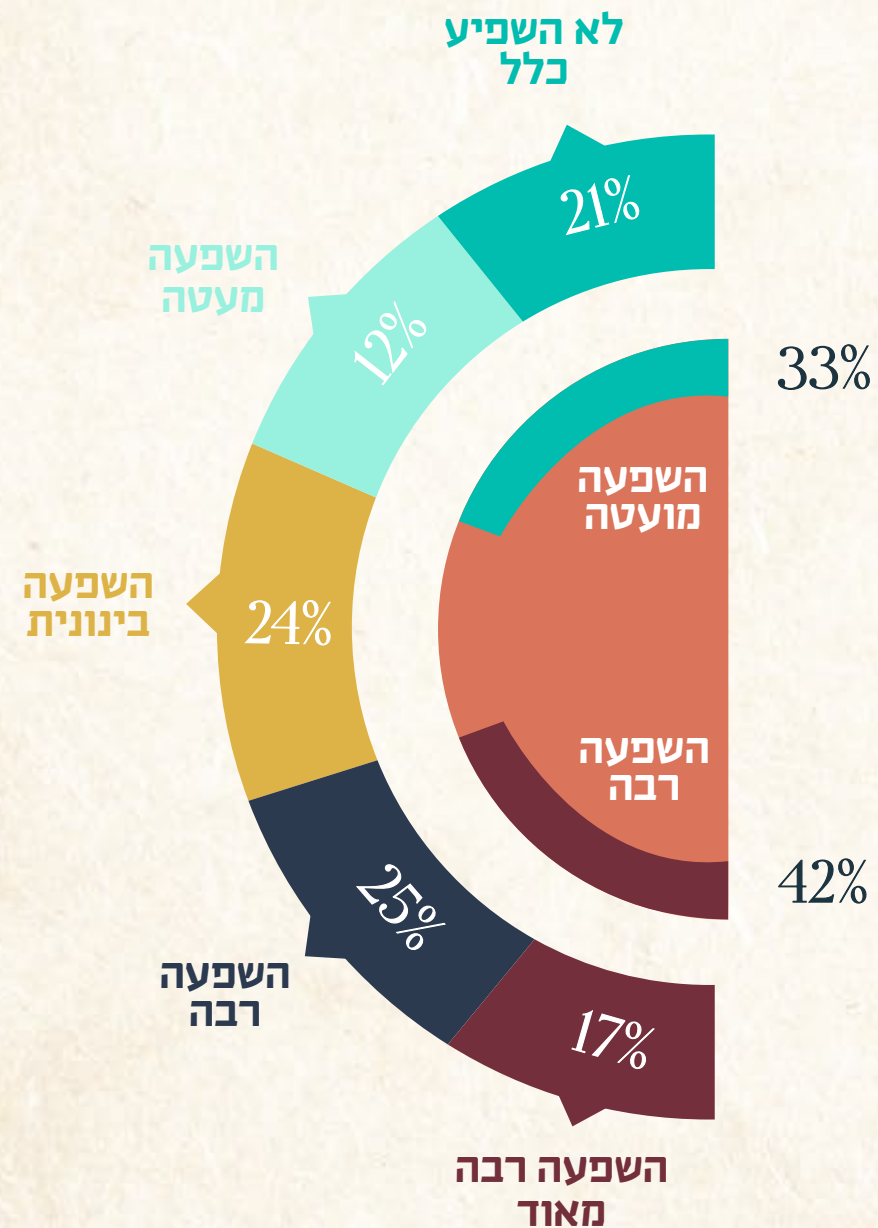

התחזקה מאוד התחזקה לא השתנתה נחלשה נחלשה מאוד

תחושת הביטחון נחלשה יותר בקרב תושבי מועצות מקומיות (56%) ופחות בקרב תושבי המושבים והקיבוצים (32%).

ביטחון אישי ובחירות

כמה השפעה הייתה לנושא הביטחון האישי על הצבעתך בבחירות האחרונות לכנסת?

לנושא הביטחון האישי השפעה על ההצבעה בבחירות האחרונות (נובמבר 2022) בקרב רוב גדול מהמשיבים - 79%.

אצל קרוב למחצית (43%) הייתה לנושא השפעה רבה או רבה מאוד.

סיכום

בהשוואה לסקר הקודם בשנת 2021, בחברה היהודית לא חלו שינויים משמעותיים בתחושת הביטחון ברוב הפרמטרים שנמדדו. מלבד עליה בתחושת חוסר הביטחון לנסוע בכבישי הגליל (מ- 38% החשים לא בטוחים ב-2021 ל- 46% לא בטוחים ב-2022).

במגזר הערבי ישנה ירידה בתחושת חוסר הביטחון ברוב הפרמטרים ובמיוחד ללכת ברחובות ערים יהודיות - מ- 70% ב- 2021 ל- 46% ב- 2022. במגזר הערבי עדיין חשים פחות בטוחים להסתובב באזור מגוריהם (39%) ומפני פגיעה ברכושם (46%) לעומת המגזר היהודי.

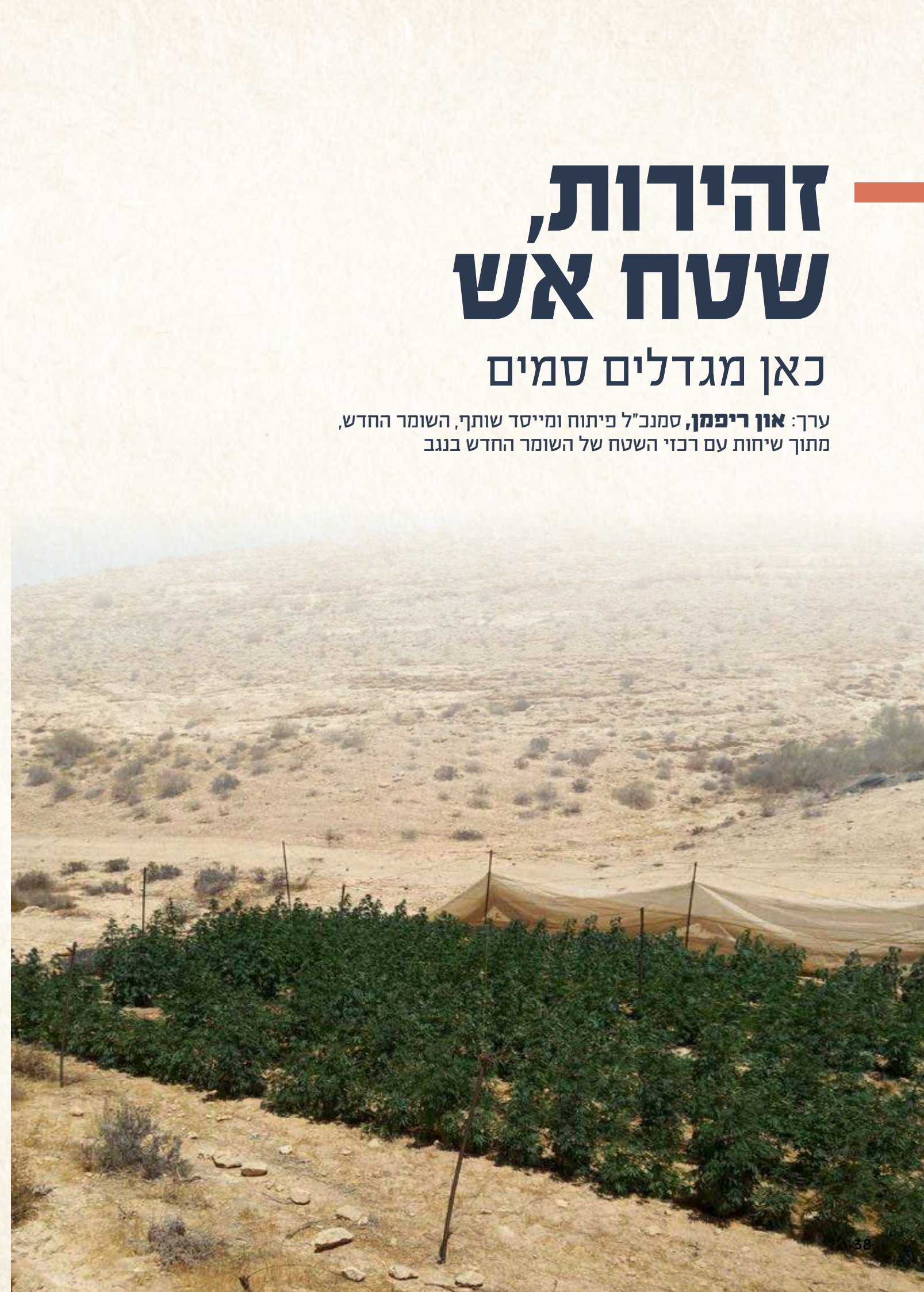
עדיין, למרות הזמן שחלף, נושאי ביטחון אישי ממשיכים להעסיק את אזרחי ישראל, דבר שהתבטא בבחירות האחרונות (נובמבר 2022). רוב המשיבים (79%) העידו שהיתה לסוגיית הבטחון האישי השפעה על ההצבעה בבחירות, אצל קרוב למחצית (43%) - הייתה לנושא השפעה רבה או רבה מאוד.

מכך שאצל 41% מהמשיבים תחושת הביטחון נחלשה גם בשנה החולפת, ניתן להסיק שאם לא יהיה שינוי משמעותי- סוגיית הביטחון האישי תלווה אותנו גם בהמשך.

זהירות, שטח אש

כאן מגדלים סמים

ערך: **און ריפמן**, סמנכ"ל פיתוח ומייסד שותף, השומר החדש, מתוך שיחות עם רכזי השטח של השומר החדש בנגב

תופעת חוסר המשילות באזור הנגב ביססה את כוחה בשנים האחרונות באמצעות עבריינים תושבי האזור, אשר מצליחים לייצר מעגלי פשיעה נרחבים על אף מערכות הבטחון.

ללא אכיפה, ללא הרתעה וללא ענישה מספקת, אותם עבריינים העלו באופן עקבי את רמת התעוזה שלהם. במאמר זה אדון באחד הסממנים הבוטים והחריפים למציאות של חוסר האחיזה והשליטה במרחבי הנגב: גידולי חממות הסמים בתוך שטחי אש של צה"ל.

מציאות קשה זו מתרחשת מדי יום דווקא באותם שטחים שסגורים לכניסת אזרחים מתוקף צו אלוף, שאמורים להיות מיועדים לאימוני צה"ל ומפוקחים יום ולילה בידי גורמי הבטחון; דווקא תחת אפס של חיילים, קצינים ואלופים, התרחב מעגל הפשיעה למחוזות אדירים. הנתונים מדברים על **2,000 חממות סמים** שאותרו ברחבי הנגב בשנים האחרונות באין מפריע.

ישנם אלו המביטים על סוגיית גידול הסמים בשטחי האש בנגב ומסיקים שזוהי בעיה מקומית, הנוגעת להתמודדות צה"ל עם מחוללי הפשיעה. אך אי אפשר להתעלם מכך שיחד עם אותו מערך גידול סמים, צומחת ומתפתחת תשתית פשיעה עמוקה שמזינה מעגל קסמים של המשכיות חממות הסמים והזנת צירי פשיעה נרחבים נוספים.

במהלך מבצע 'סוף עונה' שהוביל אלוף פיקוד הדרום, אליעזר טולדנו, כחלק מפעילות 'מגן הנגב' בחורף 2022, במטרה להשמיד את חממות הסמים בנגב, חיסל הצבא יחד עם גורמי האכיפה מאות חממות.

אנו מברכים על המבצע וטוענים שזהו רק קצה הקרחון. לצד בעיית חממות הסמים ישנה שורה של עבירות המייצרת מערך פשיעה רחב הרבה יותר. ברצוננו להפנות את תשומת הלב של גורמי אכיפה ובטחון נוספים, הנדרשים לפעול במהירות כנגד מערך פשיעה רב-ממדי זה.

סכומים עוברים הלבנת הון, ובכסף זה אף נקנים אמצעי לחימה בלתי חוקיים ורכבים שמסייעים להברחות בגבול מצרים.

תהליך גידול הסמים, הן הקלים והן הקשים, הוא אינו חוקי בהגדרתו. החל משלב קניית הזרעים, דרך ההנבטה וכמובן מכירת התוצרת החקלאית, כל אלו הם השורש והתפרחת של הבעיה. במקום בו אין סדר ואכיפה, שם יצמחו אותם עשבים שוטים שמביאים למצב כאוטי במרחבי הנגב.

לסיכום, אנו רואים כיצד חממות הסמים מהוות את קצה הקרחון בבעיה עמוקה של תשתיות פשיעה וערעור הבטחון במרחבי הנגב. אנו קוראים לגורמי הבטחון להכיר בממדי התופעה ולקדם תכנית מקיפה, מהירה ומתמשכת לעקור את שורשיה.

נשמח לעזור לרשויות האכיפה לממש את אחריותן.

כרכי השטח של השומר החדש נוכחנו לראות, כי מאז תחילתן של חממות הסמים בנגב, כמות הפשיעה החקלאית עלתה באופן גורף. בשנים האחרונות, מלבד תוצרת חקלאית נגנב באזור הדרום גם ציוד חקלאי בשווי אלפי שקלים; ניילונים, בזנטים, גדרות, טפטפות, מחשבי השקיה ומיכלי מים. ציוד זה נמצא כיום באותן חממות שמתקיימות מציוד גנוב, ציוד שאותו רכשו חקלאים במיטב כספם ובוקר אחד קמו לגלות שבין-לילה כל עולמם נפל לטמיון. יתרה מזו, עצם הקמת חממה חקלאית ללא היתר - מהווה שימוש חורג בקרקע ללא היתר בפני עצמה.

"מים גנובים ימתקו" - יחד עם הציוד החקלאי, משתמשים הפושעים במים גנובים על ידי מה שנקרא בעגה הסלחנית "התחברות פיראטית". ללא בושה וללא מורא, על ידי התחברות לצינורות של חברת 'מקורות', הם שואבים מים כדי להחזיק את החממות ו"מפריחים את השממה" באופן השלילי ביותר.

אל אותם שטחי אש אסור לאזרחים להגיע, אך גם הצבא לא מרבה להופיע באזורים אלו. את הוואקום הזה ממלאים עבריינים וחברי כנופיות שנכנסים עם רכבים לא מורשים ומיכליות מים לא מורשות. אנו עדים לתופעה אבסורדית ביותר שבה מכיוון שאזרחים שומרי חוק לא נכנסים לשטחי האש, וגורמי האכיפה מתקשים לממש את אחריותם - כלומר אין נוכחות אזרחית ואין נוכחות ממשדית - שטחי האש הפכו להיות כר פורה לקבוצות עברייניות המשליטות טרור ומאיימות על כל מי שמתקרב.

העסקה בלתי חוקית - קבוצות העבריינים שמנהלות את חממות הסמים, ממשיכות את מעגל הפשיעה בכך שהן מעסיקות 'עובדים' בצורה לא חוקית ומגלגלות סכומי כסף שחור בכמויות שלא ניתן להעלות על הדעת. אותם

סקר משמר לאומי

השומר החדש
2022

רקע

בשנתיים האחרונות הועלתה הצעה לחזק את הביטחון האישי במדינת ישראל על ידי הקמת משמר לאומי. הסקר בוחן את דעת הקהל ביחס לסוגיה.

מתודולוגיה

המדגם: 454 משיבים המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית בישראל.

מועד הדגימה: 13.01.2023

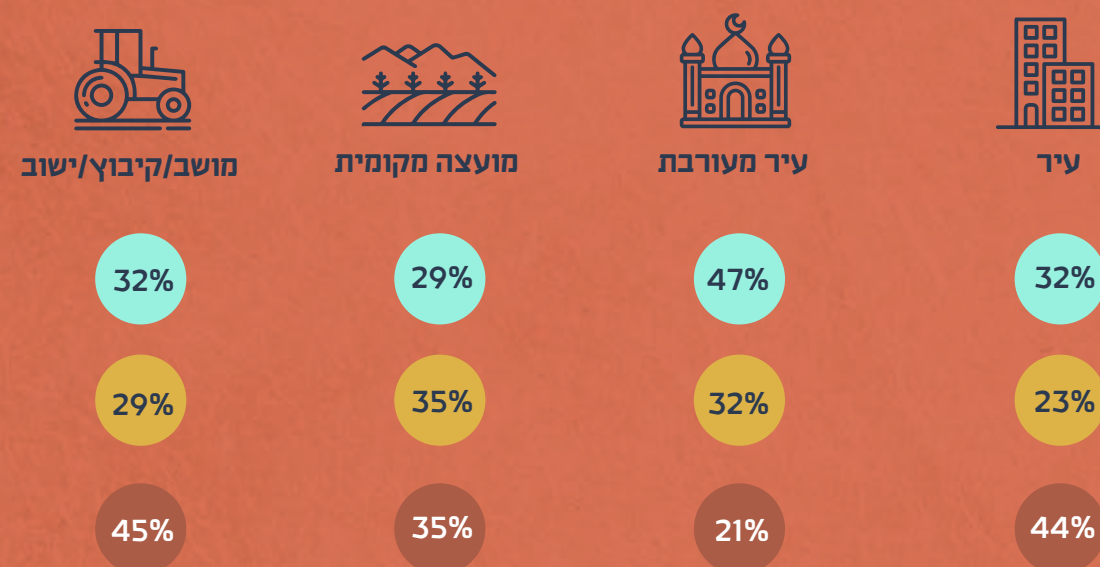
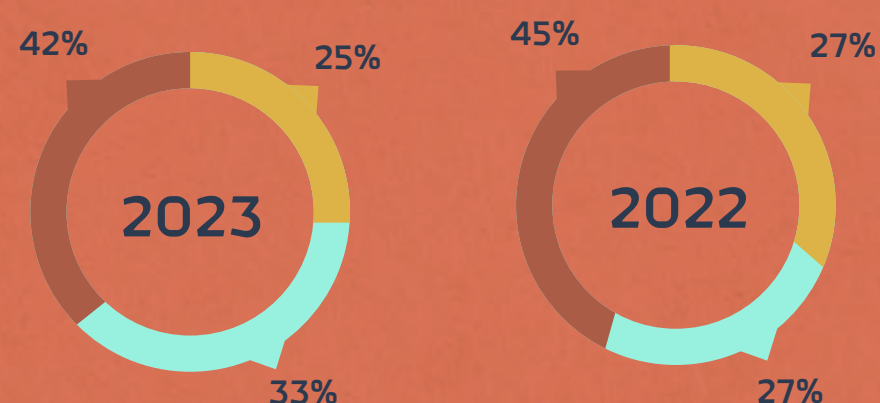
המחקר נערך על ידי מחלקת המחקר של השומר החדש.

הדגימה בוצעה בעזרת פאנל המשיבים של Ipanel.

נכונות להתנדב במשמר הלאומי

במידה ושרתת בשירות מילואים והשתחררת, האם תהיה מוכן להתנדב למשמר לאומי בשגרה ובחירום?

● רוצים להתנדב ● מתלבטים ● לא רוצים להתנדב

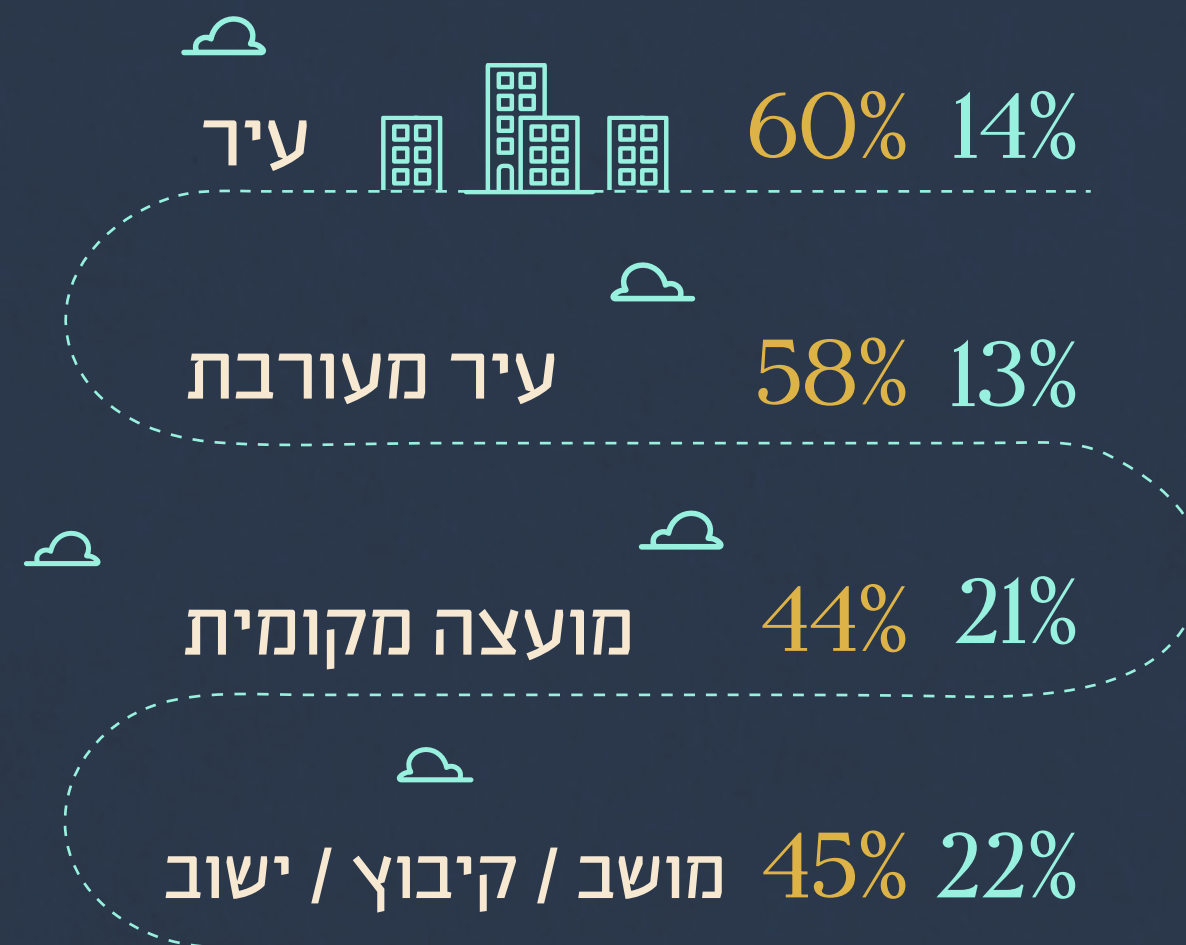
עליה קלה בשיעור המוכנים להתנדב למשמר לאומי עתידי - מ-27% במאי 2022 ל-33% בינואר 2023.

הנכונות להתנדב גבוהה במיוחד בערים המעורבות - 47%.

הקמת משמר לאומי

תומכים מול מתנגדים

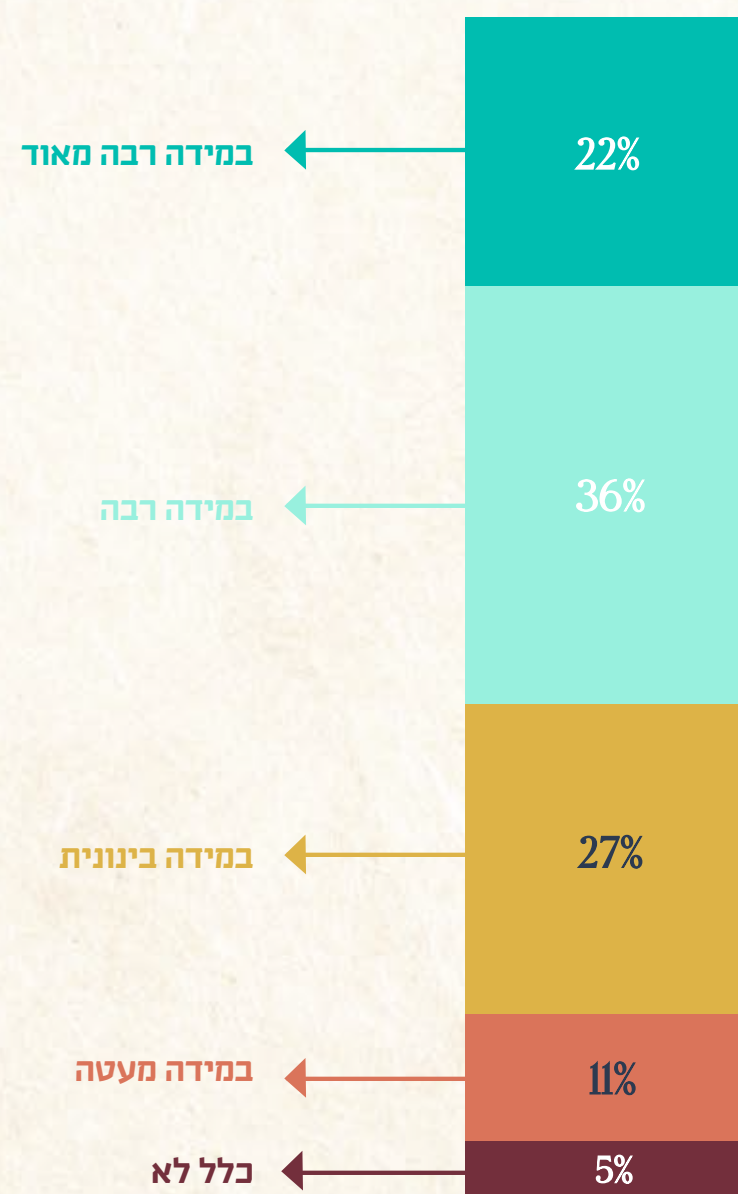
● תומכים ● מתנגדים

במרחב העירוני ניכרת תמיכת רוב להקמת משמר לאומי (60% בערים, 58% בערים המעורבות). במרחב הכפרי קרוב למחצית תומכים (כ-45%).

חיוניות המשמר הלאומי להגברת תחושת הביטחון

באיזו מידה אתם חושבים שמשמר לאומי חיוני להגברת
תחושת הביטחון האישי במדינה?

58% סוברים כי משמר לאומי חיוני להגברת תחושת הביטחון בישראל.

מידת היערכות המדינה לאירועי אלימות 2023

האם לדעתך מדינת ישראל נערכה כראוי בעקבות אירועי
שומר חומות והכינה את עצמה לאירועי אלימות עתידיים?

ינואר
2023
70% לא ערוכה

- כלל לא
- במידה מעטה
- במידה בינונית
- במידה רבה
- במידה רבה מאוד

מאי
2022
59% לא ערוכה

- כלל לא
- במידה מעטה
- במידה בינונית
- במידה רבה
- במידה רבה מאוד

70% מהמשיבים סבורים שהמדינה לא נערכה כראוי לאירועי אלימות עתידיים.

זוהי עליה של 11% בהשוואה לסקר קודם במאי 2022.

סיכום

עולה ביקורת גבוהה אודות חוסר היערכות המדינה לאפשרות של התפרצות חוזרת של אירועי "שומר חומות":
70% מהמשיבים סבורים שהמדינה לא ערוכה כראוי.
רוב המשיבים תומכים בהקמת משמר לאומי (**56%**) וסבורים שהוא חיוני להגברת תחושת הביטחון במדינה (**58%**).

ניכרת עליה קלה בשיעור המוכנים להתנדב למשמר לאומי
עתידי - מ - **27%** במאי 2022 ל - **33%** בינואר 2023.

המשמר הלאומי

מודל השומר החדש לקידום בטחון הפנים בישראל

עמיחי בלוט, מנהל אגף המרחבים, השומר החדש

רקע

סוגיית ביטחון הפנים בישראל נמצאת במוקד הדיון הציבורי, אחרי שבעבר הלא רחוק הייתה לנושא זניח שנדחק לשולי הכותרות. בבחירות האחרונות (נובמבר 2022) ראינו כולנו כיצד הצביעו אזרחי ישראל מתוך דרישה ממנהיגי המדינה להעלאת הנושא על סדר היום ולהגברת הביטחון ואכיפת החוק בתוך גבולותיה של מדינת ישראל. אם בשנים האחרונות היה נהוג לעסוק בעיקר בסוגיות ביטחון חוץ, אזרחי ישראל החלו לחוש במצוקה שהלכה והתגברה; בתוך המדינה פנימה החלו גורמים פליליים, חלקם על רקע לאומני, לצבור תאוצה ותעוזה בצעדים של עבריינות ופשעה, עד כרסום תחושת הביטחון האישי של אזרחי מדינת ישראל. אובדן המשילות והתעצמות גורמי הפשיעה במרחב הכפרי בהקשר הרחב יותר, משמש כר נרחב להתחזקות של מגמות לאומניות בקרב ערביי ישראל. המאמר הנוכחי יבחן וינתח את פתרון הסוגייה על ידי הקמתו של המשמר הלאומי בישראל.

רעיון הקמת המשמר הלאומי הוצעה על ידי אנשי ארגון השומר החדש לשר לביטחון פנים אמיר אוחנה בפברואר 2021. זמן קצר לאחר מכן, במאי 2021, התרחשו מאורעות 'שומר החומות' שסימנו את קו פרשת המים. כולנו זוכרים את הכאוס הגדול ששרר ברחובות, חוסר היכולת של כוחות הביטחון לתת מענה בזמן אמת, תעוזה אדירה של פורעים בכל רחבי הארץ לפעול באלימות וחוסר מענה לקריאות מצוקה שצרים לכל עין. אירועי 'שומר החומות' הינם דוגמא למצב חירום שניתן היה להתכונן אליו בטרם עת ולפעול בצורה מיטיבה ונכונה יותר - אילו היה למדינת ישראל את כוח המשמר הלאומי. לאחר האירועים התחזקה ההבנה שמלבד הפערים הברורים הנוגעים למשאבים של כוחות האכיפה והביטחון בכוח אדם, ציוד, אמצעי פיקוד ושליטה וכד', ישנה גם בעיה ערכית מהותית, המהווה פער עמוק בתפיסת הביטחון של מדינת ישראל המבחינה בין בטחון החוץ לביטחון

הפנים.

כיום כל חייל ואזרח המשרתים במילואים יכולים להיקרא בכל רגע נתון לשמירה על גבולות המדינה, ולעומת זאת אינם יכולים לסייע בפעולה בסיסית ופשוטה הרבה יותר - שמירה על ביטחון הפנים, אכיפת החוק והסדר הציבורי. המציאות כיום, למרות הקריאות והניסיונות לטפל בפער זה, מראה כי עד כה לא נעשו פעולות משמעותיות בכדי לכונן את המשמר הלאומי של מדינת ישראל ככוח סיוע אמיתי לשמירה על ביטחונם האישי של אזרחי מדינת ישראל.

מטרת על

מטרת המשמר הלאומי היא להוות כוח שיטור משימתי שתפקידו יהיה לטפל באיומי ביטחון הפנים בשגרה, לייצר נוכחות מוגברת בשטח הכוללת אכיפה והרתעה ולסייע באירוע מתפרץ בחירום. כל זאת למען הגברת הריבונות והמשילות וחיזוק הבטחון האישי של אזרחי ישראל.

מבנה וארגון

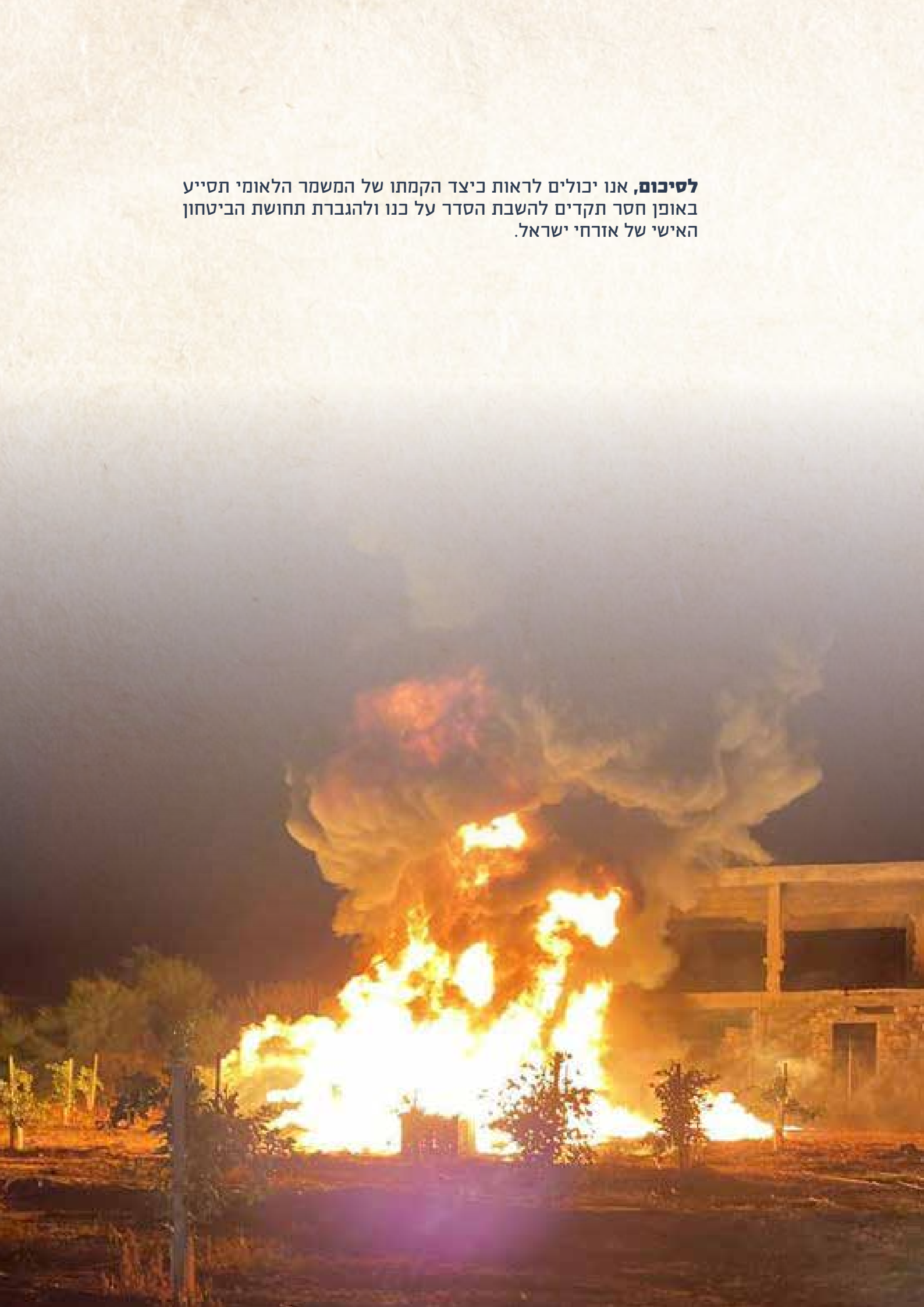
הכוח יוקם במסגרת משמר הגבול (מג"ב) ויהיה מבוסס לוחמים יוצאי מערך המילואים של צה"ל. הכוח יכלול מפקדה סדירה רזה בקבע, לצד מערך לוחמים המופעל בעתות חירום למשימות שיוגדרו לו. המשמר הלאומי יהיה מוכוון יעדים על בסיס מידע מודיעיני, מיצוי חקירה ותגובה לאירועים.

מערך המילואים של צה"ל משחרר משירות מילואים מדי שנה אלפי לוחמים מעל גיל 36. לוחמים אלו הינם בדרך כלל בעלי מוטיבציה גבוהה להמשיך ולתרום למדינה ובעלי ניסיון מבצעי עשיר הכולל אימונים, הכשרות מיוחדות ופעילות מבצעית. אותם משוחררי

מילואים יעברו הכשרה שלאחריה ישתבצו להתנדבות מיידית ויתחברו לצרכים העולים מהשטח בשגרה.

כבר בשנה הקרובה ניתן להגיע ליעד של 6,500 מתנדבים, ובתוך חמש שנים לגייס כ-30,000 לוחמים מתנדבים במשטרה ובמג"ב אשר יביאו למהפכה בתחושת הביטחון האישי לתושבי ישראל. ביום פקודה יוכל השר לביטחון פנים לגייס בצו חירום את מערך המילואים שיוקם לצורך התמודדות עם התקוממות פנים על-ידי אזרחים, השבת השקט הציבורי וחיזוק תחושת הביטחון לאזרחי ישראל. בשגרה, מתנדבים אלו ינותבו למשימות ביטחון פנים שוטף ובכך יאפשרו ליחידות המיוחדות של מג"ב ומשטרת ישראל לקיים פעולות יזומות למיגור הפשיעה בישראל כגון: מבצע איסוף הנשק הבלתי חוקי, טיפול בארגוני פשע, מיגור תופעת דמי החסות (פרוטקשן) וכו'.

למשמר הלאומי תוקם מפקדת קישור ומערך גיוס מתנדבים, ויוקצו משאבים לטיפול ברווחת המשרתים ובשימור רוח היחידה. בשגרה יופעל המתנדב אחת לחודש תחת 'בסיס הפעלה מרחבי להתנדבות' (מודל מתמי"ד). כל מתנדב ישובץ למשימות באזור מגוריו. לכל לוחם יוקצה ציוד אישי ולכל יחידת כוח יוגדרו אמצעים המוקצים רק ליחידה ושאינם יכולים להיות בשימוש אחר מלבד משימות המשמר הלאומי. בחירום יופעל באמצעות צו מיוחד כמשרת מילואים תחת מפקדת הפלוגה, למשימות שיוגדרו בפיקוד מג"ב.

לסיכום, אנו יכולים לראות כיצד הקמתו של המשמר הלאומי תסייע באופן חסר תקדים להשבת הסדר על כנו ולהגברת תחושת הביטחון האישי של אזרחי ישראל.

משימות מרכזיות:

משימותיו של המשמר הלאומי יהיו מגוונות וייחודיות, כגון:

א

לסייע למרחבי משמר הגבול כמתנדבים בשגרה:

סיורים והגברת נוכחות באזורי פשיעה גוברת לשם מניעה ולמען חיזוק תחושת הביטחון.

במרחב הכפרי - מיקוד אכיפה בעבירות פשיעה חקלאית, הצתות וצמצום הפשיעה בשטחים הפתוחים.

במרחב העירוני - מיקוד אכיפה בעבירות פשיעה שונות כגון פריצה לבתים ולמכוניות, ונדליזם, אלימות בכבישים ובצמתים, שבח"ים ומסתננים וכד'.

כוח שיטור מסייע בפעילות השוטפת של משטרת ישראל לסיכול ומניעה של פשיעה, לרבות הקמת צוות למשימות מיוחדות.

ב

להוות עתודה מבצעית מקצועית של משמר הגבול לטיפול במצבי חירום לאומיים:

הפעלה בצווי חירום כסד"כ צוותי לתגבור כוחות המשטרה בהסלמה - שמירה על צירים פתוחים, שמירה על הסדר הציבורי, מניעת פשיעה במרחב הכפרי. הפעלה בצווי חירום כסד"כ פלוגתי אופרטיבי לכניסה לערים המעורבות להחזרת הסדר הציבורי.

סיוע לכוחות הצלה וכיבוי באירועים מתפרצים כגון שריפות ענק, רעידות אדמה, אסונות טבע וכד'.

ניהול האתגרים הצפויים:

אתגר: הליך ארוך ומסורבל > מענה: הקמת מערך גיוס בלתי תלוי.

אתגר: הליך הכשרה איטי ואינו מותאם לביקוש > מענה: הקמת מערך הכשרות עצמאי ובלתי תלוי.

אתגר: המערך הלוגיסטי של משטרת ישראל אינו ערוך לקליטת סד"כ גדול > מענה: הקמת מערך לוגיסטיקה ותמיכה בלתי תלוי.

אתגר: חוסר במטה במשטרה ובכוח אדם לבניין הכוח > מענה: הקמת מינהלת רב-זרועית עם סמכויות לבניין הכוח.

כלי מדיניות הכרחיים:

הרחבת סמכויות של השר לביטחון פנים.

ועדת שרים ייעודית לנושא המאבק בפשיעה וחיזוק שלטון החוק.

מינוי פרויקטור (דרג מנכ"ל משרד) והקמת מינהלת (מטה) להקמת המשמר הלאומי.

מודלים למשמר הלאומי

מודלים למשמר לאומי

השוואה בין החלופות המוצעות למודל המשמר הלאומי של מדינת ישראל

בחודש ינואר 2023 הציג השר לביטחון לאומי את תכניתו לחיזוק משטרת ישראל ולהקמת משמר לאומי.

התכנית שהוצגה מאמצת את עקרונות המודל שהוצע על ידי ארגון השומר החדש להקמת משמר לאומי מבוסס מתנדבים. על אף ההכרזה, התכנית טרם תוקצבה ואושרה בממשלה. במסמך זה נציג את החלופות המוצעות להקמת כוח משמר לאומי.

מודל המפכ"ל

עיבוי משמר הגבול למשימות חירום.

בסיום התהליך: 8,000 לוחמים

(2,000 לוחמים בסדיר, 4,000 לוחמים במילואים, 2,000 מתנדבים). הקמה והפעלה תחת משמר הגבול.

הנחת יסוד:

קיים ביקוש גבוה לגיוס שוטרים דרך מג"ב.

משך התהליך - 3 שנים.

➤ גיוס 850 סדירים חדשים למג"ב.

➤ 46 פלוגות מילואים (כיום יש 16 בתקן).

➤ גיוס מתנדבים והקמה של 20 'פלוגות חוד' (כיום יש 2).

מודל השומר החדש

הקמת כוח שיטור משימתי במשמר הגבול שתפקידו לטפל באיומי ביטחון הפנים בשגרה, לייצר נוכחות מוגברת בשטח הכוללת אכיפה והרתעה, ולסייע באירוע מתפרץ בחירום.

בסיום התהליך: 30,000 לוחמים במילואים

הקמה תחת מינהלת ייעודית במשרד לביטחון פנים, הפעלת הכוח תחת משמר הגבול.

משך התהליך - 4 שנים.

➤ כוח מבוסס חברה אזרחית במודל מילואים; משוחררים בגילאי +36.

➤ ההתנדבות האזרחית במשטרה תחדש את תדמית הארגון ותעודד התגייסות שוטרים לשירות קבע.

➤ הכפלת המשטרה - תוספת של 300 ניידות שיטור כל לילה.

מודל גל הירד

הקמת 'צבא לביטחון פנים' תחת מפקדה משימתית, כולל אוגדה סדירה ועוד אוגדות מילואים.

בסיום התהליך: 90,000 לוחמים

הקמה באחריות צה"ל, הפעלת הכוח במשטרה.

כוח מבוסס צבא עם רמטכ"ל משמר לאומי.

➤ הוצאת אוגדה סדירה מצה"ל, כ- 15,000 לוחמים סדירים מהצבא למשטרה.

➤ 75,000 אנשי מילואים (5 אוגדות מילואים).

פשיעה חקלאית

והשפעתה על החקלאות
והחקלאים בישראל

מהות הסקר ומטרותיו

ארגון השומר החדש שם לו למטרה להציף את תופעת הפשיעה החקלאית, כפי שאנו מכירים אותה מהעשייה היומיות בשטח - בקרב אורחי ישראל, מעצבי המדיניות ומקבלי ההחלטות. הדו"ח מהווה כלי להיכרות עם היקף תופעת הפשיעה החקלאית, לצד השפעותיה של הפשיעה החקלאית על החקלאים והחקלאות בישראל - הנמצאים בחזית המאבק.

מטרותיו של הדו"ח:

להציג נתונים מהימנים על מצב הפשיעה החקלאית בשטח.

למדוד את האימפקט של השומר החדש בשטח בתחום הפשיעה החקלאית.

לבחון מגמות רב שנתיות בפשיעה החקלאית.

לחשוף את ממדי התופעה ולהעלות לסדר היום הציבורי את מצוקת החקלאים, לנוכח הפשיעה החקלאית שאינה מקבלת מענה מספק מרשויות המדינה.

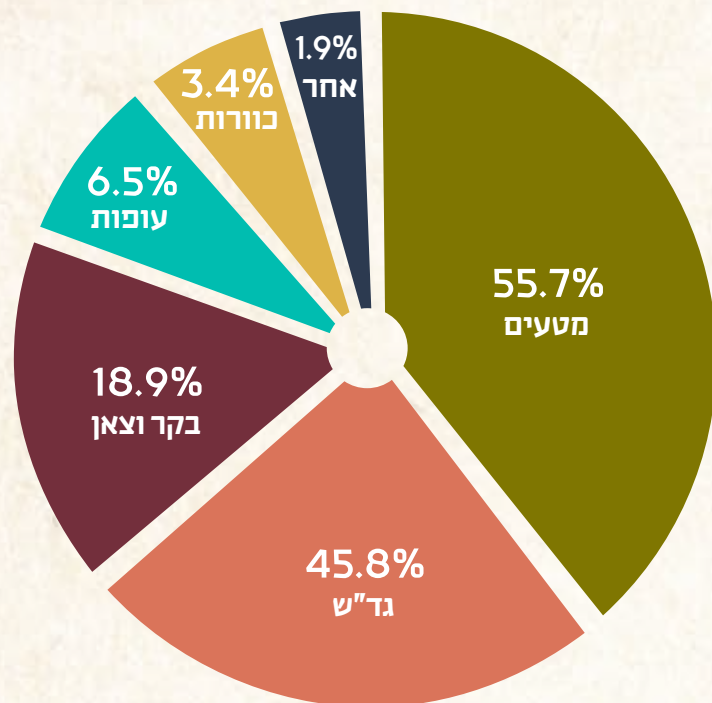
מתודולוגיה

נתוני הפשיעה החקלאית מבוססים על סקר שהעברנו בקרב החקלאים מחודש דצמבר 2022 ועד ינואר 2023. הסקר הופץ הן בפניה ישירה לאלפי חקלאים שעומדים בקשר עם הארגון והן מפה לאוזן. מאמצי ההפצה הוכוונו על ידי מחלקת המחקר של השומר החדש, בכדי לוודא ייצוג לכל האזורים בארץ וסוגי המשקים מחד, ולמנוע עודף משיבים מאותם מושבים ואזורים מאידך.

המדגם: 413 משיבים.

גילאי המשיבים: 91 - 19, גיל ממוצע 49.9 שנים.

מגזר ואזור מגורים: בין המשיבים יהודים וערבים, מכל חלקי הארץ - רמת הגולן, הגליל, עמקי הצפון, המרכז, שדרת ההר הבקעה והשרון, שפלת החוף ושפלת יהודה, הנגב הצפוני והמערבי, הר הנגב והערבה.

סוג גידולים פילוח המשיבים לפי ענפי החקלאות השונים:

עיקרי הנתונים

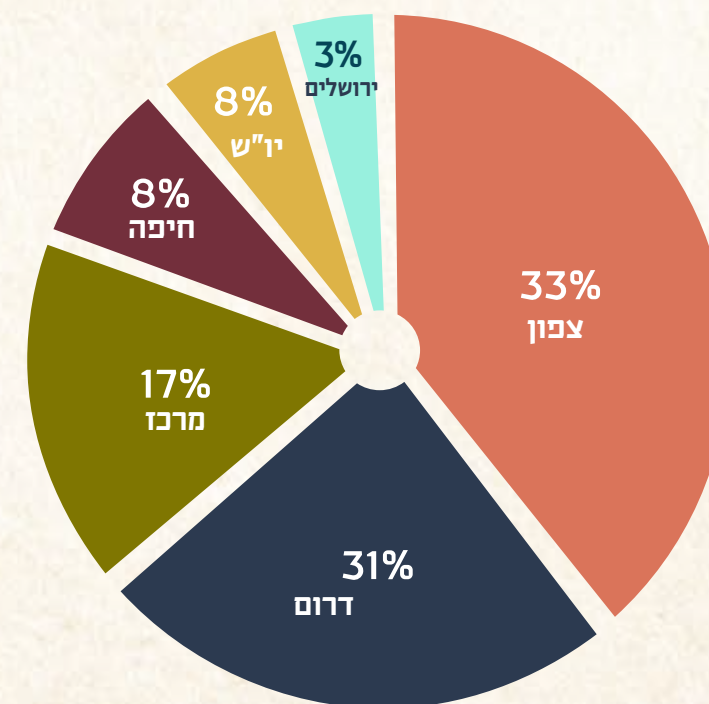
היקף תופעת הפשיעה החקלאית בשנת 2022

80% מהחקלאים נפגעו מפשיעה חקלאית בשנת 2022.

משק חקלאי סבל בממוצע מ- 15 אירועי פשיעה חקלאית מכל הסוגים במהלך השנה האחרונה.

הנזק השנתי הממוצע למשק חקלאי: 81,027 ₪.

מגדל בקר במרעה סבל בממוצע מ- 23 אירועי פשיעה חקלאית בשנה, בדומה לשנה קודמת.

פילוח המשיבים לפי מחוזות:

סוגי פשיעה חקלאית

סוג הפשיעה הנפוץ ביותר הוא גניבות קטנות ומזדמנות (67%). ולאחריו ונדליזם (46%).

סוגי הפשיעה הנפוצים ביותר בפילוח לפי ענפים:

מגדלי גד"ש סובלים יותר מאחרים מגניבות בהיקפים שונים:

גניבות קטנות (73%) וגניבות גדולות (40%).

מגדלי הבקר במרעה סובלים יותר מוונדליזם (52%) ופלישה לשטח (51%).

דבוראים ומגדלי בקר נפגעים יותר מהצתות (31%).

עיקר הנזק הכספי נגרם על ידי סוגי הפשיעה הנדירים יותר // הצתות וסחיטת דמי חסות:

נזק שנתי ממוצע לחקלאי שנפגע מהתופעה*

*יש לזכור שחקלאים רבים נפגעים מכמה סוגי פשיעה.

תרבות הדיווח והטיפול המשטרתי באירועי פשיעה חקלאית

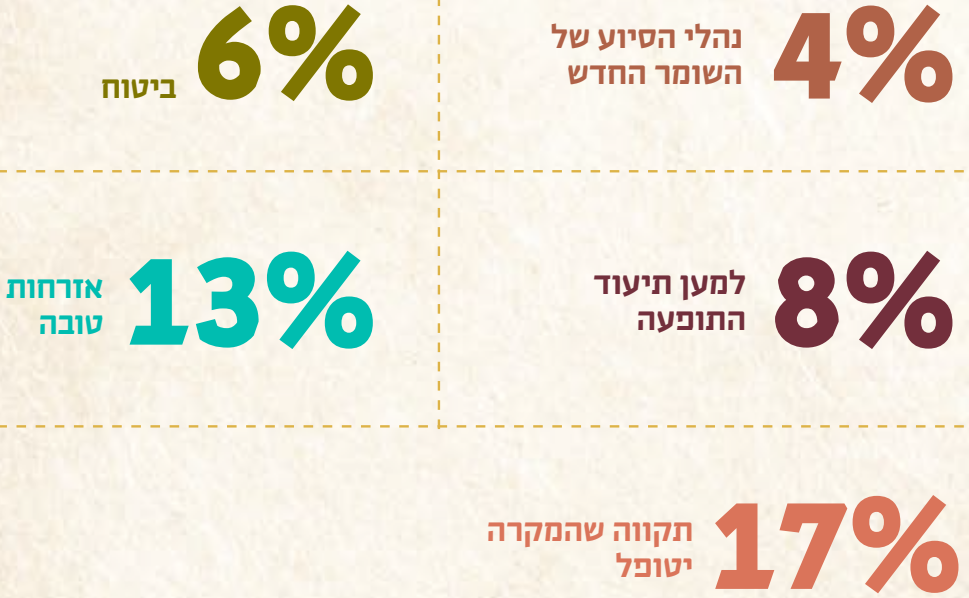
כ-41% מהחקלאים לא מדווחים על אירועי הפשיעה החקלאית למשטרה. מתשובות פתוחות של החקלאים עולה כי היעדר טיפול אכיפתי יעיל, הן על ידי המשטרה והן על ידי בתי המשפט, מוביל לייאוש מהמערכת והימנעות מהטורח המשמעותי שנדרש מחקלאי בהגשת התלונה. הגשת תלונה כרוכה בהשקעת זמן רב, תוך ידיעה שברוב הגדול של המקרים לא תצמח מהגשת התלונה תועלת לחקלאי ולא ייתפס העבריון.

במצבים של דיווח למשטרה על אירועי פשיעה חקלאית - נמצא כי במיעוט המקרים הסיבות לדיווח הן מתוך תקווה שייתפס הגנב וברוב המקרים הסיבות הן מערכתיות: **כדי לתבוע את הביטוח; מתוך חובה הנובעת מהסכמים עם גורמים קשורים- שלטוניים ואזרחיים; או מתוך תפיסה מערכתית המבינה את החשיבות שבדיווח לכלל, גם כאשר אין מזה כל תועלת לפרט.**

סיבות לאי דיווח

סיבות לדיווח

סיוע של גופים אזרחיים ואימפקט השומר החדש

כ- 68% מהחקלאים מעידים כי הם לא מקבלים סיוע מגופים אזרחיים בהתמודדות עם תופעת הפשיעה החקלאית.
כ- 27% מהחקלאים מקבלים סיוע מארגון השומר החדש.
כ- 5% מקבלים סיוע מארגונים אזרחיים אחרים.
חשיבות הסיוע של השומר החדש ניכרת.

בקרב חקלאים שקיבלו סיוע מהשומר החדש נמצאה ירידה של 42% בהיקף הנזק בין 2021 ל- 2022.

הסיוע של השומר החדש במספרים:

105 מוקדי שמירה

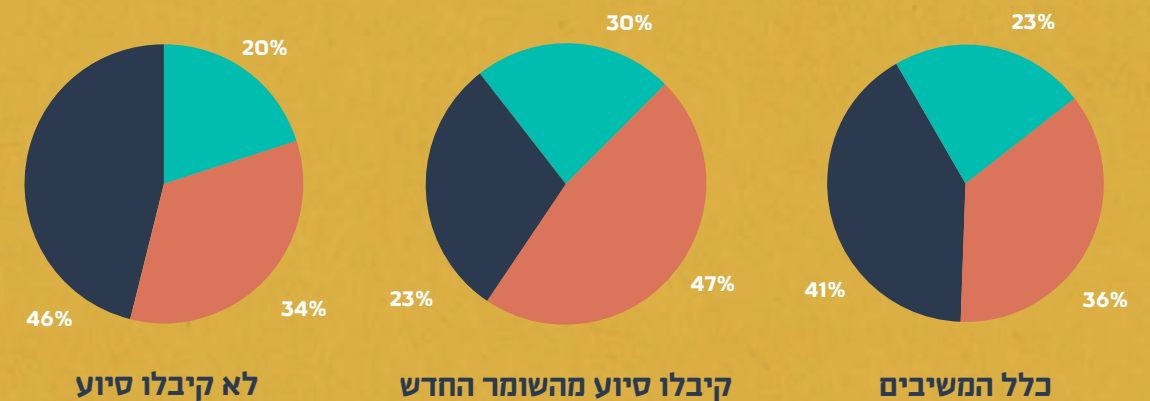
16 יחידות מתנדבים מקצועיות אזוריות

2,331 מתנדבים

19,676 משמרות שמירה

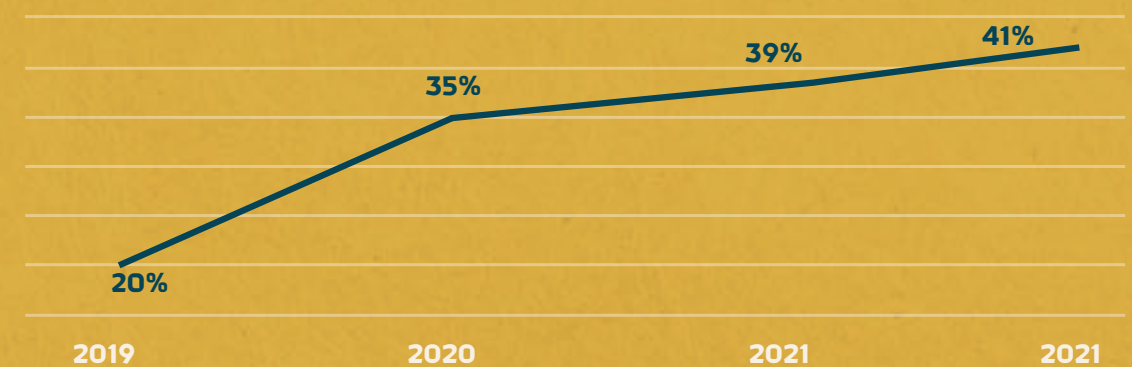
135,276 שעות שמירה

תופעת אי-הדיווח למשטרה על אירועי פשיעה חקלאית מצטמצמת בחצי אצל חקלאים המקבלים סיוע מהשומר החדש: מבין חקלאים שקיבלו סיוע מהשומר החדש- רק 23% לא מדווחים, ואילו מבין מי שלא קיבל סיוע מהארגון- 46% לא מדווחים.

● דיווחתי על כל האירועים למשטרה
● דיווחתי על חלק מהאירועים למשטרה
● לא דיווחתי על האירועים למשטרה

מגמת העלייה באי-הדיווח למשטרה על אירועי פשיעה חקלאית ממשיכה גם ב-2022: בשנת 2019 רק כ- 20% מהחקלאים לא דיווחו על אירועי פשיעה חקלאית למשטרה, בעוד בשנת 2022 41% לא דיווחו.

רוב החקלאים שהגישו תלונה במשטרה לא זכו לטיפול אפקטיבי בתלונתם, מיעוטם בשל חוסר ראיות וברוב המקרים התיק נסגר. רק ב- 7% מהמקרים היה ידוע לחקלאי על טיפול כלשהו בתלונה, וגם מקרים אלו לא הבשילו בהכרח לכתב אישום ולענישה תואמת בבתי המשפט.

מה מפחית / מגן מפשיעה חקלאית?

מה מפחית / מגן מפשיעה חקלאית?

80% מהחקלאים סבלו בשנה האחרונה מפשיעה חקלאית לעומת 20% שלא נפגעו בשנה האחרונה. שאלנו את אותם חקלאים שלא נפגעו בשנה האחרונה - מהם הגורמים שסייעו להם:

הגורם המשמעותי ביותר המפחית פשיעה חקלאית לדברי החקלאים הוא נוכחות פעילה בשטח. הנוכחות יכולה להיות של החקלאי עצמו, המשטרה הכחולה, מג"ב, מתנדבים במג"ב ומתנדבי חברה אזרחית, הנוכחות בשטח משפיעה!

פעילות מתנדבי מתמי"ד במסגרת מג"ב צוינה על ידי 10% מהמשיבים כמסייעת לסכל ולמנוע פשיעה חקלאית.

השומר החדש
HaShomer HaChadash

כחמישית מהמשקים שלא נפגעו נהנו מסיוע של השומר החדש, בעזרתו הצליחו להפחית ואף להוריד לאפס את מספר אירועי הפשיעה במשק!

שליש מהמשקים שלא נפגעו ממוקמים באזורים בארץ המרוחקים יחסית מגורמי פשיעה, ולכן נהנים משקט.

לצערנו, הסיבה שחלק מהחקלאים לא סבלו מגניבות והצתות הינה מכיוון שנאלצו לשלם שמירה כפויה לגורמים המקושרים לעבריינים.

חלק מהמשיבים מאמינים שההשקעה בפיתוח קשרי שכנות טובים עם הסביבה מנעה פעילות עבריינית בשטחם.

השפעותיה של הפשיעה החקלאית

על החקלאים והחקלאות בישראל

גם ב- 2022 אין שינוי - תחושת הביטחון האישי של החקלאים
נפגעת בעקבות הפשיעה החקלאית:

כשחדשנות וציונות נפגשים

אביחי חיים פור

ראש תחום פרויקטים, Code for Israel.

בכל מקום בעולם יש פשיעה ויש גניבות, גם כאלו עם אופי חקלאי. זו לא בעיה ישראלית, אבל אין כנראה מדינה בה היקף הפשיעה החקלאית גדול יותר מאשר בישראל. הגניבה היא אלמנט צדדי בפשיעה החקלאית, המאבק האמיתי נוגע לריבונות ובעלות על הקרקע. הבעיה היא לא חדשה ופוגשת אותנו עוד משחר הציונות - אבל אנחנו רוצים לנסות ולהתמודד איתה באמצעים חדשים.

אנחנו - Code for Israel - תנועה של מתנדבות ומתנדבים מההייטק שפועלים יחד כדי להתמודד עם האתגרים הישראליים הכי עמוקים. ביום יום, רוב הטכנולוגיה שמפותחת ב-Startup Nation מיועדת לשווקים גדולים יותר. לבעיות עם אופי ישראלי, כאלה שייחודיות לנו, אין תמיד מענה טכנולוגי כי לא שווה לפעמים לפתח אחד כזה - פיתוחים טכנולוגיים עולים הרבה כסף; אם אין שוק מספיק גדול של אנשים שירצו לשלם עליהם - זה פשוט לא משתלם. לצערנו זה אומר, שבמקומות של פשיעה חקלאית אין מספיק פתרונות של טכנולוגיה עילית

שתעזור לייצר מענים אפקטיביים. המשימה שלנו היא לאתר את הבעיות הישראליות הייחודיות האלו, לאפיין אותן יחד ולבנות להן פתרונות טכנולוגיים מעולים. פיתחנו למשל פתרונות שעוזרים לחולי סרטן לקבל את הביופסיות שלהם מהר יותר, פתרונות שמאפשרים למורים להבין טוב יותר את האתגרים הרגשיים של תלמידיהם ופתרונות שמספקים עוד אוכל לנזקקים בישראל.

יש לנו הזכות לשלב ידיים עם השומר החדש ויחידה 81 הצה"לית ולבנות יחד מערכת אשר תנטר פשיעה חקלאית מאורגנת וכזו נוספת שתתריע על גניבה של בקר. במסגרת התהליך המשותף, המתנדבים המוכשרים מתמודדים עם שורש האתגר. הם מצאו שהמסה המרכזית של הפגיעה בחקלאי מגיעה מפשיעה חקלאית מאורגנת. רכב נכנס לשטח החקלאי, מעמיס ויוצא; לעתים יש גם מערך תצפיות.

הפתרונות הקיימים לבעיה נותנים היום מענה חלקי, יש למשל התראות על רכבים שנכנסים לשדות אבל הם מתריאים גם כשבעל חיים נכנס לשדה

”
המשימה שלנו היא לאתר את
הבעיות הישראליות הייחודיות האלו,
לאפיין אותן יחד ולבנות להן פתרונות
טכנולוגיים מעולים
“

ההיתכנות שלנו קיבלנו: מערכת עם אחוזי התראת שווא אפסיים, עמידות גבוהה וחיבוריות למערך השטח של השומר החדש.

כיום אנחנו נמצאים בשלב הניסויים השני - בונים כמה מערכות בכדי להטמיע אותן אצלכם החקלאים, זוועי וקוצרי הארץ. מכיוון שאנחנו עמותה ללא מטרות רווח אנחנו מסתכלים יחד עם השומר החדש קודם כל על האימפקט, איך אנחנו עוזרים לכם. אנחנו בונים מודל עסקי מקיים, כזה שיאפשר לכם לקבל את המערכת במחיר שייתן לכם תועלת אמיתית - ומצד שני יאפשר לנו להעמיד צוותים שימשיכו לפתח את המוצר כדי שיהיה מדויק ויעיל יותר.

בשבילנו, זו זכות להיות במקום שבו ציונות וחדשנות נפגשים. אנשי יחידה 81 עושים את זה יום יום; מרגש לראות איך הם וכל עשרות האנשים שמעורבים בפרויקט בוחרים לתת מהזמן הפנוי שלכם כדי לתת כתף במשימה החשובה שלכם.

תודה, זכות גדולה לעשות את זה יחד.

או במצבי מזג אוויר קיצוניים. מסקירה של הפתרונות, הצרכים של החקלאים והנתונים שקיבלנו ראינו שהעלות של המוצר לא מחזירה את עצמה. בתחום הסטארט-אפים מלמדים אותנו להסתכל קודם כל על הלקוח.

להבנתנו, הצרכים המרכזיים של הלקוח מהמוצר הם:

- מערכת אמינה שלא תתריע במקרה של אזעקת שווא.
- עלות סבירה שתאפשר לחקלאים להעמיד מערכת בכניסה לכל שטח חקלאי.
- תמיכה וחיבור לכוחות הפיקוח של השומר החדש.
- עמידות טובה מפני פגעי מזג אוויר, רלוונטיות בימים וגם בלילות ועמידות אנרגטית של תצריך החלפת סוללה תכופה.

מתנדבי Code for Israel של יחידה 81 לקחו את האתגר ויצאו לדרך. אחרי חודשים ארוכים של פיתוח, הרכבה וניסוי התחלנו ניסויים בתנאי מעבדה. משם התקדמנו לניסויים בשטחים החקלאיים של בית ניר. את הוכחת

עדויות החקלאים

השומר החדש
2022

עדי רז

מגדל עגבניות בחממות, מושב כמהין

לפני 25 שנה עבר החקלאי עדי רז להתגורר במושב כמהין שבפתחת ניצנה עם אשתו וילדיו. רז, שמהווה דור ראשון לחקלאות בכמהין, הגיע מכפר ביל"ו וחלם פשוטו כמשמעו להפריח את השממה, להביא את החקלאות לנגב ויחד עם זאת להעניק לילדיו חיים שקטים ושלווים.

אך לפני כעשור מרקם החיים במרחב הצחיח השתנה, ופתחת ניצנה הפכה להיות לאזור פחות שלו ורגוע. אז, הגיחו לפתע גידולי חוות הקנאביס הלא חוקיות ובעקבותיהן, אירועי הפשיעה החקלאית לא איחרו לבוא. עם השנים המציאות הפכה להיות קשה יותר ויותר, לחקלאים בפרט ולתושבים בכלל. עם הרבה דאגות ועם לילות ללא שינה, מצאו עצמם החקלאים, דווקא במקום השקט ביותר בארץ לכאורה, במציאות תמידית של אי שקט.

מאז הקים את המשק, ידע עדי רז מאות גניבות: ציוד חקלאי, חומרי הדברה, סולר ועוד שלל גניבות ששוויין המוערך הוא כעשרות ואף מאות אלפי שקלים. במקום שמקיים הלכה למעשה את חזון הציונות והפרחת השממה - גילו התושבים את אוזלת היד, חוסר המשילות והעוולות מדי יום ביומו. "אחת הבעיות שלנו זה שהמדינה לא משחררת אדמות לחקלאות. לעומת זאת, אם נלך קילומטר בדיונה הסמוכה נראה איך מגדלים פה שדות קנאביס. בין כל כפל הר, יש קנאביס לא חוקי שהמדינה פשוט מעלימה ממנו עין".

כיום, בפתחת ניצנה יש צוות שמירה שהוקם בהתאגדות מקומית של התושבים. הצוות פועל באופן קבוע כדי לשמור במרחב ולתת מענה בזמן אמת במצב של התראה על חשודים שמסתובבים בשטחים החקלאיים. יחד עם חבריו במושבים הסמוכים, מתפעל עדי מערך מתנדבים שעושים לילות כימים כדי להשיב את השקט למרחב.

"באירוע פשיעה חקלאית שמתרחש אצלך במשק, מעבר לנזק הכספי, ההרגשה היא לא נעימה; הרגשה שפשוט עושים פה חופשי מה שרוצים. אם פעם כחקלאי הייתי צריך להתמודד עם מוזיקים, עם תחרות מבחץ, כיום אני צריך גם להתמודד עם הנושא של גניבות ופשיעה שזה נושא שעוטף אותך 24/7. זה מעייף, כי אתה לא ישן בלילות ואתה כל הזמן בחרדה. במהלך הלילה כמובן, או אם זה בשעת הצהריים כשאתה עולה שנייה לאכול, אז אתה חושב 'אולי בדיוק הרגע הגיע איזה רכב'. הרגשה כזאת שאתה כל הזמן צריך להיות בכוננות."

"אני חושב שהפשיעה החקלאית היא סימפטום לאובדן משילות בכל הארץ, זה לא רק פה. זה במרכז, זה בבאר שבע, זה בכל הארץ. כולם סובלים מזה; מוסכים, פנצ'ריות, מפעלים. כיום 'השמיכה היא קצרה', למשטרה יש כל כך הרבה אירועים פה בנגב שהיא לא מסוגלת להתעסק בהכל, אין לה את האפשרות. עכשיו מתחילה עונת חוות הקנאביס, רואים את הפורעים על הכבישים, אף אחד לא עוצר אותם. רואים את הברחות הסמים פה ואף שוטר לא נמצא, כי הם עמוסים. אין ספק שאם המדינה לא תעשה שינוי בחשיבה, אנחנו נמצא את עצמנו במקומות מאוד לא טובים."

גבע אוחנה

מגדל ירקות, ענבי מאכל ויין,
מושב שקף

גבע אוחנה הוא דור שלישי לחקלאות ישראלית. מאז גיל ינקות, השרישו בו אביו וסבו את אהבת המולדת וחשפו בפניו את הזיקה לעבודת האדמה. מאז שהוא זוכר את עצמו, אירועי פשיעה חקלאית היו לדבר שבשגרה; גניבות, השחתות, הצתות, בכל פעם לפי עונות השנה חוותה משפחתו גניבות של תוצרת וציוד חקלאי.

לפני מספר חודשים התרחשה במושב שקף גניבה מאסיבית של עשרות שעוני מים ויצרה נזקים כלכליים אדירים לכל חקלאי המושב. "לקח לנו המון זמן להחזיר את מערכות המים שלנו למצב שהן היו לפני הגניבה הזאת". על אף העובדה שאירועי הפשיעה החקלאית הפכו להיות לדבר נפוץ בגזרתו, גבע עדיין מרגיש שאין למי לפנות כדי לטפל בבעיה. "בשנים האחרונות אני כבר לא מנסה להתקשר לאף אחד. גם כשמגיעה המשטרה או הם באים, מסתכלים ומעולם לא שמעתי שתפסו מישהו אחר כך".

החקלאות בעיני גבע היא ממש לא 'עוד מקצוע' ולא עסק, אלא דרך חיים של ממש; דרכה הוא לומד ומלמד את בנותיו את ערך החיבור לאדמה ואת ערך השמירה על קרקעות המדינה. לכן על אף הקושי, בעיניו, על אף המצב הקשה עקב אירועי הפשיעה החקלאית החוזרים והנשנים, להרים ידיים זאת לא אופציה. "זה החיים שלי ואני לא אעזוב כי מישהו אחר רוצה שאני אעזוב פה, או בגלל מישהו שבא לעשות לי נזק כזה או אחר. בסוף אני מרגיש שאני יושב על גבול המדינה שלי, שומר עליו ואני לא יכול ללכת עכשיו אחורה. אין צעד אחורה, כי מישהו ייכנס בצעד הזה".

"המדינה צריכה להתייחס ברצינות לפשיעה החקלאית. הפשיעה החקלאית היא פגיעה בקניין של אדם, באדמתו של אדם, בכספו של אדם. מדינה לא יכולה להרשות לעצמה שאדם ששומר חוק ומשלם מיסים ושומר על האדמה, יקום בבוקר, יפגעו בו ואף אחד לא יעשה שום דבר בנידון. זה דבר שהוא לא הגיוני, וכמובן שזה מחלחל למקומות אחרים. מי שגונבים לו בלילה לא יכול לקום בבוקר לעבודה שלו, לא יכול להשלים את העבודה שלו כמו שצריך, לא יכול להתייחס לילדים שלו כמו שצריך וזה מחלחל לכל דבר בחברה אחר כך. לא יכול להיות שהבנות שלי יקבלו את זה שאבא שלהן צריך לעבוד קשה, גונבים ממנו ואין לו מה לעשות בנידון, למעט לשלם את הנזק ולהמשיך בחייו. איזה דבר זה מראה לילדים? איזה מן חינוך זה נותן לילדים שרוצים לגדול במדינה מתוקנת של העם היהודי? זאת אדמתנו, זאת המדינה שלנו; זה נוגע בכל הערכים שלנו ובכל הדברים שאנחנו חיים לפיהם."

בני גטיה

חקלאי, מגדל כבשים,
מושב רוויה

ישי ספיר

מגדל אבוקדו ומנגו
במטעים, תפוז"א, בטטה וגזר
מושב יתד

הגעתי והיה לי חושך בעיניים, נשארתי בלי חבילה אחת". לפני כמה חודשים זעק בני גטיה את המילים האלו לאחר שבחילה שחור הציתו לו את המתבן כליל. המתבן הכיל ערימות חציר שהיו מיועדות ל-900 ראש כבשים שבני מגדל. כבר למעלה מעשור שהוא עובד כחקלאי ואת המציאות הקשה הזו הוא לא צפה: זו כבר הפעם השנייה שהמתבן שלו נשרף והחוויה מפעם לפעם הופכת להיות מייאשת יותר ויותר.

במתבן היו באותו זמן כ-800 חבילות שבני הכין בעצמו ועוד 250 חבילות חציר שרכש. יחד איתן היו גם 11 טון זרעים שהכין לזריעה וגם הם עלו באש. כלל המלאי שהיה במתבן אמור היה להספיק להאכיל את הכבשים לשנה וחצי קדימה. על אף העובדה שמכבי האש הגיעו מהר, לא היה אפשר להציל שום דבר וכל התוצרת עלתה בלהבות. סך השווי של הנזק נאמד ב-600,000 ש"ח. במזל, המתבן היה ממוקם שלא בסמוך לדיר הכבשים ולכן 'רק' המתבן נשרף והכבשים לא נפגעו.

מתנדבי 'השומר החדש' נרתמו לסייע לבני מהרגע הראשון; החל מפתיחת קמפיין גיוס המונים לתרומות, סיוע ככל שנדרש וכן ואיסוף תרומות של ערימות חציר. לאורך כל הימים שאחרי השריפה הגיעו לבני משאיות מלאות בערימות חציר כדי להציל את הכבשים מרעב לאחר הנזק הגדול.

"הפכנו להיות מדינה של 'איש הישר בעיניו יעשה', בה אנשים לא מפחדים מהחוק. שבוע לאחר ששרפו אצלי, גם אצל חבר ממושב אחיהוד שרפו את המתבן. אם לא יקום מישהו מהמנהיגים שלנו ויעשה מעשה בכל הסיפור של הפשיעה החקלאית, זה לא ייפסק ואנשים יתייאשו. מי שאין לו כוחות, פשוט מאוד סוגר ונגמר הסיפור. לא תהיה חקלאות פה. לא תהיה חקלאות בארץ ואנשים יתחילו לחפש אוכל מבחוץ. אם יהיו איזשהן בעיות אזוריות או ביטחוניות ולא יהיה פה מה לאכול בסוף, יצטערו על זה שלא טיפלו בדברים כמו שצריך. עדיף לטפל במצב הזה כמו שהוא לפני שקורות עוד בעיות גדולות, ולטפל בזה טיפול שורש מראש".

עוד בהיותו בתיכון, נחשף ישי ספיר לעבודת האדמה והבין מאוד מהר שלמקום הזה הוא שייך. אחרי הצבא, התחיל לעבוד מספר שנים בחקלאות בקיבוץ רוחמה ולאחר מכן המשיך למושב יתד, שם כבר קנה משק חקלאי. כיום מגדל ישי אבוקדו ומנגו במטעים, בנוסף לכך מגדל בעיקר תפוזי אדמה ולפעמים גם בטטה וגזר.

בשנים האחרונות, החלו חקלאי יתד והסביבה לחוות יותר ויותר אירועי פשיעה חקלאית. השנה, התרחש אירוע חריג כאשר אחד החקלאים ממושב יתד חווה אירוע אלימות קשה במהלך מפגש עם גנב שהגיע לשטחיו החקלאיים לגנוב תוצרת חקלאית. האירוע טלטל את הספינה ובעקבותיו ישי ויתר החקלאים נחשפו בכאב רב לחוסר המענה מהרשויות בנוגע לטיפול בסוגיית הפשיעה החקלאית. האירוע הגיע לשיאו כאשר בזמן שהחקלאים הזמינו שוטרים למקום כדי לדווח על אלימות כלפי חקלאי, היו אלו החקלאים שנלקחו לתחנת המשטרה 'כפושעים'. לעומת זאת, הגנב שהתנהג באופן אלים ממשיך עד היום להסתובב חופשי בשטח. "אני מכיר כמה חקלאים שחוו פשיעה חקלאית וניסו להתמודד איתה בדרכים יצירתיות ולבד. אחרי כמה ימים הם מצאו קריעות של כל הרשתות ושל כל היריעות בחממה והם הבינו שהם מעדיפים לשבת בבית ולהתמודד".

ארגון השומר החדש לקח על עצמו לסייע לחקלאים במרחב של ישי כדי להילחם בתופעת הטרור החקלאי. "לצער, לא רשויות החוק ולא רשויות האכיפה, מטפלים בזה באמת. השומר החדש נכנסו לוואקום הזה, למקום הזה שלא היה כלום, והיום אפשר לראות שיש יותר פעולות ויותר אכיפה, הכל נבע מכך שהשומר החדש הגיעו".

הלל בן זכריה

בוקר, מייסד חוות חלב ודבש

לפני כשנה הקים הלל בן זכריה חוות בודדים בשטח שנמצא במורדות הגולן ליד הכנרת. הסיפורים על החקלאים שניסו להתיישב בשטח לפניו וספגו נזקים בשווי מיליוני שקלים לא הניאו אותו מהמהלך. "הבנתי שזה רק מגדיל את הסיבה שבשבילה הגענו לפה; לתת פה קצת שקט לחקלאים ולאזור כולו. להוות סוג של אזור חיץ לכל אזור הגולן". ואכן, עוד לפני שעלה לשטח עם הנוף הפסטורלי, כבר התחיל לקבל מסרים מאיימים.

לאחר האיומים, הפגיעות הממשיות לא איחרו לבוא. כשבוע לאחר העלייה לקרקע בוצע לעבר החווה ירי. אירועי הפשיעה נמשכו תדיר: הצקות, קריעת גדרות, שריפות ועוד. במהלך הקיץ האחרון התרחש מרדף מתמיד אחרי מציתים ששרפו את המרעה, שמהווה עבור החווה לפרנסה העיקרית. כך יצא שכבר בחודשים הראשונים חווה הלל נזקים עצומים בשווי של מאות אלפי שקלים.

אחרי תקופה ארוכה של הצקות, הגיע אירוע השיא הקשה והחמור ביותר. זאת כאשר במהלך אחד הלילות הניחו הפורעים מטען חבלה על שער של אחת מחלקות המרעה. משטרת ישראל נכנסה לעניינים וטיפלה באירוע, אך המציאות לא השתנתה ואף החמירה. באירוע שהתרחש כמה שבועות לאחר מכן, פלשו לשטח ארבעה עבריינים, אחד מהם חמוש בגרזן, והתנפלו על אחד העובדים בחווה באיום על חייו.

"החוויה היומיומית פה זו אווירה של מלחמה. יש פה ממש מלחמה על הבית, מלחמה על האדמה, מלחמה על השטח. מלחמה שלא צפויה להיגמר. הם לא מתכננים לרדת מהשטח הזה. מאוד חשוב להבין שהאזור הזה הוא אזור עם מאות אלפי אם לא מיליוני מטיילים בשנה, שנמצאים בסכנה תמידית. שלא נדבר על סכנה של גניבות, אלא על סכנה של ממש פגיעה בחיי אדם".

הפשיעה החקלאית היא מעבר לסימפטום, היא ממש השער שממנו הכל התחיל. מדינת ישראל הזניחה את כל הנושא של חקלאות במשך כל השנים האחרונות. אותם עבריינים זיהו את נקודת החולשה הזו, שלאף אחד לא אכפת מהחקלאי. לא אכפת מהחקלאי הוותיק, שנלחם על השטח מאז שהוא כבש את האדמה, וכמובן שלא אכפת מהחקלאי הצעיר, שהגיע כדי להפריח את השממה. אותם עבריינים זיהו את נקודת התורפה והתחילו להציק ולנגוס בשטחם של החקלאים, שרובם נמצאים יום וליל בשטח וגם ככה עייפים מהמציאות השוחקת, שלא נדבר על המחירים וכל הרפורמות. בסוף, אותם חקלאים גם ככה חלשים, והם מרגישים עוד יותר חלשים כשאין להם תמיכה משטרתית וממשלתית."

אם אנחנו החקלאים נרים ידיים, למעשה מי שייכנס לשטח זה גורמים עוינים. אנחנו יודעים מה יקרה אם אנחנו נעזוב, ואנחנו יותר מפחדים מי ייכנס לפה ומי יהיה פה בשטח - מי לא ישמור על השטח ועל השדות שלנו מסביב, מי לא ישמור על הטבע פה ומי יישב לנו על הגדרות של הקיבוצים, יתחיל לגנוב מהקיבוצים ויתחיל לקחת פרוטקשן ובאלה. אז גם אם זה אומר שאנחנו נמשיך להפסיד כסף, אנחנו נמשיך להילחם ולהחזיק את השטחים האלה, כי אנחנו לא יכולים לוותר ולתת את האפשרות שמישהו אחר - בטח אם זה יהיה גורם עוין - ייכנס במקומנו."

אביב מזרן

בוקר, קיבוץ עין השופט

כבר כשהיה נער, התחיל אביב לעבוד עם הבקר בקיבוץ. בשנים שחלפו מאז, הספיק להתגייס, לטייל ולעבוד בחו"ל. בכל פעם שחזר הביתה, משהו בתוכו קרא לו לשוב ולעבוד עם הבקר. לפני עשור, כשהיה בן 30, הבין שזהו אכן המקום בשבילו ומאז הוא עובד באופן קבוע עם הבקר בקיבוץ עין השופט, המקום בו הכל התחיל.

אירועי הפשיעה החקלאית בקיבוץ עין השופט נמשכים מאז שאביב מכיר את עצמו, יש שנים קשות יותר ושנים קשות פחות. לאורך הזמן, היה אביב עד כמו עיניו לאירועים חמורים ויחד עם זאת ראה כיצד הפושעים ממשיכים להסתובב חופשי. "על גניבת בקר מאוד קשה לתפוס עבריו, ועוד יותר קשה באמת להרשיע".

המציאות העגומה, דורשת ממנו ומהבוקרים האחרים במרחב רמות מנשה להיות דרוכים 24/7, כאשר בכל רגע יכול להיגנב מהם בקר. שטחי המרעה רחבי ידיים, כך שגם בזמן ששומרים בקצה אחד, יכול להגיע לשטח ג'יפ או טרקטורון ולגנוב בצד השני. שווי סך הגניבות לשנה נאמד על מאות אלפי שקלים. "בנוסף לכך יש את הנזקים העקיפים, יוצא שלפחות 50% מזמן העבודה שלנו הולך להתעסקות סביב הפשיעה החקלאית: רכבים לשמירה, סידור דרכים, שיפור ותיקון גדרות, כל זה בשביל לעזור ולייעל את השמירה".

השנה, במהלך סיבוב שעשה בשעות הבוקר, גילה להפתעתו ששער הכניסה של הבקר פתוח ולמרגלותיו פוזרה תערובת מזון כדי "לפתות" את הבקר לצאת לסיבוב. אביב סגר את השער ואסף את התערובת. כמה שעות לאחר מכן, חזר אביב וגילה ששוב פוזרה תערובת והפעם ראה גם רכב ניצב בסמוך. "זיהיתי בתוכו גנב שאנחנו מכירים כבר שנים. בשנתיים האחרונות היה לנו שקט ממנו כי הוא היה בכלא. אחרי שיצא משם הוא חזר לפה לגנוב לנו פרות". על אף הזיהוי שהתרחש בזמן אמת, הגנב הספיק לברוח ולא נתפס.

במקרה אחר שהתרחש השנה, אביב זיהה בשטח המרעה רכב חשוד, והתחיל לנסוע אחריו. הרכב ברח, אביב יצא למרדף ובמקביל זיהה בצד הדרך פרה שזה עתה המליטה ומחפשת את העגל שלה. "עשיתי אחד ועוד אחד והבנתי שגנבו את העגל, רדפתי אחריו על הציר וממש בפאתי הכפר זיהיתי אותו והמשכתי לנסוע, בינתיים הזעקתי משטרה. פשטו לו לבית, מצאו את העגל, והחזירו אותו חזרה לאמא. אז לפעמים יש סוף טוב לסיפור".

לגניבות המאסיביות מצטרפים אירועי פשיעה חקלאית חמורים נוספים: פלישות עדרים שכנים שאוכלים את המרעה לבקר של הקיבוץ והצתות מכוונות, גם בשטחי המרעה וגם ביערות מסביב.

נורא קל לוותר, פשוט להגיד 'זהו, עשינו את שלנו, אנחנו נלך לדברים אחרים'. אני עורך דין בהכשרה שלי; יכולתי לעבוד כעורך דין, אבל אני בוחר לעשות את מה שאני עושה כי אני מאמין בערך של חקלאות. אני חושב שזו שליחות ממדרגה ראשונה להיות כאן ולהאחז בקרקע. כשחקלאי עוזב את אדמתו, אז משתלטים עליו גורמים שהם לא רצויים ופוגעים גם בביטחון של תושבי האזור. אני לא יודע מי שרף את בית האריזה, אבל בטח אותו אחד מרגיש שהוא יכול לעשות גם עבירות אחרות. הביטחון האישי שלי ושל משפחתי נפגע מהאירוע הזה, תחושה שמישהו רוצה ברעתי, היום זה פה ומחר זה בבית שלי. אני מקווה שהממשלה תיקח את הדבר הזה כנושא מרכזי במדיניות שלה."

נבו דור

מגדל ירקות אורגניים "האדמה הטובה" מושב מחולה

לפני כחצי שנה התוועדנו כולנו לאחד מאירועי הטרור החקלאי הקשים ביותר שאירעו בתולדותיה של מדינת ישראל: בליל יום הכיפורים, שני מחבלים הציתו את בית האריזה של משק דור שברגע אחד נשרף עד אפר. בלילה אחד, מפעל חיים שלם של משפחה חקלאית ושורשית ירד לטמיון כאשר ציוד ותוצרת בשווי למעלה מ-10 מיליון ש"ח נשרף כליל.

המשק מנוהל על ידי נבו דור, חקלאי למעלה מ-20 שנה, דור שלישי לחקלאות ישראלית. במשק המשפחתי הם מגדלים תוצרת חקלאית אורגנית ומשווקים אותה לכל רחבי הארץ. לפני ארבע שנים בנו את בית האריזה החדש. "מדובר על מפעל חיים שבאמת השקענו בו את כל הכסף שיכולנו, ללא עזרה משום גורם אחר."

תוך מספר דקות מהידיעה על השריפה, התייצבו במקום כוחות משטרה, כוחות צבא, כוחות כיבוי אש וצוותי הסיוע של השומר החדש. על אף הזמן שעבר מאז, לא נעצרו החשודים במעשה - מה שיצר תחושת תסכול גדולה. "אם מישהו יעשה פה שוב משהו דומה, הנה ההוכחה שלא יעשו שום דבר לאף אחד."

מאז אירוע ההצתה, משק דור נכנס ל"הליך שיקום" כדי לקום חזרה על הרגליים; תוך יום אחד כבר הצליחו להשמיש מחסנים ישנים ששירתו אותם בעבר והמשיכו בשגרת העבודה. "השומר החדש בצורה מעוררת השתאות הגיעו לפה וסייעו במה שצריך; סיפקו פה עובדים ועזרו בחיבורים של אנשים שיכולים לסייע. הם לא עוזבים אותנו מאז". בנוסף לכך, קמפיין גיוס המונים נפתח עבור המשק מיד במוצאי יום הכיפורים כדי לסייע בתרומות. אזרחי ישראל התגייסו במלוא כוחם כדי להעניק למשפחת דור את המעטפת החמה ולחזק אותם בתקופה שאחרי האסון הגדול. "זו הייתה עזרה מאוד גדולה שדחפה אותנו קדימה וגם העניקה את התחושה שזה לא אירוע פרטי, אלא באמת אירוע כללי של עם ישראל. יש פה מאבק אומי, על האדמה הזאת, על הארץ שלנו, על המדינה שלנו, על הזכות שלנו לחיות כאן. הרגשנו שאנחנו פה בחזית וחייבים להמשיך להילחם. זה נתן לנו הרבה כוחות."

שיטת 'חוטא נשכר'! בישראל 2023

מקרה מבחן מהשטח
לדו"ח פשיעה חקלאית

צוריאל אסף

רכז תוכן ארגוני, השומר החדש

את תקנת הציבור".

על אף ההיגיון הפשוט הנובע מעיקרון זה, כשבוחנים את פערי העבודה בין רשויות שונות, ובפרט בין רשויות האכיפה ורשויות ההסדרה בשטחים הפתוחים, אנו מוצאים שוב ושוב את העבריינים נשכרים ועל חשבונם של קורבנות העבירה. כך למשל במקרים בהם כשלו רשויות האכיפה מלהגן על קורבנות הפשיעה החקלאית; באות בהמשך רשויות מנהליות שונות ומבקשות להסדיר את המצב על בסיס קווי המתאר שקבעו העבריינים בשטח על פי מפת האינטרסים שלהם, וזאת על חשבון קורבנות הפשיעה החקלאית שנפגעים כך פעם נוספת.

ליאור הבר מחוות עמוד, קיבל זכויות רעייה בשטחי מרעה באזור חוקוק בסוף שנות השמונים. השטח חופף בחלקו לשטחי שמורת טבע ובחלקו לשטחי קק"ל ובחלקו הינו שטח מרעה ללא יעוד נוסף. כלל השטח מגודר כחוק לפי ההסכם וכולל גידור פנימי לחלקות מרעה שונות לשימוש העדר

בפער הקיים בשטח בין רשויות האכיפה לרשויות האמונות על הסדרה ורישוי, נוצרת בישראל מציאות מנוגדת לכל הגיון ודין- שיטת 'חוטא נשכר'. זוהי מציאות הפוגעת במשילות ומעניקה רוח גבית להסלמה בעבריינות ובפשיעה כנגד שומרי החוק. **להלן מקרה בוחן אחד מהשטח המציג כיצד המציאות הזו מופיעה ומתנהלת** - המקרה של ליאור הבר, בוקר בחוות עמוד.

הכלל המשפטי "שלא יהא חוטא נשכר" מופיע במקורות המשפט העברי כתנאי פשוט שמטרתו שהחוטא לא ירוויח מהעבירה שביצע. כדוגמא לכך, סעיף 5 לחוק הירושה קובע כי רוצח אינו יכול לקבל את חלקו בירושה של הנרצח כעיקרון של "הרצחת וגם ירשת" ו"שלא יהא חוטא נשכר". כמו כן בהצעת חוק דיני ממונות, סעיף 3, שכותרתו "אין חוטא נשכר", קובע: "בית המשפט רשאי לשלול או להגביל זכות של אדם, בנסיבות שבהן מוצדק הדבר, בשל כך שהזכות צמחה עקב התנהגות של הזכאי הנוגדת חיקוק או הנוגדת

” הכלל המשפטי “שלא יהא חוטא נשכר” מופיע במקורות המשפט העברי כתנאי פשוט שמטרתו שהחוטא לא ירוויח מהעבירה שביצע

והבוקר.

בשכנות לשטח מצויים מגדלי בקר וצאן נוספים המגיעים מן הכפרים מעיר ועכברה, שאינם מחזיקים קרקע מרעה כחוק, ופולשים לשטחי המרעה המצויים בחזקתו באופן חוזר ונשנה במשך השנים. כאשר חלק מן המגדלים מקימים נקודת יישוב לא חוקית מחוץ לשטח המרעה המדובר וממנה מבצעים פלישה לשטח באופן יומי, ליאור מדווח ומתלונן לרשויות אך לא מקבל סעד וסיוע בנושא. המצב מחמיר לאחר הרחבת כביש ראשי העובר בין חלקי השטח; הרמת הכביש על עמודים מאפשרת לשכנים לפלוש לעומק שטחי המרעה באופן רגלי מבלי שהכביש יעכב את העדרים. הפלישות מלוות במקרים רבים של השחתת גדר מכוונת איתה מתמודד ליאור באופן שוטף ומבלי לקבל מענה מצד הגורמים האמונים על אכיפת החוק. המצב מגיע לידי כך שהמרעה בחלק הצפוני של השטח בסמוך לעכברה כבר כמעט ולא מתאפשר בלחץ העדרים הפולשים.

גם מקרי גניבה מתועדים ומצולמים של פרות של ליאור מתוך השטח לא מטופלים, ליאור לא מפוצה והעבריינים לא נתפסים.

ככל שמתרבים מקרי השחתת הגדר והפלישה, מתברר שהקבלן המבצע את שיקום הגדרות על פי מכרזי רשות המרעה הינו קרוב משפחתם של המגדלים הפולשים. ממיקומי השחתת הגדר ניכר שחלקי גדר המשרתים את טובת העדרים הפולשים נותרים ללא פגע (למשל גדרות בטיחות המובילות לכביש), זאת בזמן שהגדר המונעת פלישה היא זו שניזוקה שוב ושוב.

בשנת 2020 באירוע השחתה אחד קיצוני בשטח הרעייה המיועד לליאור, נהרסים כשמונה קילומטרים של גדר מרעה באמצעות חיתוך רציף לצד כל עמוד גדר. הנזק מוערך בלמעלה מארבע מאות אלף שקלים. הגדר משוקמת שוב על ידי אותו קבלן, שלא מאפשר הגשות נוספות מצד קבלנים אחרים. לבסוף, לאחר סבב נוסף של שיקום והשחתה חוזרת - עומד השטח

ולא עושים להם כלום. בעיני אנחנו בדקה התשעים. יום אחרי שחותכים לי את הגדר מזהירים אותי בשיחת טלפון באיום שמציע לי- 'תוותר על השטח. לא תוותר - לא תחיה'.

(מתוך עדותו של ליאור הבר)

כעת, לאור העובדה שהרשויות בשלו מלהגן על הבוקר ועל השטח, ממליצות הרשויות על גריעת השטח מחוזה החכירה של ליאור בנימוק שהוא איננו משתמש בשטח ומתוך כוונה להעביר את השטח לידי העבריינים שהסיגו אותו ממנו. תופעה דומה למקרה זה מוכרת גם משטחי מרעה נוספים. כך לדוגמא, ניסיון להעביר חוזי מרעה במרחב ציפורי למגדלים שפוגו בצו בית משפט משטחים אליהם פלשו ברמת סירין. או לדוגמא, העברת שטחי המרעה סביב קיבוץ כפר הנשיא לידי העבריינים שגרמו לנטישת השטח על ידי מי שהחזיק בזכויות בשטח.

נראה כי גורמים שונים מעריכים שניתן 'להרגיע' את השטח באמצעות הצעת מתנות לעבריינים שמבעירים אותו. בפועל, זה כמובן מעניק להם רוח גבית להמשיך לפגוע, לערער ולזכות בשטחים נוספים. במקום להוכיח משילות ולפתור את הבעיה, המצב הוא שהרשויות מעמיקות את אתגרי העתיד הצפויים ועל חשבון קורבנות העבירה. שיטת עברייני נשכר בישראל צפויה להמשיך ולהבעיר את השטחים, ככל שעצימת העיניים בין הרשויות השונות המטפלות בנושא תמשך.

כבר למעלה משנה וחצי ללא גידור, כשהרשות נמנעת מלהמשיך ולשקם את השטח. יום לאחר השחתה זו ליאור מקבל איום על חייו בשיחת טלפון מתועדת ומוצע לו לוותר על שטחי המרעה שלו. נציין כי בעבר הורעלה באחד המקרים בריכת המשפחה בחצר ביתו הפרטית, באופן שהעמיד בסיכון את בריאות ילדיו ומשפחתו.

לאחר ההשחתה והאיום על חייו של ליאור, תועד רכב מגיע לשטח ומשליך בקבוק תבערה שהביא לשריפת שטח נרחב. על אף התייעוד והזיהוי ולמרות העובדה שהצתה במזיד הינה עבירה חמורה שעונשה עד 15 שנות מאסר- איש לא נאשם או נעצר.

מי שחתך לי את הגדרות, יש לו אינטרס להרחיב את השטחים, להתרחב ולפלוש, הוא פולש ובסוף גם מקבל. זה התפקיד שלי לשמור על המקום מבחינה אקולוגית, לשמור מפני פלישות, שיהיה נקי, שהפרות ירעו, שלא תהיינה שריפות. המון תפקידים וגם הפרנסה שלי, הכל ביחד.. והמדינה לא עוזרת, זה חוסר משילות מטורף ואני לבד.. הקלטתי את העברייני אומר לי בטלפון- 'אני לא עושה חשבון, לא למשטרה ולא לאף אחד'.

ההפסד שלנו, הכשל וההתמוטטות שלנו במדינה לא יהיה מאיראן אלא מהפשיעה הפנימית בתוך המדינה, זה סדום ועמורה, אין דין ואין דיין. החוק נועד לשומרי החוק, הפושע מצפצף על החוק, עושה מה שרוצה

שומרים על הבית

איתי וייסברג

ראש המועצה המקומית בנימינה-גבעת עדה

בפגישה לילית, במשק לפר, בנחלת ז'בוטינסקי בבנימינה בשנת 2017, נחשפתי לראשונה לפעילות השומר החדש. יו"ר השומר החדש בזמנו - רם שמואלי, הפך אותי באותה בפגישה מכוננת זו מראש מועצה הנלחם את מלחמת החקלאים מול מוסדות המדינה, משרדי ממשלה, מוסדות תכנון והמשטרה, למתנדב מהשורה.

ההכשרה הייתה קצרה ותכליתית שכל מהותה - "להיות בשטח ולהפגין נוכחות".

מאז אני מבלה לילה אחד בכל חודש עם השותף הוותיק שלי זיו על הטרופר (רכב שטח), הוותיק לא פחות מאיתנו. מפגינים נוכחות בפני חירי הבר, השועלים, התנים, הינשופים וכמובן בפני כל החומדים את רכושם ומרכולתם של אחינו החקלאים

במרחב בנימינה, גבעת עדה, כפר גליקסון, זכרון יעקב ושאר יישובי בקעת הנדיב הקסומה.

על אף החשיכה, בלילה הדברים ברורים יותר. תצפית מהשדות החשוכים לעבר אורות הישוב המנומנם וקו התפר הסמוך אליו, מדגישים את המרחק הקצר והחסוי אותו צריכים לחצות הפורעים כדי לחמוד את רכוש התושבים, הנחים את יומם בביטחון היחסי והשברירי של ביתם. אלו אותם פורעים שאנחנו פוגשים גם בעבירות הרכוש ביישובים עצמם, שכן היכן שאין נוכחות יש הפקרות.

בעיות החקלאים במרחב הכפרי מגוונות. אני מכיר את המאבק הכלכלי הקשה של החקלאים בשמירה על אדמה מניבה מול

איתני הטבע, מזיקים ומחלות, מחירי המים והדשנים, ריסוסים סמוכים לאזורים מיושבים ורמיסת קרקע מעובדת בידי חסרי דעת רכובים על רכבי שטח אלימים ורועשים.

המועצה ברשותי נרתמה למשימה והעסיקה סייר שדות שנועד לייצר התראה והרתעה בשטח, התוצאות חלקיות בלבד לצערי. לצד גניבות הבקר והעזים מעדרי חקלאים מובילים במושבות, חווינו גם גניבות יכול חקלאי בידי גנבים מאורגנים או סתם משפחות חומדות. לא רק יכולים נגנבו, גם כלים חקלאיים יקרים נגנבו באישון לילה והמיטו נזק כלכלי כבד על חקלאים שהגיעו לסף נטישת המשקים.

דו"ח הפשיעה החקלאי לשנת 2021 שפורסם לפני שנה על ידי "השומר החדש" והדו"ח הנוכחי מעידים שוב על הדבר אותו אנחנו מרגישים מזה שנים במרחב הכפרי - כרסום הולך וגובר באמון ציבור החקלאים במוסדות המדינה. המדינה - שעל קרקעותיה שמרו באמצעות עיבוד חקלאי עוד לפני הקמתה - מפנה להם עורף במבוכה, שכן את השירות הבסיסי ביותר היא מודה שאיננה יכולה לספק להם - ביטחון אישי.

בנוסף למאבק המתמיד בירידה ברווחיות התוצרת החקלאית אותה הם מייצרים, סומנו החקלאים בידי גורמים עוינים כטרף קל לפשיעה חקלאית רחבת היקף המתנהלת בכל הארץ. זהו עוד נדבך באובדן המשילות של מוסדות המדינה באזורים הפתוחים, המשך ישיר לאיבוד המשילות בכבישי הארץ בצפון ובדרום. התוצאה היא פגיעה קשה בסיבוי של חקלאי להתקיים בישראל; אולם לא פחות מכך - איום על צביונה של המדינה המאבדת את הקשר והאהבה לאדמה מניבה, שמספקת ביטחון תזונתי ומעודדת צרכנות מסעדות ורשתות השיווק ברוח עולם השפע המערבי.

גם כך קשה לגדל באומת הסטארט-אפ וההייטק דורות ממשיכים לעבודת האדמה;

אולם איך תביא לשדה, בשמש הקופחת והגשם, את ילדיך הלוחשים עיניהם למשרדים ממוזגים במרכז האורבני המתפתח כאשר יש גם איום ישיר על ביטחונם?

אני כואב את כאבם של החקלאים המאבדים את רכושם ועתידם ומודה על הזכות שניתנה לי לפעול ולסייע, ולו במעט. על אף שהרכב התושבים שלנו במועצה הוא פחות חקלאי ויותר הייטקיסטי, עם דירוג סוציאקונומי גבוה והרבה נסיעות לחו"ל, אנחנו לא מתקשים לאייש את משבצות השמירה. במשמרות השמירה הלילות ניצבים לצד החקלאים - אנשי הייטק, פסיכולוגיות, מנכ"לים, יועצי מס, פנסיונרים, מהנדסים, מורים, יוצאי כוחות הביטחון בעלי עסקים וכל אנשי הארץ הזו.

האם זו הדרך?

שאלה טובה זו אפשר לשאול גם בנוגע לעוד מספר תחומים במדינה, בהם השלטון כושל בהעמדת פתרונות ראויים. כנראה שלא כך צריכים הדברים להראות, אולם עד שיוצג פתרון ראוי ברמה הלאומית, נכון יהיה להישען יותר על יכולות עצמיות של אוכלוסייה החולקת ערכים דומים ולא להמתין.

כחלק מהדברים שאני נוהג לומר במפגשי "השומר החדש" ברחבי המושבות, אני מקפיד להודות לארגון הזה. לא רק למובן מאליו לכאורה, המתבטא בירידה משמעותית בכמות הגניבות החקלאיות במרחב שלי, אלא גם להזדמנות שהם מספקים לתושבים, ואני ביניהם, לעשות מעשה ולפעול בנושא לא פתור במרחב הציבורי שהינו בעל חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה - להתנדב ולחזור למקורות של אדמה, טבע וערכי יסוד שהקימו את המדינה הזו.

בין האדם לחווה

אורי ספיר

סמנכ"ל מטה וההתיישבות, השומר החדש

נושאי המשילות והביטחון האישי ברחבי ישראל בכלל ובנגב בפרט, עמדו בלב ליבה של מערכת הבחירות האחרונה (נובמבר 2022). ניתן אף להניח כי תוצאות הבחירות נקבעו לא מעט בהתבסס על תחושה של אובדן ביטחון וריבונות בקרב ציבורים רבים בחברה הישראלית; אותם תושבים, רואים מדי יום ביומו את המציאות העגומה המתהווה ברחבי מדינת ישראל. להלן מקצת הנתונים והדוגמאות אשר מראים את ההשפעות הנלוות של חוסר המשילות: 77% מאזרחי מדינת ישראל חוששים בזמן נסיעה בכבישי הנגב; בשנת 2021 רק 39% מהחקלאים הנפגעים דיווחו על פגיעה חקלאית.* אזרחים רבים חוששים לצאת להליכה מחוץ ליישובים; מטיילים לא יכולים להשאיר רכב בחניונים וקיימים עוד מקרי בוחן ואירועים רבים שמראים את אובדן הבטחון האישי במרחב הכפרי והעירוני.

לצד תופעות ארציות אלו, התרחשו בשנים האחרונות תהליכים המאיימים על עתיד הנגב בקנה מידה לאומי - גידולי הסמים בשטחי האש בהיקף של מאות מיליוני שקלים בשנה, הברחות בגבול הדרומי, סחר ואחזקה של עשרות אלפי כלי נשק בלי

חוקיים, גביית דמי חסות ואירועי אלימות בכבישים וברחובות. כל אלו מהווים יחד איום על חזונו של בן גוריון והמבחן שהציב לעם בישראל. לצד מאבק בלתי מתפשר במחוללי הפגיעה המאיימים על ריבונותה, חייבת מדינת ישראל להציב חזון חדש לפיתוח הנגב, חזון המתבסס על פריסה מחדש של ההתיישבות והפעילות החקלאית והתיירותית.

משחר הציונות, עוד טרם הוקמה המדינה, ההנהגה הישראלית ראתה בהתיישבות כלי מרכזי בעיצובה של המדינה, בביצורה ובביטחונה. צורות התיישבות חדשות נוצרו כדי להגשים את החזון הגדול של ריבונות בארץ ישראל. כך קיבלו אנשי היישוב הישן את התעוזה לצאת מן החומות, כך הוקמו המושבות הראשונות בתקופת העלייה ראשונה. אלו עיצבו את המרחב הכפרי חקלאי עם המצאת הקבוצה הקיבוץ והמושב. במקביל, עם הקמת העיר העברית הראשונה - אחוזת בית, היא תל אביב, נוצר מודל עירוני שבו מרוכזת מרבית אוכלוסיית המדינה. בהמשך התפתחה צורת התיישבות חדשה בדמות הישוב הקהילתי והמצפים, אירוע שעזר לייצר מציאות חדשה באזורים בהם

הדמוגרפיה היוותה ומהווה אתגר לאומי.

החל מתחילת המילניום הנוכחי, החליטה ממשלת ישראל על הקמת למעלה מעשרה יישובים בנגב. מטרת ההחלטות היתה להמשיך את חזונו של טרומפלדור, לפיו "היכן שתעבור המחרשה, שם יעבור קו הגבול". כלומר, במקום שבו קיימים חיי ישוב אזרחיים שלווים ותקינים, ללא מעורבות צבאית או משטרתית מתמדת - שם מתממשת ריבונותה של המדינה. בפועל, במשך למעלה מ-20 שנה הוקם אך ורק יישוב אחד מתוך רבים. הליכי התכנון המסורבלים, התנגדויות של בעלי עניין, לצד חשש של ממשלות ישראל לקבל החלטות - מנעו את הקמת היישובים. החידלון ואוזלת היד של רשויות האכיפה בשטח, הביאו למצב שבו ברוב השטח שבו אמורים לקום היישובים לפי החלטות הממשלה, יש כבר מתיישבים לא חוקיים מהפזורה הבדואית. מצב זה מטיל צל כבד על יכולת המדינה לפתח את הנגב בהתאם למדיניות הממשלה.

דומה כי הפתרון למצב זה קיים בדמות ביסוסה ופיתוחה של צורת התיישבות חדשה ישנה - חוות משפחתיות חקלאיות. פרוגרמות והליכי אישור למודל זה הינם פשוטים וקצרים ביחס להקמת יישובים. בנוסף על כך, משפחה אחת עם חקלאות ועדר יכולה להחזיק ולממש את ריבונות המדינה באלפים רבים של דונמים, זאת ביחס ליישוב בן 300 משפחות המחזיק מאות בודדות של דונמים. מהלך ממשלתי של אישור מהיר להקמת חוות משפחתיות באזורים שבהם מתוכננת הקמת יישובים עתידיים ולאורך הצירים הראשיים בנגב, תסייע באחזקה חוקית של השטח

המיועד ליישובים לאורך התהליך המייגע והמתמשך הנדרש להקמתם. פריסת חוות לאורך הצירים הראשיים בנגב, תייצר נוכחות חוקית משמעותית ותבטיח את שלומם של הנוסעים בדרך.

יתרון נוסף הכרוך במודל ההתיישבות של חוות משפחתיות הינו פיתוחה של תיירות חקלאית. "דרך היין" ברמת נגב על שלל החוות, הכרמים ואפשרויות האירוח מהווים דוגמה לאפשרויות הצפונות במהלך זה. חוות חקלאיות, עדרי צאן, יקבים ומרכזי מבקרים ולצידם אפשרויות תיירות, פנאי וחוויות מדבריות, יהפכו את הנגב לאזור מרובה אטרקציות לתיירות פנים וחוץ וימתגו אותו בתודעה הישראלית כאזור חווייתי ונחשק. אזורים בעולם שמהם ניתן לקבל השראה הינם חבל אלזס בצרפת, דרך היין בצפון איטליה, נאפה ואלי בקליפורניה ועוד. אזורים אלו בעולם היו מנותקים בעבר ממרכזי האוכלוסייה, והודות לעידוד המדינות הפכו לסמלים לאומיים בהקשרי החקלאות והתיירות.

כגוף שמלווה למעלה מאלף משקים ומפעיל אלפי צעירים במרחבים החקלאיים במדינה, ארגון השומר החדש מקבל פניות רבות ממשפחות צעירות שישמחו להיענות לאתגר ביסוסו של הנגב כחבל ארץ פורח במדינת ישראל. בכל תקופה ידעה הנהגת המדינה ליצור צורות התיישבות חדשות שנתנו מענה לאתגרי הדור. ממשלת ישראל שמינתה שר ייעודי לשגשוג הנגב, תיטיב לעשות אם תפתח את החוות המשפחתיות ככלי להתבססות המדינה בנגב, למימוש ריבונותה ולקידום החזון הגדול שהציב בן גוריון לנגב.

* דו"ח הפגיעה: מדד הבטחון האישי, דו"ח פגיעה חקלאית. 2021, השומר החדש.

עדייות מתנדבי השומר החדש

אילן סופיר 43, רעננה

מתנדב ביחידת
הג'יפאים צפון
(כ-4 שנים)

החקלאים צריכים להיות כמו כל אנשי מקצוע אחרים בשוק - להתעסק בעבודתם. במקום זאת, הם נאלצים להתמודד עם פשיעה חקלאית וגניבות, אשר מכלים את מרבית זמנם. לכן, כשאנו מגיעים לעזור ולקחת אחריות על נושא השמירה - זה משמעותי מאד עבור אותו בוקר שיכול לחזור הביתה, לבלות בחיק משפחתו ובעיקר להתעסק בעבודתו באופן טהור. בנוסף, ההתנדבות מעצימה את תחושת הביטחון של החקלאים שמרגישים שהם לא לבד, שסוף סוף יש מי שאיתם ודואג להם. לעיתים הם מופתעים מהיקף האכפתיות שלנו. הגעתי לראשונה להתנדבות משום שרציתי למצוא משהו משמעותי, מקום שאפשר להגשים בו ציונות.

פעמים רבות אנחנו רצים במהלך היום, ממשיכים את מרתון העבודה-ילדים וכו'. אני אמנם משרת בשירות מילואים פעיל, אך שאפתי למשהו משמעותי ונוסף מעבר.

יש בעיה גדולה בארץ, והיא אדמות מדינה. אני רואה בתמיכה בחקלאים שעושים עבודת קודש ועוזרים לכולנו להתקיים פה בארץ - כנושא בעל חשיבות עליונה.

חויית ההתנדבות בשומר החדש היא מעולה עבורי ולכן אני ממשיך, ואף חיברתי את בני ואחי לארגון - מה שמאפשר לנו להיות שם כל המשפחה, ולעשות יחד משהו משמעותי.

סטודנט ב"אימפקט",
מתנדב בשמירה
(כ-4 חודשים)

ים שמעוני

27, כפר גלעדי

אני מגיע ממשפחה חקלאית, ולכן מכיר מקרוב את סוגיית הפשיעה החקלאית ואת השלכותיה. ההתנדבות שלנו בשטח מייצרת נוכחות, מאותתת שהשטח לא נטוש. גם בלילות אנחנו שם, ועצם הנוכחות שלנו מייצרת הרתעה. אני מאמין בחשיבות של החקלאות למדינה וחשוב לי לסייע. עבורי מדובר בחוויה חיובית ומעצימה; אין דבר מהנה יותר מלערוך מדורה לילית בשטח, לצד קפה ואוכל טוב, כשלצד ההנאה מתאפשר גם לסייע לחקלאים.

מתנדבת
ביחידת הג'יפאים
(כ-8 שנים)

דליה מדיני

74, קדימה צורן

לשמור בנפשנו על אדמות המדינה - זו הסיבה שבעקבותיה הצטרפתי להתנדבות. עצם הנוכחות שלנו בשטח מייצרת הרתעה מסוימת ואני מאמינה שיש בכך תרומה להרחקת גנבים, למרות שלטעמי נדרש כוח שיטור משמעותי הרבה יותר. אני אוהבת לנסוע בשטחים הפתוחים ואת התחושה שאני תורמת ועושה משהו שיכול לעזור למישהו - במיוחד לחקלאים ולאדמות ארצנו.

נין ברזילי

מתנדב
ביחידת האופנועים
(כשנתיים)

43, בית זרע

מזוקת החקלאים בוערת בי בבטן. העבריינים פוגעים ברכושם וביבולם של המגדלים בקלות בלתי נסבלת. הצטרפתי למערך סיורי השטח במטרה לעזור לחקלאי האזור, להפגין נוכחות ולצמצם את התופעה.

בנוסף, הייתי חקלאי בעברי ואני אוהב מאוד להסתובב באזורי החקלאות בהם גדלתי (במקור אני מגיע מקיבוץ אפיקים). כמו כן, הודות להתנדבות מתאפשר לי לרכב.

אז אם אתם אופנועים שאוהבים לטייל, שאינם חוששים להסתובב בחסות החשיכה או סובלים מהחום בקיץ - הדבר המושלם עבורכם הוא רכיבות לילה תוך עזרה לחקלאים ולמגדלים, שבסופו של דבר הם למעשה גם החברים שלנו וגם ספקי המזון שלנו.

אהוד אוחנה

מתנדב
ביחידת
הג'יפאים
(כ-5 שנים)

47

הגענו לכאן אחרי 2,000 שנות גלות כדי לבנות ולהיבנות. ואכן, האדמה מחזירה לנו אהבה בדמות פירותיה היפים. הצטרפתי להתנדבות מתוך רצון לסייע לחקלאים, לשמור על אדמות המדינה וכן כדי להפגין ערבות הדדית. הנוכחות שלנו בשטח מעניקה שקט וכוח לחקלאים, מרימה את המורל הלאומי וכמובן שמונעת נזק וגניבות. למעשה, זהו גם מקום מפגש מצוין עם אנשים מגוונים וערכיים. אך כמה מילים אודות החוויה לא יספיקו, צריך להרגיש זאת מקרוב...

מתנדב ביחידת
הג'יפאים דרום
(שנים רבות)

משה קולקר

80, ראשון לציון

אין כמו התודה וההערכה שזוכים להן מאשר כשפוגשים חקלאי עם עיניים נוצצות; זו הרגשת סיפוק עילאית! אם הצלחנו ליצור שינוי קטן במקום אחד - חברים רבים נוספים יוכלו לייצר שינוי במקומות רבים אחרים.

הצטרפתי ליחידה לראשונה לאחר שחיפשתי אחר מקום משמעותי בו ניתן להתנדב. לאחר שהצטרפתי צירפתי עוד כמה ג'יפאים לחבורה.

מנהל שיווק ומכירות בחברת ייצור מרכבים לרכבים ("יעלי תעשיות") מתנדב ביחידת "השומר החדש" במג"ב (כ- 8 שנים)

ערן כהן

44, נס ציונה

כדי שהחקלאים יוכלו לישון טוב בלילה, על מנת להפגין נוכחות ומשילות בשטח ומשום שאין לי ארץ אחרת - אלה שלוש הסיבות המרכזיות שהניעו אותי להתנדבות.

בתחילת הדרך בארגון התנדבתי בשמירה סטטית בחוות, כיום אני מתנדב ביחידה במג"ב. אנו מסיירים בשטחים החקלאיים, במושבים וביערות קק"ל כדי למנוע גניבות ופעילות עוינת, להפגין נוכחות וליצור הרתעה.

הערבות ההדדית חשובה כאן מאוד; החקלאים יודעים שיש להם על מי לסמוך בלילות בכדי להקל על מכת הגניבות, והתחושה שנוצרת היא שאני עושה משהו למען מישהו ולמען המדינה. החברותא מבחינת המתנדבים, הרכזים וכל מי שעוסקים במלאכה מורכבת מהון אנושי נדיר, ממש מלח הארץ. בכל משמרת לומדים להכיר אדם חדש ואת סיפור חייו. ממליץ ואמליץ!

מתנדב
ביחידת הג'יפאים
(כ-7 שנים)

כהן אליעזר

בן 37, גדרה

הסופר משה סמילנסקי הגה כבר לפני שנים את משפט המפתח: 'אם חקלאות כאן, מולדת כאן'.

כמי שברשותו רקע חקלאי (וגם ללא כל קשר אליו), אני מבין לליבם של החקלאים הרואים כיצד פרי עמלם, תרתי משמע, נבזז ונשדד בלילה ולאור יום, לצד ספיגת נזקים אחרים לציוד יקר. כל זאת בזמן שאין מי שסייע בידם, והם לבדם אינם יכולים להתמודד עם ממדי הפשיעה - כאשר הגופים שצריכים לסייע להם, לא עושים כמעט דבר.

מתוך שיחות עם החקלאים למדתי שהתנדבות השמירה לא רק שמסייעת להם להתמודד ולהרגיש שאינם לבדם במערכה, אלא גם מצמצמת את הנזקים שהם סופגים. עבורנו המתנדבים, הדבר גורם לסיפוק עצום.

את האידיאולוגיה שמאחורי 'השומר החדש' -ראוי לפרוש היכן שרק ניתן.

התייחסויות

השומר החדש

2022

אבי דיכטר שר החקלאות

דו"ח השומר החדש מדגיש את האופי החמור והמטריד של נושא הפשיעה החקלאית. כשר החקלאות, אני מבין את ההשפעה של הטרור והפשיעה על החקלאים, הקהילה והכלכלה שלנו ואני מחויב למצוא פתרונות להילחם בתופעה הזו - למרות שהגוף המוביל כאן הוא משטרת ישראל.

דיווח מדויק ובזמן אמת של פשיעה נגד חקלאים וחקלאות, תסייע מאד במלחמה בפשיעה.

אנו פועלים מול השומר החדש ומול החקלאים כדי למצוא דרכים למנוע את התרחשות הפשעים הללו. זה כולל קידום נהלי אבטחה טובים יותר, מתן הכשרה ומשאבים לחקלאים ופעולות ממשלה שידרבנו את הציבור לגבי חשיבות ההגנה על התעשייה החקלאית.

אנו שוקלים לסייע תקציבית לאנשי השומר החדש בהקמה של כוח משולב עם שוטרים/ מג"ב בדומה לשיטור המשולב בערים. אנו בוחנים אמצעי חקיקה חדשים שיאפשרו לנו להעמיד לדין בצורה יעילה יותר כל מי שיעסוק בטרור החקלאי ולהטיל עונשים כבדים על מעשיהם.

נעשה כל שביכולתנו כדי להבטיח שהחקלאים והקהילה החקלאית שלנו יהיו מוגנים.

ביחד, נוכל להשפיע לטובה ולשמור על עתיד הענף החקלאי שלנו.

יצחק וסרלאוף

שר הנגב,
הגליל והחוסן
הלאומי

תופעת הפרוטקשן בנגב ובגליל מסוכנת וצריך להתייחס אליה כמעשה טרור שמחייב טיפול שורש כדי להגביר את המשילות.

אנחנו בעוצמה יהודית, מקדמים שורת חוקים שדרשנו בהסכמים הקואליציוניים למאבק בתופעה, בין היתר בהחמרת הענישה על עבירות פרוטקשן, כדי להפסיק את הענישה המגוחכת נגד עבריינים שגובים דמי חסות. אי אפשר לתקן בחודש אחד עשרות שנים של הזנחה, אבל אנחנו נלחמים ונחושים לתקן זאת בהקדם. בשטח כולם מרגישים שהמשטרה נוקטת ביד קשה הרבה יותר מבעבר, בזכות השר לבטחון לאומי איתמר בן גביר. זהו, נגמר היחס הסלחני. בחקיקה שנעביר זה יתבטא בין היתר בענישה של עד 10 שנות מאסר בכלא. בכוונתנו שכל טרוריסט ידע שיש דין ויש דיין.

דובי אמיתי

נשיא
התאחדות
האיכרים
ויו"ר נשיאות
המגזר העסקי

אנו חיים במציאות שבה שומרי החוק חיים בפחד ופורעי החוק משליטים כאוס וטרור. העובדה שלתפקיד השר לביטחון לאומי נכנס אדם אשר נבחר בין היתר על בסיס ההתחייבות שלו לטפל בחוסר המשילות וכנגד מחוללי הפשיעה והטרור החקלאי, לראשונה מעלה אצלי תקווה אמיתית והודמנות לשינוי מציאות בשטח. ישנה תחושה כי ממשלה זו על כל רכיביה פועלת כדי להוביל לשינוי אמיתי בכל הנוגע לפעולות שיש לנקוט נגד הטרור החקלאי, ואנחנו נהיה שותפים מלאים למשימה. כעת, משנחשפו הנתונים העדכניים על ידי השומר החדש, על ממשלת ישראל לממש את הבטחותיה בנושא זה לציבור הרחב ולחקלאי ישראל בפרט.

מידב בן ארי

**חברת כנסת,
יו"ר הוועדה
לביטחון פנים
לשעבר**

מאז סיום אירועי שומר חומות תחושת הביטחון האישי נפגעה קשות במדינה. חוסר התגובה של המשטרה לפניות הציבור בעת פרוץ האירועים, כמו גם המחסור הכבד בציוד במשטרה ובמג"ב גרמו לפגיעה ביכולת התגובה של המשטרה לפניות ומכך באמון הציבור בה. המצב הזה שיקף כי יש לתת מענה נוסף לאירועי הפרות סדר משמעותיים.

בממשלה הקודמת התחלנו בהקמת משמר לאומי המבוסס על מילואים של לוחמי מג"ב ומתנדבים אשר יהוו כוח שובר שוויון באירועים דומים. בשנה וחצי האחרונות ניצבנו מול נקודות התלקחות משמעותיות ברחבי הארץ, אך בשל תגובה מהירה ונחושה של כוח מסיבי הצלחנו למנוע הסלמה מיותרת.

כוח המשמר הלאומי יכול וצריך לחזק את תחושת הביטחון של אזרחי ישראל מתוך ידיעה שהמדינה פועלת לשינוי ואירועי 'שומר חומות 2', אם חלילה יקרו, יראו בצורה שונה לגמרי מבחינת מוכנות כוחות ביטחון הפנים.

עם זאת, תופעת דמי החסות הקיימת בצורה נרחבת בארץ, עדיין אינה מטופלת כראוי ומהווה פגיעה קשה בביטחון האזרחים. ישנו צורך בריכוז סמכויות והקצאת משאבים למשטרה להתמודדות עם התופעה, שכן לעיתים מאחוריה ניצבים ארגוני הפשע הגדולים והמסוכנים בארץ. לשם חיסול התופעה, יש לחזק את המשטרה, להוסיף תקנים רבים של שוטרי סיוור, חוקרים, בלשים ועוד, כל זאת לצד חקיקת חוקים שיחמירו בענישה ובתי משפט המגויסים גם הם להרתעה.

בשנה וחצי האחרונות פעלתי רבות, מחד כדי לחזק את המשטרה ולהוסיף את התקנים שדרושים עבודה, ומאידך, לחזק חוקים משלימים למניעת גביית דמי חסות. אמשיך לפעול כך גם מהאופוזיציה במטרה להגביר את הביטחון ואת תחושת הביטחון של אזרחי ישראל.

הגר יהב

**מונכ"לית
נשיאות המגזר
העסקי ומונהלת
קשרי הממשל,
התאחדות
האיכרים**

מתוך ההיכרות העמוקה עם האתגרים וההתמודדות של גורמי האכיפה בשטח, על השר לביטחון לאומי לוודא שמפקדי התחנות, המרחבים והמחוזות יימדדו על אכיפת העבירות הללו. כך תהיה וודאות באשר להקצאת המשאבים, כמו גם תשומת הלב המלאה לעבירות במרחב הכפרי. במצבים של מתיחות ביטחונית יש לחזק את הכוחות גם במרחב הכפרי ולא להפקירו.

באשר לעבירות הפרוטקשן - זה האויב הקטלני ביותר שקיים כיום בשטח. חקלאים ובעלי עסקים משלמים את המס הקבוע הזה תוך איומים ומתוך פחד וחשש לחייהם ולמפעל חייהם. על כן, יש לקדם בסדר עדיפות עליון את החוק הממשלתי שיחיל רגולציה על חברות השמירה הפיקטיביות ויוציא אותן מחוץ לחוק. כמו כן, יש לחזק חוק שמגדיר את עבירת העושה הכלכלי וגביית דמי החסות, דבר שלא קיים כיום, ולכן מתאפשר מצב בו מחוללי הפגיעה הם השליטים האבסולוטיים בשטח.

נכון להיום, עבירות הפגיעה החקלאית הן הכי קלות לביצוע והכי משתלמות. העובדה הזו, בשילוב משבר אמון כבד שקיים גם בתוך מערכות האכיפה, מוכיח כי כלל הגורמים חייבים להירתם בכל ליבם למטרה המשותפת. הגיעה העת ששופטים יתחברו למציאות בשטח ויחמירו בענישה שתרתיע את העבריינים.

בנוסף לכך, אנו מצפים מממשלת ישראל לתת גב כלכלי משמעותי לחקלאים שכל עולמם נחרב במקרים של הצתות משקים, גניבות ונזקים כלכליים כבדים. זיכרו, כי גם אם עברייני ייתפס וישב בכלא 50 שנה, החקלאי נשאר עם הנזקים הכלכליים ללא שום הגנה ופיצוי.

ירון בלחסן

מונח"ל ארגון
מגדלי הפירות
בישראל

ליבנו נחמץ בכל פעם מחדש שאנו עומדים יחד, חקלאים וחקלאיות, אל מול מראות קשים של מטעים ריקים שנעקרו או נשברו בזדון ורוע וכלים שנשרפו כליל, מדובר באובדן שברוב הפעמים אין להשיבו. תופעת הפרוטקשן (דמי החסות), הגניבות, ההצתות וכל סוג של טרור חקלאי, הינם טרור לאומי, שהתכנית למיגורו חייבת להיות בראש סדר העדיפויות של ממשלת ישראל והשרים החדשים שזה עתה התמנו לתפקידם. עליהם להעביר תקציבים לטובת כוחות הביטחון ולתכניות מיידיות, וכן לאשר מסלול לביטוח מפני נזקים הנעשים בזדון לפגיעה בחקלאים, במימון המדינה. במקביל, על בתי המשפט להחמיר בעונשם של מבצעי הפשע. על מקבלי ההחלטות להבין כי בהצלחת מיגור התופעה החמורה, הם יגנו על 'שומרי הסף' הממשיים של מדינת ישראל - החקלאים השומרים בנוכחותם ובגופם על גבולות המדינה ואדמותיה, המיישבים את אזורי קווי העימות סמוך לגבולות, מעבדים את השדות והמטעים צמודי הגדר, מגדלים ומספקים מידי יום מזון טרי המגיע לשולחנם של תושבי ישראל ושומרים על ביטחון המזון הלאומי.

תנ"צ בדימוס

מוטי

אדרעי

עמית
במכון ריפמן
לפיתוח הנגב
וסממ"ז דרום
לשעבר

כמו שניתן לראות גם בדו"ח הפשיעה של השומר החדש, כיום ישנה תחושה של היעדר ביטחון אישי בנגב כולו - דבר המקרין יותר מכל על האווירה הכוללת של חוסר המשילות. מחוז דרום, כמו כל הארץ, סובל מתקן כוח אדם חסר - הן בשל עודף תפקידי מטה, והן בשל מחסור במתגייסים ובכוח אדם. בפועל, היעדר נוכחות משטרתית משמעותית ורציפה מקרין על ההרתעה ועל רמת הפשיעה ההולכת וגואה - אם כי כרגע עדיין לא ברמה של הפשיעה המאורגנת בצפון הארץ.

הראשונים הסובלים מתופעה זו הינם הבדואים עצמם, אשר נחשפים לתופעות פשיעה ואלימות קשות; אך ככל שעובר הזמן, גם החברה היהודית בנגב מושפעת וסובלת מפשיעה הולכת וגוברת.

המענה:

אנו מציעים להשתמש במודל של משטרה מקומית ומשטרה פדרלית/מדינתית (בדומה לתפיסה בארה"ב). חלק אחד של המודל מחייב עיבוי של השיטור המקומי, תוך דילוג על משוכות כגון הצורך בהתאמה בין השיטור והפיקוח המקומי. השיטור המקומי יפעל באופן רציף, יפתח היכרות מעמיקה עם השטח והתושבים, יתמוך ביוזמות מקומיות, יבצע עבודה קהילתית, ייתן שירותי קצה ויסייע באכיפה של תחומים עירוניים ופשיעה קלה.

החלק השני של המודל יכלול הקמת מחוז לענייני בדואים בתוך מחוז דרום של משטרת ישראל. המחוז יעסוק בפשיעה חמורה ויפעיל את מגוון האמצעים העומדים לרשות משטרת ישראל לשם מאבק מעמיק ויסודי בעבריינים. המחוז יכלול זרוע אג"מ מבצעית שתכלול יחידות ימ"ר, יס"מ, גרוד מג"ב טקטי, הוצל"פ; זרוע אח"מ מבצעית הכוללת מודיעין ייעודי, חקירות, בילוש, זיהוי, ייעוץ משפטי ורישום; יחידת יואב תוכפל ל-400 שוטרים, כולל זרוע לליווי ואבטחת עבודות הפיתוח של כלל משרדי הממשלה ביישובים.

מנגנון תיאום בין השיטור המקומי והמחוזי יופעל על מנת למקסם את יכולות השיטור ולהפריה הדדית.

על מנת להתמודד עם האתגרים שעומדים על הפרק, יש להוסיף 1,500 תקנים על המספר הקיים. בנוסף, יש לבחון מודלים מהירים של הגדלת כוח האדם בשטח, כדוגמת גיוס אנשי מג"ב בקבע למשטרה, ולייעל את הטיפול המשפטי בתיקי עבריינות בנגב, על ידי בית משפט שיתמקד בטיפול מהיר בתיקים אלו.

אלון ביטון

**ראש אגף בטחון
והיערכות לחירום,
מרכז השלטון
האזורי בישראל**

ישנם שני מאפיינים בסיסיים שמשפיעים לרעה על איכות השירות אותו מקבלים תושבי המועצות האזוריות, בדגש החקלאים. הראשונה הינה סוגיית "הזמן והמרחב" והשנייה הינה סוגיית "גבולות הגזרה". יישובי המועצות האזוריות, שפרוסים גיאוגרפית בכל קצוות המדינה, מקבלים על פי רוב מענה פחות טוב מתושבי הערים הסמוכות אליהם. הסיבות העיקריות לכך הינן: היותם מרוחקים גיאוגרפית מכוחות החירום והצלה, והיותם "שירייים" לאותם הכוחות. לעולם, מפקד תחנת משטרה שאחראי על עיר גדולה ועוד מספר יישובים קטנים, ישאב לעיסוק בתחומי העיר על חשבון המרחב הכפרי. קיים מתח קבוע בין הרצון של גורמי החירום וההצלה לספק מענה איכותי ורלוונטי לבין גודלם ויכולתם.

לחלל שמשאירה המשטרה נשאבים אגפי החירום והביטחון של המועצות האזוריות, אשר רואים עצמם אחראים על התושבים שלהם. כך גם ארגוני מתנדבים, בראשם השומר החדש, שמהווה מכפיל כוח איכותי ומשמעותי בתפיסת הביטחון במרחב הכפרי.

תופעת הפשיעה החקלאית והפרוטקשן גורמים בראש ובראשונה לנזק כלכלי, לתחושת חוסר ביטחון ורפיון ידיים בקרב החקלאים. אולם היא משפיעה במעגלים נוספים ורחבים אף יותר. התחושה שניתן לרמוס את החוק, משמשת רוח גבית שמלבה את הפשיעה ומהווה פגיעה קשה ביכולת ההרתעה של המשטרה ומכאן של המדינה כולה.

העובדה שרבים מחקלאי ישראל נמנעים מלדווח על פשיעה חקלאית מעידה כאלף עדים על טיפול לא מספק בתופעה. חקלאי שיבחר להתלונן במשטרה ולתבוע את חברת הביטוח בכל אירוע של פשיעה חקלאית, יחמיר את מצבו. במקרים רבים מידי התלונה תיסגר וחברת הביטוח תסרב להמשיך ולבטח אותו.

ניסיון העבר מוכיח, כי גם אם נתפסים גנבים "על חם" או עקב פעילות חקירה, הם זוכים לטיפול "בכפפות של משי" בבית המשפט ובמהרה חוזרים להזיק.

על מנת להחזיר את יכולת ההרתעה ולחזק את הביטחון ותחושת הביטחון במרחב הכפרי ובדגש על החקלאים, יש לבצע פעולות הן ברמת המדינה והן ברמת השטח.

ברמת המדינה, משטרת ישראל צריכה לגדול משמעותית על מנת להיות מסוגלת לתת שירות ברמה הנדרשת. על מנת לתת מענה לאירועי קיצון כדוגמת אלו שחווינו ב"שומר החומות", קיים צורך דחוף להקים "משמר לאומי" שייעודו "להוות כוח זמין ומאומן, שיכול להתארגן בזמן קצר ביותר להגנה על הבית" (מודל יחידות החילוץ).

ברמת השלטון המקומי, "לבנת היסוד" - המועצה האזורית - צריכה לקבל סמכויות ומשאבים על מנת לסייע למשטרה לבצע את תפקידה (בעלי תפקידים מונחי משטרה). כבר כיום מועצות משקיעות סכומי כסף גדולים בבניית מרכיבי ביטחון ביישובים, בניית כיתות כוננות, משמר יישוב, מצלמות וכד'. כל זאת על מנת

לתמוך את המשטרה.

ברמת השטח, יש לחזק ארגוני מתנדבים כדוגמת השומר החדש, שפועלים כתף אל כתף עם המשטרה וכפופים להנחיותיה אך יחד עם זאת מצליחים להביא לשולחן בראש ובראשונה אנשים מוכשרים, שלא היו מוצאים את דרכם להתנדבות במשטרה, אשר מביאים עמם חדשנות ויכולות מתחומי עיסוק נוספים.

לסיכום:

משטרה גדולה ככל שתהיה (ואנחנו רחוקים מאוד מהמצב הזה), לא יכולה להיות בכל מקום כל הזמן.

השומר החדש, שחרט על דגלו את הסיוע לחקלאים למען שמירה על אדמות המדינה עבור הדורות הבאים, עושה עבודת קודש. החיבור בין מתנדבים אידיאליסטיים, שעוזבים את הבית החם על מנת לתת מזור וסיוע לחקלאים בכל קצוות המדינה, מאחדת את כל חלקי העם והחברה תחת אידיאל של יישוב והפרחת הארץ. בכך היא גם נותנת תקווה לאלפי חקלאים שממשיכים לעבד את הקרקע, להאכיל את התושבים ולהוות השכפ"ץ של מדינת ישראל.

אודיאל לין

נשיא
איגוד
לשכות
המסחר

זכות ההגנה העצמית של כל אדם על חייו ועל רכושו טבועה במכלול זכויות היסוד הטבעיות והבסיסיות ביותר הקיימת בתרבות האנושית. שום אדם לא צריך להיות חסר אונים וחסר יכולת להגן על עצמו, או על בני משפחתו, או על רכושו - בפני התקפה אלימה כלשהי.

כמובן שעל מנת שאדם יוכל לממש את זכות ההגנה העצמית, הוא צריך גם את הכלים שיאפשרו לו לעשות זאת. מול אלה המסתערים על זולתם, אם בכלי ירי או בסכינים, חשוב שתהיה לכל מי שרוצה להגן על עצמו כלי ירייה. זכות האדם להגן על עצמו בישראל היא זכות חוקתית. היא באה לידי ביטוי בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בסעיף 4 שבו נאמר: "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו". זוהי לאמיתו של דבר זכות כפולה: זכותו של האדם וגם חובתה של המדינה להגן על תושביה.

אנו בישראל לא הפנמנו מספיק זכות טבעית ובסיסית זו. הקריטריונים של הענקת רישיון לנשיאת כלי ירייה, מצומצמים מדי. הם לא מאפשרים לכל מי שמאזין או עלול להיות מאוים לשאת כלי ירייה. כמובן אין לאמץ את השיטה האמריקאית. אדם אסור שיצבור כלי ירייה ויתחמש עד עור שיניו. אבל בוודאי ובוודאי שצריך לאפשר לחקלאים ולחוות חקלאיות לשאת כלי נשק למטרת הגנה עצמית.

זרועות הביטחון של המדינה כשלו בהענקת הגנה זו. המערכת המשפטית והפרקליטות קובעות לעיתים הלכות הזויות, כאילו אדם מותקף אסור שיגן על עצמו בשלב הקריטי והמכריע של מצב התקיפה.

בזמן כהונתי כיו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת, יזמתי גם שינוי בקוד הפלילי של זכות ההגנה העצמית. הרעיון הבסיסי היה להעביר את הסיכון מן המותקף לתוקף. בזמן מתקפה אי אפשר להמתין ולאמוד מה מידת החומרה והנזק שהתוקף יכול לגרום למותקף. המותקף חייב להגן על עצמו. גם תוך גרימת נזק קטלני לתוקף, וזוהי למעשה מימוש הזכות החוקתית הטבעית שלנו".

שמעון לביא

מפקד המחוז
הצפוני
לשעבר,
משטרת
ישראל

אירוע "שומר חומות 2" זו לא שאלה של 'אם זה יקרה' אלא שאלה של 'מתי זה יקרה', וצריך להתכונן ליום הזה. כוח כמו המשמר הלאומי בפריסה ארצית יכול לסייע.

בעניין הפרוטקשן, אנו חייבים להחמיר בענישה, אי אפשר שתהיה אכיפה ללא הרתעה. הנושא הזה הוזנח, התעוררנו מאוחר אבל לא מאוחר מדי. לכאורה ישנן עבירות פליליות רועשות יותר: רצח, הצתות וכד'. אך האויב בשטח זה פרוטקשן, הוא נמצא מתחת לקרקע, כמעט שקוף ובלתי נראה, אך העוצמה שלו היא קטלנית.

בתוך מפת הפתרונות אי אפשר להתעלם מהשומר החדש, שבקדנציה שלי היווה שותף אמיתי לפעילות משותפת. החיבור של הארגון למשטרה הוא חיבור מצוין וזהו כוח שמרתיע בשטח; מי שבא לגנוב ולהרוס נתקל בחבר'ה עם ג'יפים מהשומר החדש והוא חוזר על עקבותיו.

השומר החדש
HaShomer HaChadash

אתר: www.hashomer.org.il | **פייסבוק:** השומר החדש

אינסטגרם: [@hashomer_hachadash](https://www.instagram.com/hashomer_hachadash) | **טלגרם:** דוברות השומר החדש

להזמנת סיורי אח"מים: 054-5640981 | **חדר מצב:** 5388*